

*Na Nona i
Tulu Se Nogu*

FRANK B. PHILLIPS

Na vakatataro ena kena gadrevi me rawa ni tauri e so na lavelave ni vola oqo e rawa na vagolei ki na **Justified Walk Ministries** ena talevoni (269) 471-9224.

Na vei tikina kece ena Vosa ni Kalou a tauri ga mai na Vola Tabu vakaviti kei na veitukutuku tale e lavetaki e vakadewataki mai na volavola nei Ellen White.

Copyrighted 2003
All rights reserved

Vakarautaka na daku ni vola ko Jessica Schultz

Tabaka na Justified Walk Ministries
P O Box 233
Berrien Springs, Michigan 49103 - 0233

Nai vola oqo e sega ni namaki me volitaki baleta sa saumi oti na kenai sau ena kauveilatai. Ena vuku ni kena sa lekaleka sara na gauna, sa gadrevi ka tovolei me veisoliyaki nai vola oqo ena veivanua kece ga e rawa ena kena gauna totolo sara. Kevaka ko sa kunea ni ko vakalougataki ena I tukutuku ko wilika e nai vola oqo, sa neimami masu ni ko ni na wasea nai vola oqo vua tale e dua, ka keitou tu vakarau me solia talega yani e so na lavelave me veivuke ena kena vakadewataki nai tukutuku. Na solika me tokona na sasaga oqo ena ciqomi ena vakavinavinaka kevaka e na vagolea na yalomu na Kalou mo dodoliga vakakina. Na nomu solisoli e wili talega e na saumi vakacavacava.

“Dou a rawata walega, mo dou solia walega.”
“E dau soli vei keda na ka ena vuku ni noda dau solia.”

NA LEWE NI VOLA

Nai Tukutuku Ni Kena Volai	5
Nai Vakamacala Taumada: Nai sulu Ki Na Soqo Ni Vakawati	7
1. Na Ka Vuni! Nai Tukutuku Bibi E Vunitaki!	13
2. E Dodonu Vinaka Vakalawa	24
3. E Vakacava na Talei Ni Vinaka Sara?	35
4. Na Lotu Vaka na Vanua Ni Veibulu	42
5. Na Bula Vakarisito E Vakasucumi Ka Sega ni Buli	51
6. Na Cava E Tarava Na Veivakadonui?	60
7. Nai Kabakaba Me Dau Kabati	70
8. Na Yavu Tudei “Vakaikuritaka Ena Nomu Vakabauta”	82
9. Me Da Vakarabailevutaka na Yavu “Valavala Vinaka”	88
10. Na Vu Ni Kaukauwa Sega Ni Vakaiyalayala “Vuku”	93
11. Me Liu Na Veika E Dodonu Me Liu “Vakaivakarau”	98
12. Na Dauvosota: Nona Cakacaka Vinaka Na Kalou	104
13. Sega Ni Vanua Ni Vakacegu	109
14. E Cava, sa Sega Tale Na Veisisivi?	114
15. Na Loloma Sega ni Vakaiyalayala	118
16. A Vakatovolei Beka Ko Jisu Me Vakataki Keda?	122
17. Muri Au	132
18. Tiko Vei Au	139
Appendix A: Na Bula Nei Karisito	147
Appendix B: Na Vakatulewa Ni Tamata	175
Appendix C: Nai Kabakaba Ni Bula Vakatabui	184
Appendix D: Na Kalou E Cakacaka Mai Loma Ki Taudaku	186

Nai Tukutuku ni Kena volai

Nai vola oqo e vola ko Frank B. Philips e na loma ni tini na yabaki ni nona sa vakacegu ena cakacaka ka rau a kacivaka voli nai tukutuku baleti Karisito kei na Nona Yalododonu ena veivanua eso, ka nonai tokani voli na watina ko Dorothy. E vakalougatataka na Kalou na nona cakacaka. E rogoci sara vakalevu na nonai tukutuku ka marautaki vakalevu vei ira na dau laki vakarorogo kina ni ra vakila na veivakavoui ena nodra bula. Ena dua na macawa ni masumasu ka vakayacori tiko ena Andrews University e vakauqeti kina ko Talatala Philips me vakarautaka e dua nai tukutuku me tabaki vakaivola. E mani vola nai tukutuku ka kerei vua, ia e mani sega ni laki tabaki ka sa laki guilecavi sara tu me sivia e ruasagavulu na yabaki.

Ia e na dua na gauna lekaleka sa oti, ena veivakauqeti ni Kalou, e vagolei kina nai tukutuku nei Talatala Philips vei ira na luvu ni Kalou ena revurevu ni katokatoni ena kaseti kei na CD kei na gaunisala ni mona livaliva eso—ka marautaki me vakaraitaki ni sa vakayagataka tale tiko na Kalou na veigaunisala vakaoqo! E vakabauti ni sa vakavouya tale tiko na Kalou nai tukutuku oqo ena vuku ni gagadre levu vei ira era se sega ni rogoca ka muria nai vakavuvuli dina ka veisautaka tiko na bula, e baleti Karisito kei na Noda Yalododonu, me vaka ga nai tukutuku e tu ena Vosa ni Kalou.

E marautaki kina me vakarautaki tale na nona i tukutuku ena i vola, ka sa masulaki tiko ni kena vakadewataki rawa yani nai tukutuku oqo ena kauta mai ka vakavotukanataka

e dua na bula talei, ka na solia vua e wilika nai vola oqo me yaco me nona bai vatu tu na Kalou ena vuravura voravora oqo, kei na veiyalo kece e wilika me yavu ka duru qaqa tu ni dina kei na loloma, ka me bikini rarama tu me vakararamataki ira tale na so ka tuberi ira mai me ra kilaka talega ena dina.

Nai Sulu kina Sogo ni
Vakawati
NAI VAKAMACALA TAUMADA

Na vosa vakatautauvata ni kana magiti ni vakawati e tiko kina e dua na vakasama bibi baleti ira na tamata ni Kalou ena gauna edaidai. Oqo, vata kei na vosa vakatautauvata ni tini na yalewa, e se bera ni vakacavari ruarua tiko. Vei rau ruarua nai tukutuku e cake, ena qai vakacavari tiko na vosa vakatautauvata ruarua ni sa sotava ko Jisu na watina. Ena i matai ni vosa vakatautauvata na Tagane e waraka tiko na watina. Ena kena i karua na yalewa e waraka tiko na watina Tagane.

Na vakamau, vakataki koya, sai koya na nodrau sema vata na bula vakatamata kei na bula Vakalou. Nai sulu ni vakamau, koya me daramaki, e vakaraitaka nai tovo nei Karisito, koya e dodonu vei ira kece na tiko e na soqo ni vakamau me ra tokara tiko, me rawa ni ra ciqomi mai vei Tamana me watina na Tagane sa qai vakawati.

Ena Maciu wase 22 e vakaraitaki kina ni, ena tolu na gauna, na Tui, na Tamana na Tagane sa qai vakawati, e talai ira yani na nona dauniveiqaravi me kauta mai na yalewa kina vakawati. A sa digitaki oti na yalewa ka sa kila tale tikoga ni na vakawati kei na Tagane. Nai tukutuku e tukuna: “¹¹ Sa lako mai ko koya kivei ira na kai nona, ka sega ni vakabauti koya ko ira na kai nona.” Joni 1: 11. Na lotu, na yalewa sa digitaki me watina, e ososo vakalevu ka sega ni via ciqoma na veisureti me vakawati ena yavu kei na kenai vakarau e vinakata na Tagane.

Na leqa sai koya nai “sulu ni vakamau”. Na yalewa e

vinakata me daramaka ga nai sulu e vinakata ka donu ga vua—sega ni sulu e vinakata na Tamana me daramaki ; e sega ni rairai vinaka ka sa mataqali i sulu ena gauna makawa.

E yaco me sa rarawa vakalevu na yalewa ena vuku ni tuvatuva ni vakawati, ka nanuma ni kenai wali ga me kauta laivi na Tagane. Me rawa vua me cakava na gagadre oqo e dodonu vua me ciqoma me bilitaki kece vua na veika kece e baleta na gagadre oqo. E vakayacori na kena veilewai, ka dina ga ni kila na turaga ni lewa kei ira kece na lewe vuqa era tu kina ni sega ni dua na cala nei Tagane me vakawati, e rogo levu mai na kaila nei yalewa, ... “Kauta tani, kauta tani, vakoti koya...” Joni 19: 15. A vakayacori kina e dua cakacaka levu ka rerevaki. Na vakanananu ni nona tiko vakacegu na yalewa e lekaleka sara, ni sa tekivu me vakalomaleqataki koya nai tukutuku nei Tagane me vakawati, ka sa tukuna oti ena gauna sa oti:... “Dou talaraka na vale oqo, kau na qai tara vakaoti e na bogi e tolu.” Joni 2: 19. E yaco me nanuma mai ko yalewa na vei cakacaka mana eso sa cakava oti ko Tagane ni se bula voli, ka sa sega ni vakaiyalayala rawa na nona loma leqa.

E dina tu ena Nona Vosa ni yalayala, e lesu tale mai na Tagane e nai ka tolu ni siga—ena bula vinaka. E tukuna vua e dua vei ira na lewe ni kumukumu nei yalewa ni na lako rawa vakusakusa vei Tamana me laki vakadeitaka ni vinaka kece tiko na veika kece me vaka na kena i tuvatuva. Joni 20: 17.

E vakayacori nai lakolako oqo, ka sa lesu mai ena siga vata ga koya ka kune ni sa tiko vata kei na so na lewe ni lawalawa ni vuvale nei yalewa. Na veisiko oqo e vakavurevakasama sara vakalevu vei ira na lewe ni lawalawa nei yalewa. Sai koya beka oqo na tamata vata ga ka vakarubeci ena kauveilatai ena tolu na siga sa oti? E yaco me ra vakadeitaka ni sai koya ga oqo. E marau vakalevu na Tagane ni ra sa kilai koya rawa, ka sa talai ira yani nai kumukumu nei yalewa me ra laki vakasaqarai ira mai na kena vo ka kauti ira tale mai vua. Na yalewa, e duatani na

nona vakanananu ka sega ni via lako mai. Na leqa ga, sai koya nai sulu ni vakawati.

Na wakatu ni leqa sai koya ni vei ira vakayadudua na lewe ni kumukumu nei yalewa (lotu), koya sa bau tusanaka ni ciqoma se vakabauta na Tagane, sa soli vua na nona i sulu ki na soqo ni vakawati. E sega ni nodra leqa na vanua me ra kunea se volia rawa kina e dua nai sulu baleta ni sa soli vei ira vakailoloma e na gauna ga era ciqoma ka vakabauta kina na Tagane. Na leqa sai koya na kena daramaki!

Sa yaco e dua na gauna sa kila kina ko Tagane ni sa na sega ni rawa ni vakawati kei na yalewa ka a digitaka baleta ni sega ni via daramaka nai sulu ni vakawati. Sa tukuna kina na Tagane vei ira na nonai tokani me ra kua ni sagai ira tiko nai kumukumu nei yalewa ka digitaka me ciqomi koya ka mai watina. Sa tukuna ga vei ira mera lako yani ka veisureti raraba vei koya ga e via watina ka tokara na kena i sulu.

Era lako yani ki na veivanua kecega. Na ka dina, era lako yani vei ira “tamata kecega sa tiko e ruku i lomalagi” ka kauta yani na kosipeli (nai tukutuku vinaka) ka veisureti (Kolosa 1: 23), ia e lewe vuqa era sega ni via kauwai kina.

E na loma ni rauta e dua na udolu, walu na drau na yabaki ka tarava, era lako yani na dauniveiqaravi nei Tagane me ra mai lewe ni kumukumu ni vakamau nei yalewa. E vaka e basika cake tiko ga mai na taro vata ga – Nai sulu ni vakawati. E so e vakaraitaka ni sega ni dodonu me sa rui kaukauwa na kenai vakaro, ka so e nanuma ni dodonu me rawa ni ra daramaka ga nai sulu era vinakata, kei na vei ulubale tale e vuqa.

E yaco na gauna sa ra laki veilecayaki talega ko ira na nona dauniveiqaravi na Tagane. Sa ra veisureti tiko kina vakawati, era sa sega mada ga ni bau vakaraitaka nai sulu e dodonu me daramaki. Eso sa laki vakaraitaka tiko, “Kevaka e rawa ni ko dodoliga vakalevu e nai lavo, e sega ni dodonu mo leqataka nai sulu.” E lewe vuqa talega era tukuna, “Keimami sega mada ga ni kila na veika baleta nai sulu ni vakawati, mo ni guilecava ga; mo vakabauta ga ena ciqomi kemuni na Tagane.”

Sa lako sivi na veiyabaki, ia se sega ni vakarau tu na yalewa ki na vakawati. Sa vakarau tu ka nanamaki tu na Tagane me mai ciqoma na watina, sa vakauta mai kina e dua nai tukutuku bibi vua e dua na lewe ni nonai kumukumu na yalewa. Sa dau vakavuqa na nona dau vakau i tukutuku bibi mai na Tagane vua na watina, sa baci vaka tale kina, ka nuitaka ni na kauta laivi kece na leqa e tiko ka vakagayataka tale kina e dua nai solisoli oqo. E nai tukutuku oqo, e qarauna vinaka na Tagane me solia nai tukutuku matata vinaka ni kena daramaki nai sulu ni vakawati, koya e kunei ni oqo na leqa nei yalewa. E ciqomi nai tukutuku vei ira eso, ia e sega tale ga ni ciqomi vei ira tale eso. Vei ira na ciqoma nai tukutuku ni veivukei oqo, era marautaka na vakasama ni sulu ni vakawati. Era kunea ni dua na kalougata levu ka sa walia na nodra leqa. Ia, vei ira na sega ni ciqoma nai tukutuku ni veivukei koya era se sotava tu ga na nodra leqa makawa.

Sa yacova na gauna sa kila na Tui ni na sega ni rawa ni lokuyarataka tiko na vakawati. Sa mani vakauqeti rau kina ko Jones kei Waggoner ena Noveba 1888, me laki sotavi ira e so na lewe ni lawalawa nei yalewa ka ra tiko vaka bose, ka ra vulica tiko na gaunisala vinaka cava me vakavakarau kina na yalewa ki na vakawati. E rau veivakadeitaki na rua qo ni tukutuku e rau kacivaka e gaunisala dodonu ni vakavakarau kina vakawati.

Na leqa e basika tale sai koya nai sulu ni vakawati. So sa tu vakarau me ra tokara vakatikina ga, kevaka e rawa me veiveisau me sotava na nodra gagadre. E so e sega sara ga ni vinakata e dua na tiki ni sulu ni vakawati. E so e ciqoma ena marau nai solisoli oqo, ka ra daramaka tu ena veigauna kecega.

E sega ni walia vakaoti na leqa oqo me vaka na gagadre nei yalewa. E loma ni vica na yabaki e vaka sa yali na leqa oqo. E dua tale na sasaga nei Tagane me vakayadrata na watina mai na leqa ni moce e koto kina. E tekivu oqo enai tekivu ni senitiuri oqo. Era volai nai vola ka ra veisoliya-

ki kei nai tukutuku matata ni vakavakarau ki na soqo ni vakawati. Ia na yalewa se sega tikoga ni matata vua na veika baleta nai sulu ni vakawati, dina ga ni kaci tikoga yani vua ko Tagane , “Mo yadra mai, mo yadra; vakaisulutaki *iko* e na nomu kaukauwa, Saioni; mo vakaisulutaki *iko* e na nomu i sulu vakaiukuuku.” Aisea 52: 1.

Ena vosota, e wawa tiko na Tagane me yacova ga ni sa sega ni rawa ni wawa tikoga. Sa levu cake tikoga na veileqa e vuravura. Na veika vakapolitiki, bula vakai lavo, bula ni veimaliwai, na veika e tara na noda veika bula, na bula vakayalo kei na bula vakayago, sa kune votu ga kina na leqa. Sa baci sasaga tale na Tagane me vakarautaki Koya me vukea ka vakarautaka na watina ki na nona lesu mai, me tu vakarau me daramaka nai sulu ni vakawati.

E sega tale ni dua nai sulu e tautauvata kei nai sulu ni vakawati ena vuravura taucoko. E kauta mai na tiko sautu, marau, tiko vakacegu kei na loloma ena loma ni tamata. E tawa kune vei ira na daramaka, vakakina vei ira na nodra lewe ni lawalawa (lewe ni lotu). Ia e na yaco me dua na makeneta kaukauwa ka na vakayarayarataki ira tale na so me ra ciqoma na kosipeli.

Oqo na vuna, ena gauna sa lako mai kina na Tui me mai raici ira na tiko ena soqo ni vakawati, e dua e tiko kina ka sega ni tokara tu na kena i sulu e sega ni vakamacala rawa ni tarogi vua na nonai sulu. Maciu 22: 12. E tiko voli sara ga ena vakacegu vata kei ira na tiko ena soqo ni vakawati, me yacova ni sa lako mai na Tui. Ena gauna koya sa qai kila kina ni nona vakalecaleca voli e sa kilai, ka sega tu na nona ulubale. Me da nanuma ni sa soli oti na nonai sulu ena nona a sa ciqoma na veisureti. Na cava beka me na kaya? Ena yasana, e toka kina na nona i sulu, ka lobi vinaka toka. E vakabauta tu na veika e yavutaki ena i sulu ni vakawati, ia e sega ni marautaka me daramaka baleta ni vakaogaoga vua. E vakanananu tu me na qai tokara e na dua na gauna, ia se kua mada. Sa rauta me sega na nonai vakamacala.

Nai vola oqo, e kenai naki me vakamatatataka vakavina-

ka sara na gaunisala e da ciqoma kina nai sulu ni vakawati kei na noda daramaka me rawa ni da sotava na Turaga ena marau kei vakacegu, ka me kua ni sega tu na noda i vakamacala. Ni da na wilika tiko na veitabana e tarava ko sa na rawa ni kila ka vakadeitaka se ko cei e tiko e na daku ni veivakacalai kei na gaunisala e rawa ni ko vakagalalataki iko mai na nona kaukauwa. Ena gauna ga koya e na rawa kina ni ko na raica vinaka na vu kei na yavu ni nonai tuvatuva cecere ni veivakabulai na Kalou.

1.

NA KA VUNI!

Nai Tukutuku Bibi e Vunitaki!

Na vakasama ni tamata e vanua ni dua na veivaluvaluti vakarerevaki me bau vakayacori ena vuravura qo. E sasaga tiko ko Karisito me taura na vakatulewa ena vakasama ni tamata me rawa ni yacova na tamata nai vakatagedegede cecere ka nakita tu na Kalou me tiko vua na tamata ka bulia. Ena yasana kadua, ko Setani, e sasaga tu vakaukauwa me taura tu ga na vakatulewa e na vakasama ni tamata koya e “veimecaki nai tovo vakayago kei na Kalou” Roma 8: 7

Na vakasama ni tamata e vakatautauvatataki kei na dua na monalivaliva koya e vakatulewataki tu na veika e katona ena vei tiki ni gauna kece sara mai na rua na yavu: Karisito se Setani. Me vaka ga na monalivaliva, na cakacaka ni vakasama ni tamata e vakatau tiko e na i tukutuku e ciqoma. Ni sa ciqoma oti nai tukutuku, na vakasama ni tamata sa qai cakava na vakatulewa ka laki basika kina na ka e cakava.

“E vu mai vei Karisito na veivakanananu kei nai valavala e vinaka.”¹ Ena kena veibasai, “Ko Setani e sasaga tikoga me vakayavalata tiko na vakasama kei na yalo ni tamata me tikoga ena nona vakatulewa, ka sa na sega ni rawa ni da kunea na vinaka vakavo kevaka eda sema tiko vei Karisito ena veigauna kece sara.”² “E rua na kaukauwa e vakatulewa tiko e na yalo ni tamata—na kaukauwa ni Kalou kei na kaukauwa nei Setani.”³ Ko Setani e taura ka vakatulewataka na yalo ni tamata kecega e sega ni liutaki tiko mai vua na Yalo ni Kalou.”⁴

Ena matata kei na rarama ni tukutuku sa oti, me da vaka-

deuca mada vakavinaka na gaunisala e rau cakacaka kina na kaukauwa ni vinaka kei na ca. “Dou mada mai, me tou veivosaki vata...” Aisea 1: 18. Sai koya na yavu ni nona i tuvatuva ni veiqaravi na Kalou vua na tamata.” Na Kalou e tekivu ni gadreva na yalo, na gagadre.”⁵ (Na yalo kei na vakasama se loma ni tamata e rau dau vakayagataki vata e nai Vola Tabu ka vaka talega kina e na volavola nei Ellen White.)

“Na luvequ, mo solia na lomamu kivei au, Ia me vakabau-ga na noqu sala na matamu.” Vosa Vakaibalebale 23: 26

“Nai tuvatuva kei na sasaga me dau tekivu na vinaka e tuba ka qai sasaga me toso yani ki loma e dau leqa ka sega ni daukune kina na vinaka. Na nona i tuvatuva na Kalou vei keda edau tekivu e na vanua e dabe tiko kina na veika dredre, na loma se yalo ni tamata ka me qai vure mai ena yalo ni tamata ka basika ki tuba nai valavala dodonu; na veisau ena vakavotukana mai tuba ka vakatalega kina e loma.”
⁶ (Qai raica talega na Appendix D)

Ena vuqa na gauna e dau tukuni baleta e dua sa vulica tiko me Vakarisito na nona bula, “Sa vo ga vua me biuta laivi eso nai tovo ca e sa vakayacora tiko.” Na veika eda taukena, na noda i valavala se noda i tovo e sega dina ni vu ni leqa; e revurevu ga ni leqa dina e tiko vei keda. Na Kalou e kaya, “...ni sa raica na ka esau ko ira na tamata, ia sa raica na yalo ko Jiova.”¹ Samuela 16: 7. “Mo vakatawa vakavinaka sara na yalomu; Ni sa taka mai kina nai vurevure ni bula.” Vosa Vakaibalebale 4: 23

“ Me vaka na leveni, ni dau veiwaki vata kei na kakana, e cakacaka mai loma ki tuba, e vaka talega kina na kena vakavoui na yalo ni tamata ena loloma ni Kalou ka yaco kina na veisau ni bula. E sega ni rawa ni da veivinakati kei na Kalou ke da saga me

veisau ga e taudaku. E lewe vuqa e sasagataka na veisau e na nodra veisautaka ga e so nai valavala ni bula e laurai ka ra nanuma ni sa rawa ni ra wili ena bula Vakarisito, ia era tekivu tiko ena vanua cala. Nai matai ni noda cakacaka me veisau na yalo ni tamata.”⁷

E sa rawa ni da raica vinaka ni nonai vakarau na Kalou me rawata na veika e vinakata vua na tamata sai koya me tekivu ena yalo se vakasama ni tamata. Ia, ena gaunisala mada ga oqo ena gadrevi kina na noda veivakadonui ena yalo rawarawa. “Raica, ka’u sa tu e na mata ni katuba, ka tukituki...” Vakatakila 3: 20. “Kevaka dou vakadinata ka vakarorogo, dou na kania na veta ni vuata.” Aisea 1: 19. “...Na Kalou ena ciqoma ga na yalo ni talairawarawa.”⁸

Sa kena i balebale koya ni na sega ni ciqoma na Kalou na talairawarawa e yavutaki ena vakanananu ga ni tavi, veivakaukawataki, se baleta ga ni gadrevi me vakacegui ga na yalo ni lomaleqa.

“Na tamata e tovolea me maroroya na nonai vunau na Kalou ena vakasama ga ni dodonu—baleta ni gadrevi me vakakina—ena sega vakadua ni vakila na talei ni talairawarawa. O koya e sega dina ni talairawarawa. Ni sa raici ni sai colacola na veika e vinakata na Kalou, baleta ni takosova tiko na gagadre vakatamata, sa matata kina vei keda ni bula vaka koya e sega ni Vakarisito.

Na bula ni talairawarawa sai koya na kena vakavotukana mai taudaku na veika sa tiko e loma. E vure mai e na kena lomani na yalododonu, kei na lomani ni nona i vunau na Kalou.”⁹

Nai vakarau ni cakacaka nei Setani e tekivu mai lomalagi ena nona gumatua ena nona sasaga me tekivutaka nai valu ka tekivu ga e lomana. “E nonai vakarau me veivakalomalagataki enai valavala kei nai le e maqosa sara ena vuku ni

nonai tuvatuva na Kalou. Na veika e matata vinaka e ubia ena nona i vakamacala qaseqase kei nai lawaki me basika kina na yalo ni vakatitiqa ki nai tukutuku nei Jiova.”¹⁰

E gumatua sara na nona cakacaka sa rawa me vakayacora voli e vuravura qo me volekata na ono na udolu na yabaki.

“Na meca e kena dau sara ena nona cakacaka, ka kevaka era sega ni sema tiko ena veigauna kece ki vua na Yalo Tabu ni Kalou ko ira na nona tamata na Kalou, era na vakacalai ka druka.

Sa udolu na yabaka na nona sa vakatovototaka tiko ko Setani na veika kece baleta na vakasama ni tamata, ka sa vulica ka kila vinaka sara. Ena nona cakacaka vakamaqosa enai otioti ni taba gauna oqo, sa sema na vakasama ni tamata ki na nona, ka teivaka kina na nona vakasama; ka sa cakava tiko na nona cakacaka ena veidabui me yacova ni ra sa sega tiko ni kila ko ira era ciqoma tiko na nona veivakasalataki ni sa tiko vei ira na nona vakasama kei na nona vakatulewa. Na dauveivakacalai levu e sa nuitaka tu me vakacala tu na vakasama ni turaga kei na marama, me kua tale ni rogo e dua na domo, na domona duadua ga.”¹¹

Na cakacaka nei Setani e a tekivu mai lomalagi ena nona vakatututaka mai na vakatitiqa, na loma tarotaro kei nai vakarau ni vakanananu era sega ni kila rawa kina na agilose tawa cala ni ra sa liutaki tiko mai vua. Era sa laki vakanananutaka e so na ka e tekivu mai vua, era nanuma tiko ni nodra vakanananu ga.¹² Ke dua nai tuvatuva e gumatua mai lomalagi e sa namaki me vakatalega kina e vuravura oqo. Eda sa kena i vakadinadina tu o keda e na kena gumatua.

Me da vakadikevi rau vata mada nai tuvatuva ruarua oqo. O rau na kaukauwa ruarua oqo e rau sasaga tiko me rau taura na vakatulewa ni vakasama ka me kua kina na kena i karua. Na Kalou ena rawata ena nona talairawarawa tu ka solia vakaoti vua na bula na tamata ena yalovinaka;

Ko Setani e rawata e na nona gadreva ga na tamata me tu ena galala ni nona lewa vakataki koya—e dua nai solisoli e solia ga mai na tevoro.

“Na meca sa vakavakarau tiko kina nona i otioti ni sasaga me vakacibi i valu ki na lotu. E vunitaki koya sara toka vakamaqosa me ra sega ni kila kina ni tiko dina ko koya, ka sega sara ni ra kila na nona cakacaka veivakurabuitaki kei na nona kaukauwa. Era sa yaco me ra sa guilecava na veika e kilai kina ena gauna sa oti, ka ena gauna e cakava kina e dua na ka, era sega ni kila ni o koya na nodra meca, na gata makawa, ia era raici koya me nodra i tokani, ka dua e cakava tiko na cakacaka vinaka. Nodra dokadokataka na nodra galala, ena ruku ni nona veivakacalai, era sa talairawarawa tu ena vei gagadre ca e basika mai lomadra, ia era vakabauta tu ni liutaki ira tiko na Kalou. Ke rawa me dolavi na matadra me ra raica na nodra kavetani, era na raica ni ra sega ni qarava tiko na Kalou, era qarava tiko na meca ni valavala dodonu. Era na raica ni nodra marautaka tiko nodra galala e dua nai lawaki bibi ni veivakacalai nei Setani me rawa ni vakadeitaka tu vua e dua e sega ni dei tu na nona vakasama.”¹³

Na Kalou e vosa mai vei Jisu Karisito, “Ia kevaka ena sereki kemudou na Luvena dou na qai sereki dina kina.” Joni 8: 36. E tukuna ko Setani, “Dou lako mai, e sega ni dodonu mo dou vesuki tu vua e dua.”

Na Kalou, ena veisotavi e matana votu e vakayagataka na vakasama. Ko Setani, e cakacaka vuni, ka vakavuna vua na tamata me nanuma ni cakava tikoga na nona vakasama kei na vakatulewa vakataki koya, na kena dina, e kena veibasai sara ga

Ena veisisivi levu oqo e dua na ka e vinakata ko Setani me vunitaka sara toka vakavinaka—na nona malumalu.

E nonai tuvatuva tiko me rawata me bale na tamata, ka vakanuiunui tu ni na rawa me rau ciqomi vata tale kei na tamata vua na Kalou. Na Kalou e duatani na nonai tuvatuva. Me vaka ni a bale ko Setani kei ira na nona agilose e na nodra a veisaqasaqa e na matana votu, ka bale na tamata ena nona temaki, na bibi ni nodrau cala e sega ni tautauvata. E sa vakatulewa kina na Kalou, ni tamata ga e na soli vua na galala me ciqoma na kaukauwa ni nona veivakabulai loloma na Kalou, enai solisoli ni Luvena enai tuvatuva ni nona veivakabulai.

Sa yaco na gauna me sa kila ko Setani ni ena vuku ni nonai tuvatuva sa gadrevi kina vei Jisu, na Luve ni Kalou, me mai bula vakatamata ka mai sauma nai sau ni valavala ca ena vuku ni tamata. E marau na tevoru ena vuku ni ka oqo. Ia, e dua tiko na nona lomaleqa. E na rawa vakacava vua me taura tiko na tamata ena nona kaukauwa? Oqo na yavu e davo koto kina na ka vuni nei Setani!

Ena tikina cecere duadua ena vakasama ni tamata, e biuta koto kina na Kalou na nonai solisoli cecere duadua vua na tamata—na vakatulewa. “Qo na yavu ni vakatulewa e na vuku ni tamata, na kaukauwa me vakatulewa, se digidigi. Na veika kece e na vakatau tiko ena kena soli vakadodonu na vakatulewa.”¹⁴ “Na nomu vakatulewa e vure mai kina na veika kece e vakayacori.”¹⁵ Ke sa tiko ena lewa nei Setani na kaukauwa oqo, ena rawarawa sara na nona tubera na tamata ki na rusa, dina ga ni na tiko vua na tamata na vakasama ni levu tiko vua na gauna me veisau kevaka e na gadreva.

Ia, oqo, vakacava na ka e vunitaka tiko vakavinaka ko Setani? “Na vakatulewa, koya e tiki bibi tiko ni nonai tovo na tamata, ena nona a lutu na tamata ki nai valavala ca, sa lako kina lewa nei Setani; ka mai na gauna koya sa cakacaka tiko ena tamata me nakinaki ka cakava talega na lomana vinaka, ia kina nona leqa kei na rarawa ni tamata.”¹⁶

Na cava e sa rui bibi kina na ka vuni oqo? Baleta oqo nai valavala ni nona vakatulewa ko Setani ka sega ni kilai na

nona vakaitavi tiko kina. Oqo sara ga nai valavala ni veika ka cakava mai lomalagi. E kila tiko ko Setani ni Kalou ena sega ni rawa ni kauta laivi mai vua na vakatulewa oqo, baleta na Kalou e sega ni dau veivakasaurarataki me taura na nomu vakatulewa. Na Kalou e dua tikoga na nona i tuvatuva—me kauti keda lesu tale ki vua. Ena vuku ni nona vakatulewa ena i solisoli levu ni a soli Jisu ki na kawa tamata, e rawa kina vua na Kalou me kaya, “Soli iko mai vei Au; solia vei au na nomu vakatulewa; taura mai vei Setani, au na taura vei iko me tiko vei au; ena qai rawa vei au me’u cakacaka e lomamu mo nakinaki ka cakava talega na lomaqu vinaka.”¹⁷

Na tamata me kauta tani mai vei Setani na nona vakatulewa ni bera ni solia vei Jisu. E kila vinaka tiko ko Setani ni sega ni rawa ni taura tiko se vakaukauwataka na loma ni tamata ke sa digitaka me taura laivi mai na nona vakatulewa mai na kaukauwa nei Setani. “Na dauniveitemaki e sega vua na kaukauwa me lewa se vakaukauwataka e dua na yalo me valavala ca.”¹⁸ Ena gauna ga e vakatulewa tiko kina ko Karisito, e sega na kaukauwa nei Setani. “Ko Setani e kila ni sega ni rawa ni qaqa vua na tamata vakavo ke taura ka lewa na nona vakatulewa.”¹⁹

“Na dauniveitemaki e sega ni rawa ni veivakaukauwataki me da cakava na ca. E sega ni rawa ni vakatulewa e lomada vakavo kevaka e sa soli ki na nona lewa. Na vakatulewa me sa veivakadonui, na vakabauta me sa sereka na nona tudei vei Karisito, ni bera ni qai vakayacora ko Setani na nona kaukauwa vei keda.”²⁰ E davo koto eke na nona malumalumu. “E kila tiko ko Setani ni dua na yalo malumalumu e sema tu vei Karisito e sega ni rawa ni na rawai mai vei ira na nona lewe ni butobuto, ka kevaka e vakaraitaki koya e matana votu e na sotavi ka valuti.”²¹

E dodonu me da kila vinaka ni dina ga ni rawa ni da kauta laivi mai vei Setani na noda vakatulewa, e sega vei keda na kaukauwa me da maroroya tikoga vei keda. Na Kalou duadua ga e rawa ni maroroya tiko mai na veivakacalai nei Setani. Vakavo kevaka sa tiko tudei vei Karisito, e na taura

tale ko Setani. “E sega tale ni dua, ko Karisito duadua ga e rawa ni vakavouya tale e dua nai tovo sa vakaleqai tu e nai valavala ca. E lako mai me vakasevatani na tevoru e taura tiko na vakatulewa.”²²

E dua tale na ka dina e dodonu me da kila vinaka e nai vakarau nei Setani kei ira na nona, ena i vakarau ni nodra tarua tiko na vakatulewa. “Vei ira na dau lutu ka coriti ena gaunisala ni veitemaki nei Setani e dodonu me ra yadrava vinaka na gaunisala ki na lomadra; me tarovi na kena wili-ki, saravi se rogoci na veika e vakavurea mai na vakasama sega ni savasava.”²³ “Me da yadrava vinaka na veika baleti keda, de qai qaqā kina ko Setani, ni oqo na gaunisala ki na yalo ni tamata.”²⁴

Na lima na tiki bibi ni yagoda e vanua tiko ni qito nei Setani—na noda vakila ni da tovolea, eda tara, eda raica, kei na noda boica—e dua kece tikoga na kedratou i sema—o iratou kece oqo me lutu sobu na kedratou ivakatagedegede me tara na yaloda ni bera ni rawa ni vakayagataka ko Setani me sotava vinaka na nonai tuvatuva. E vakayagataka ga nai vakarau ni yaloda mai na kena vakayagataki na yavu me liutaka na vakatulewa. E na uasivi me da tarogi keda e na levu ni vakatulewa eda cakava e na dua na siga, e yavutaki ga mai enai vakarau ni lomada ka sega ni dikevi na yavu e vagolei kina na vakatulewa.

Ni da sa kauta laivi mai na noda vakatulewa mai na lewa nei Setani, ka da solia vakaoti vei Jisu, ena vakasavasav-ataka ka solia lesu mai vei keda ni sa sema vata tu kei na Nona vakatulewa. Ena gauna vaka koya sa tiko vata kei keda ko Koya, eda sa tiko talega vata kei Koya. Eda sa na cakava tiko na lomana, ena gauna vata talega koya eda sa cakava tiko na lomada.

Na noda solia vakaoti na vakatulewa e sega ni dodonu me tauri vakamamada na kena vakasama—me dua na ka e rawa ni vakayacori ga vakarawarawa se ena noda vakasama. “Ena noda vakatulewa e se vauci keda tiko ga kina na valavala ca. Na soli vakaoti ni vakatulewa e vakaraitaki tiko ena kena ceuti laivi na mata se musuki laivi na liga.”²⁵

Me da taura mada e dua na vakanananu, ke dua na luve ni Kalou e vakatogani tiko e na dua nai valavala ca e marautaka tiko. E kila tiko ni dodonu me biuta laivi nai tovo koya, ka so na gauna e dau masu vua na Kalou me kauta laivi vua nai tovo ca koya. Sa na rawa ni vakauqeti tiko na lomana me solia nai tovo ca koya vua na Kalou. Na ka e dodonu me kila ni tovo ca e cakava tiko e revurevu ni kena sega ni soli vakaoti tiko na vakatulewa vua na Kalou. E se gadreva tiko me vakatulewataka tikoga na nona bula ka mataboko tu kina dina ni gauna e sa soli kina na vakatulewa vua na Kalou, eda se cakava tikoga na digidigi, ia sa noda gagadre levu duadua me da cakava na loma ni Kalou ka sega ni noda. E dodonu me da kila ni noda gagadre me da dau via “cakava ga na lomada” e sa na veisau me sa dau noda gagadre me da cakava ga na loma ni Kalou ena noda sa solia vakaoti na vakatulewa ni lomada. E sega ni dua na ka e da vakalusia vakavo ga na noda gadreva me da nanumi keda tikoga. Eda sa na qaqa e na noda bula ena dua nai vakatagedegede ni bula sa sega ni kaukauwa kina nai valavala ca ka sa bula ga e lomada na vakacegu.

Ni sa tiko ena lewa ni Kalou na noda vakatulewa, na lima na tiki bibi ni bula ni dua na tamata sa vagolei ga ki na yavu kei na lewa e loma ka sega ni kena tarai ga na yaloda. Na noda bula ena vakabauta e sega ni kauta laivi na vakayavalati ni yaloda, e biuta ga e na kena tikina dodonu. Era sa na muria na kena vakayagataki na vakatulewa ka sega ni ra na vakayagataki me vakayavalati kina na vakatulewa.

Oqo, iko sa kila na nona ka vuni na meca! Kevaka ko se bera ni bau vakasamataka mo kauta laivi mai na nomu vakatulewa mai vei Setani, vakacava mo sa cakava sara ga e na gauna oqo? Mo tukuna saraga vei Setani ena domo levu, *“Au sa taura lesu mai vei iko na noqu vakatulewa ka solia vakaoti vei Jisu.” Mo qai tukuna vei Jisu, “Au kerekere mo taura na noqu vakatulewa baleta au na sega ni rawa ni maroroya.”*

Ko Jisu e yalataka me taura, vakasavasavataka, ka vaka-

suka lesu vei iko na vakatulewa ni sa sema vata tu kei na Nona. “Ni ko sa solia na nomu vakatulewa, na nomu vuku, ka vakararavi vei Karisito, ko na kunea ka curu ki na matanitu ni Kalou.”²⁶

E sega ni dua na kaukauwa mai lomalagi kei vuravura e rawa ni vakasaurarataki koya me taura na cavui kalawa oqo. Me da nanuma ni cavui kalawa lalai ena nona i tuvatuva ni veivakabulai na Kalou e sasaga tiko kina ko Setani me da kua ni vakabauta ka kua talega ni cakava. Na nona kaukauwa vei keda e rawa ni vakacavukataki ena noda solia vakaoti tikoga vua na Kalou na vakatulewa ena veisiga. E kila tiko o koya ni tiko e ligada na ki. Ko na cavui kalawa beka ka vakayagataka na ki oqo? Ena dolava vei iko na kaukauwa ni ko sema tiko vua na Kalou.

Nai Dusidusi:

- 1 Steps to Christ, p. 26.
- 2 Testimonies, vol. 4, p. 542.
- 3 Temperance, p. 276.
- 4 Testimonies to Ministers, p. 79.
- 5 Testimonies, vol. 2, p. 169.
- 6 Counsels on Diet and Foods, p. 35.
- 7 Christ's Object Lessons, p. 97.
- 8 The SDA Bible Commentary, vol. 7, p. 977.
- 9 Christ's Object Lessons, p. 97.
- 10 Patriarchs and Prophets, p. 41.
- 11 Selected Messages, book 2, pp. 352-353.
- 12 Patriarchs and Prophets, pp. 35-40.
- 13 Testimonies, vol. 5, p. 294.
- 14 Steps to Christ, p. 47.
- 15 Messages to Young People, p. 135.
- 16 Messages to Young People, p. 154.
- 17 Messages to Young People, p. 154.
- 18 The Great Controversy, p. 510.
- 19 Temperance, p. 16.
- 20 The Desire of Ages, p. 125.
- 21 The Great Controversy, p. 530.
- 22 The Desire of Ages, p. 38.
- 23 The Acts of the Apostles, p. 518.
- 24 The Adventist Home, p. 401.
- 25 Thoughts from the Mount of Blessing, p. 61.
- 26 Selected Messages, book 1, p. 110.

2.

Edodonu Vakavinaka VAKALAWA

“O koya mo dou qai vinaka sara, me vaka sa vinaka sara na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.” Maciu 5: 48. Nai tukutuku oqo mai nai Vunau nei Jisu ena Ulunivanua e tukuna vakamatata vei keda ni nonai tuvatuva na Kalou ena vuku ni tamata e se sega vakadua ni veisau. E a bulia tu na tamata e vinaka sara.

Ena gauna sa bale kina ko Atama mai nai vakatagedegede ni bula e vinaka sara, sa nodra na kawa tamata na nona malumalumu. Ia, e nai vakatagedegede e sa tu kina na tamata, e sega ni kauta laivi vakalailai na nona vinakata na Kalou me vinaka sara na tamata me vaka na nonai tukutuku ko Jisu e na Maciu 5: 48.

Sa tiko na nonai tuvatuva na Kalou, ena gaunisala e rawa ni yacova kina na tamata na Nona i vakatagedegede na Kalou. E rawarawa sara na kenai tuvatuva ka rawa ni kila na tamata, ia sa rui titobu ka rawa ga vua na Kalou me kila na veika kece e baleta. Joni 3: 16

Ko Setani e biuta tu e duatani nai yaloyalo ena vuku nonai tovo na Kalou vua na tamata, ka sa sega ni kilai rawa kina na tamata na nonai tuvatuva na Kalou. Sa yaco kina me sa vakasaqara na tamata e vuqa na veigaunisala me rawata kina na bula e vinaka sara. Eda na loloma vei ira na wekada na Hindu me ra dau vakatoqiqi ena veika momoto. Ia eda sasaga talega me da rawata na veika vata ga koya ena noda nanuma meda cakava na veika vinaka, eda sa laki vakabauta kina ni da vinaka ena bula Vakarisito eda na rawa ni yaco kina ki lomalagi.

E sega ni bibi na kena voleka sara ki na ka dina e dua na ka e sega ni ka dina. Na kena e sega ni ka dina ena sega tikoga ni ka dina. Na voleka ga ni kena vaka me ka dina, na levu ni kena veivakacalai, ya na vuna “Na veivakacalai levu duadua e tu e na noda vuravura e sega...ni bula ni dua na tamata valavala ca ka vakaloloma; o koya ga na kena e rairai tu ni vinaka, cecere, yalodina, ia e dua nai valavala ca e cakava tiko ka marautaka tiko.”¹

Ena rawa beka ni lailai sara nai valavala ca. E sega ni bibi na kena ka levu nai valavala ca, ia na kena sega ga ni ciqomi na vakaloloma ni valavala ca kei na kena sorovaki vakaoti na bula ni talaidredre vei Jisu. Sai koya na noda sega ni duavata kei na Nona cakacaka ena vuku ni noda bula e vakararawataka na yalona, baleta ni sega ni rawa ni na cakava vei keda ko Koya e dua na ka vakavo kevaka eda sa rawa ni soli keda me vaka na qele ena liga ni dautulikuro.

Na nona I tuvatuva na Kalou e tukuni vinaka tu ena Steps to Christ.

“E a rawa vei Atama, ni bera ni lutu, me vakai-tovotaki koya tu enai valavala dodonu ena nona talairawarawa tu ga ki nai vunau ni Kalou. Ia, e sega ni vaka kina, ena vuku ni nona i valavala ca sa lutu talega kina na bula ni tamata, ka sa sega ni rawa me da bula ena i valavala ni yalododonu. Ena vuku ni noda sa valavala ca, sega ni yalosavasava, sa sega ni rawa me da talairawarawa vakaoti ki nai vunau ni Kalou. Sa sega vei keda nai tovo ni yalododonu me rawa ni da vakadonui enai vunau ni Kalou. Ia na Kalou sa dolava vei keda na gaunisala me da dro rawa kina. E mai bula e vuravura oqo ena maliwa ni dredre kei na veitemaki me vaka eda na dau sotava. E bulataka na bula sega nonai valavala ca. E mate ena vukuda, ka sureti keda tu me taura na noda i valavala ca ka solia vei keda na Nona yalododonu. Kevaka ko soli iko vakaoti vua, ka ciqomi koya

me nomu i Vakabula, sa na yaco kina, se vakacava tu na nomu i valavala ca, ena Vukuna, ko sa na wili mo yalododonu. Sa sosomitaka na nomu i tovo nai tovo nei Karisito, ka sa na ciqomi iko na Kalou me vaka ga ko se bera vakadua ni valavala ca.”²

Sa tiko vei keda eke na nona i tuvatuva talei na Kalou ena dua ga na yatu vosa. Nai tuvatuva oqo, e titobu sara mai na noda rawa ni raica ga enai matai ni gauna. E tukuna vei keda ko Paula, “ Me yaco kina na ka sa lewa ko koya ni sa oti kecega na gauna sa lokuci me soqona vata na ka kecega vei Karisito, na veika mai lomalagi, kei na veika e vuravura.” Efeso 1: 10

Mo vakasamataka mada qo! Me kau vata kece mai ko vuravura taucoko ena duavata e talei ena kaukauwa ni veisureti ni loloma ni Kalou ena vukui Jisu Karisito na noda Turaga.

Ia, e sega ni koya walega koya. Eda vakaiivotavota talega “... eda sa caka talega kina me nonai votavota, ni da sa lesi eliu me vaka sa nakita ko koya sa cakava na ka kecega me vaka na nona lewa.” Efeso 1: 11 E na rawa beka mo vakasamataka na veika kece e tiki ni nomu sa yaco mo vakaiivotavota talega? Sa kenai balebale koya ni ko sa lewe talega ni Nona matavuvale—ko tiki ni yagona kei na sui. Sa sega walega ni da a susugi ga; eda sa mai sema sara ga ki na vu ni vaini dina. Eda na qai veivosaki tale ena vakasama oqo ena dua na wase ni vola e muri mai.

Me vaka ni nona i tuvatuva na Kalou me keda i sema tiko ko Jisu, koya e vauci keda vata kece tiko, ka sema tu vua na tamata vakayadua ena i sema ni Nona loloma, ena nona i tovo na Kalou me loloma, eda sa rawa ni raica ni i tovo i Karisito (Nona i Sulu ni Yalododonu) e soli vei au —na tamata i valavala ca, e sa gaunisala duadua ga vei ira na agilosu, vei ira na veivuravura tale eso, kei ira na tamata kece ena vei vanua kece e vuravura, sa rawa ni da duavata kece ni sa rawa ni da bula me tawamudu. Ena gauna eda sa vakataki koya ena i tovo, sa rawa me da vakavotukataka na duavata e sega ni vakayavalati rawa.

Au sa vakabauta ni yacova mai oqo eda sa vakadeitaka ni gaunisala ga ni noda rawa ni vinaka sara sai koya na noda vakadonui—me vaka ga eda se sega ni bau valavala ca. Au nuitaka ni sa matata vinaka sara vei keda ni vakadonui sai koya na kena soli nai tovo e vinaka sara nei Karisito vua e dua e sega ni vinaka tu ka vakaloloma ena bula i valavala ca.

“Na cava na veivakadonui ena vakabauta? Sai koya na nona cakacaka na Kalou ena nona biuta na nona lagilagi e dua na tamata ena kuvu ni soso, ka cakava vua na veika e sega ni tiko vua na tamata me cakava. Ni sa raica na tamata na nona sega ni rawata e dua na ka, era sa na tu vakarau me vakaisulutaki e nai sulu ni yalododonu nei Karisito.”³

Me da raica mada na veika e vakayacori e na *cakacaka* ni veivakadonui. E tukuna vakamatata vei keda Nai Vola Tabu ena dua ga nai yatu vosa. “O koya oqo, ni da sa vakadonui e na vakabauta, me da sa qai veivinakati kei na Kalou e na vuku ni noda Turaga ko Jisu Karisito.” Roma 5: 1. Ena dua tale na kena i tukutukuni, E na nona mate ko Karisito, sa rawa vua me vakadonui ira era gadreva me ra vakadonui. “Ena kauveilatai mai Kalivari sa sauma kina nai sau ni valavala ca ena vuku ni kawa tamata. Sa rawata kina ko Koya na dodonu me vakabulai ira era vesuki tu vua na dauniveivakacalai.”⁴ Sa rawa me da raica kina ni vakabauta e *gaunisala ga*, ka *sega ni yavu* ni veivakadonui. Eda sega ni duri tu e na vakabauta, ia na vakabauta e rawa kina vei au meu duri tu, ka vakararavi tu ena Vosa ni Kalou. Na vakabauta e ka dina sara mai vei ira na vei tiki bibi e lima ni bula ni dua na tamata. (Raica na The SDA Bible Commentary, vol 6, p. 1073)

E tiko tale e dua na yasana me da raica ni dikevi tiko na vakabauta. E tukuna ko Paula, “Ni da sa kila sa sega ni vakadonui na tamata e na vuku ni cakacaka ni vunau, e na vuku ga ni vakabauti Jisu Karisito, eda sa vakabauti

Karisito Jisu, koi keda, me da vakadonui kina e na vuku ni da vakabauti Karisito, ka sega ga e na cakacaka ni vunau; ni sa sega na tamata ena vakadonui e na vuku ni cakacaka ni vunau.” Kalatia 2: 16

Me da vakadikeva nai tukutuku ena Review & Herald, Epereli 24, 1888:

“E dodonu me da vulica na nona bula na noda i Vakabula, ni sai koya ga nai vakaraitaki vinaka duadua vua na tamata. Me da vakanananu ki nai soro sega ni vakaiyalayala mai Kalivari, ka me da raica kina na veivakalolomataki levu ni valavala ca kei na dodonu ni nona i vunau na Kalou. Ko na lakova mai na vuli ni nona veivakabulai na Kalou ena kaukauwa kei na lagilagi. Na nomu kilaka ena vuku ni nona i tovo na Kalou ena titobu sara; ka sa na matata vinaka e lomamu, sa na vinaka kina na nomu rawa ni rawata nai tavi ni nona veikacivi na Kalou vei iko. Mai na nomu sa vakila vinaka e lomamu, sa na rawa mo vakaraitaka vei ira na tamata na dei tu ni nonai vunau na Kalou ka vakavotukana taki ena nona mai mate na Karisito ena kauveilatai, na lolovira kei na vakaloloma ni valavala ca, kei na nona yalododonu na Kalou me vakadonui ira na vakabauti Jisu ena nodra na talairawarawa tu ena veigauna ki nai vakaro ni nona matanitu na Kalou mai lomalagi kei na vuravura oqo.”⁵

Mo wilika tale nai otioti ni yatu vosa ena parakaravu e cake ka raica kina na yavu e vakadonui ira kina na tamata na Kalou.

Eda na sega ni rawa ni kila vinaka sara beka nai vakarau ni vakabauta vaka oqo. Oqo na nona vakabauta talei na Kalou ena nona i tuvatuva ni veivakabulai vei au—a tamata i valavala ca. Na veika e rawa ni da tukuna oqo, “*Turaga, Au vakabauta, ni vukea na noqu tawa vakabauta.*”

Au marautaka ni sa solia na Kalou vua na tamata *nai* votavota ni vakabauta. E vakacava na levu ni vakabauta ya? E veirauti vinaka ga na vakabauta me rawa ni tatara yani me vaka na tama ni gone ka curumi tevoro. Na noda vakabauta e dolava ga na katuba vei Karisito me vukei keda me vaka ga na nona gagadre ena Nona lagilagi. Ko Jisu e sega walega ni kena i tekivu, ena tinia talega na noda vakabauta. Iperiu 12: 2

Na kena vakayacori na veivakadonui e vakalawa. Ni tiko e dua na cakacaka vakalawa e gadrevi me vakayacori, eda na gadreva e dua e vakatarai me cakava. Ko Jisu duadua ga e tiko vua na dodonu me rawa ni cakava. “Ena kauveilatai e Kalivari e sauma kina nai sau ni nona vakabulai na kawa tamata. Sa rawata kina na dodonu me vakabulai ira na vesu tu mai vua na dauniveivakacalai levu.”⁶

Ena nodra sa tukia tiko nai vako na sotia ena ligana nai Vakabula, “Sa rawata tiko ko Jisu na dodonu me noda dau ni tatara ena mata i Tamana.”⁷ Na veivakadonui, ni cakacaka vakalawa, e rawa ga ni qarava na noda i tutu vakalawa (na keda i tukutuku) ka sega ni veika baleti keda ga vakatamata. Ni sa vakagalalataki vakalawa e dua na tamata ca, na nonai tutu vakalawa sa veisau ia na nonai tovo e sega ni veisau.

E na yavu vata koya, na veivakadonui sai koya na kena soli wale na yalododonu. Oqo e sega ni vakatikina ga se me lolovira na kena i vakatagedegede. E sega ni dua tale na ka, se gauna, kilaka, taledi se noda sasaga e rawa ni vakai-kuritaka tale nai loloma oqo. Ko Jisu e bula e na vuravura oqo ena loma ni tolusagavulu ka tolu kei na veimama na yabaki ka bulataka e dua nai tovo e vinaka sara. Oqo na Nona i loloma sega ni biu vakavosa vei keda.

Me vakasaqaraqara vakatitobu sara na nomu vakanananu kina kena i yalayala, e na sega ga ni rawa ni da nanuma rawa e dua na ka me vakaikuritaka na loloma levu ni Nona i tovo e vinaka sara ka soli wale vei keda.

Oqo na vanua e sa temaki tu kina na noda bula na tamata me da vakabauta ni bula e vinaka sara e sega ni rawa dina

ni noda, vakavo kevaka eda cakava tiko e so na ka me da tara cake kina. E tiko dina na cakacaka me da cakava, e dua na cakacaka e dau mosi vei keda ni da cakava, ia eda na vakarau raica vinaka yani. Me da nanuma vinaka tiko ni Kalou duadua ga e rawa ni cakava na Nona cakacaka kei na tamata na nona cakacaka. Ena sega ni rawa ni cakava na Kalou na nona cakacaka na tamata, ka muria tikoga na Nona i vunau, ka vaka kina na tamata me cakava na Nona cakacaka na Kalou, koya e sega tiko mada ga ni cakava rawa.

Na bula vakatabui—na yalododonu ni Kalou e soli vei keda—e dua nai tavi e vakamatatataka vakavinaka sara ga na noda i tavi kei na Nona. Eda na veivosakitaka tale na veivakatabui ena dua tale na wase ni vola.

E na gaunisala ni veivakadonui e da sa wili kina me da talairawarawa tu ki nai vunau ni Kalou. (Raica na Christ Our Righteousness, p.99, Review & Herald, Okosita 22, 1893.)

“O koya oqo, ni da sa vakadonui e na vakabauta, me da sa qai veivinakati kei na Kalou e na vuku ni noda Turaga ko Jisu Karisito.” Roma 5: 1. Ko Jisu e sega walega ni vakadonui au, e vakaveivinakatitaki au talega, na tamata i valavala ca kei na Kalou na noqu Dauniveibuli koya au talaidredre tiko kina. “Na tamata vakabauta e sega ni kacivi tiko me vakaveivinakatitaki koya yani vua na Kalou; e se sega vakadua ni rawa ni kitaka vakakina. O koya me ciqomi Karisito ga me nona veivinakati, baleta vei Karisito sa tiko na Kalou kei na veivinakati.”⁸

“...Ni sa veimecaki nai tovo vakayago kei na Kalou: ni sa sega ni vakarogoca na vunau ni Kalou, ia sa dredre sara me vakakina.⁸ Ia ko ira era sai tovo vakayago, era sa sega ni cakava rawa na ka e vinaka vua na Kalou.” Roma 8: 7 – 8. Na vakayago e dua na vosa e dodonu me da kurabui kece kina na lewe ni lotu ka vakayavalati keda. E na veibasai sara ga ni veika e da sa dau nanuma tu, na vakayago e sega ni ko ira na tu sara ga e vuravura ka sega ni kila na Kalou, ia sai ira na tamata era lewe ni lotu, era kila na Kalou, ia era sega ni muri Koya tiko me ra kila vakavinaka na Kalou.

Ko Paula e vosa e na tolu nai vakatagedegede ni bula vakatamata: Na bula vakatamata, na bula vakayago, na bula vakayalo. 1 Koronica 2: 14, 15 & 3: 1. Koi keda kece eda na bula tiko ena dua vei iratou oqo. Na bula vakatamata eda sucu vata mai. Na bula vakayalo e solia vei keda na Kalou ena noda sucu tale kei na noda tubu cake tiko ena vukui Karisito. Na bula vakayago e tiko ena kedrau veimama na rua. Nai vakatagedegede ni bula vou ka soli vua na tamata ni sa sucu ena Yalo Tabu ka sega e na yago, ia e sega ni tubu vakayalo "...nai vakarau ni tamata dina, era sa sinai sara kei Karisito." Efeso 4: 13.

Nai vakarau ni bula ni tamata e vakamacalataka ko Joni ena Vakatakila 3: 14–22 "...o sa sega ni batabata se katakata...katakata vakalailai ga, ka sega ni batabata se katakata...ka'u na luaraki iko mai na gusuqu...."

"Nai vosavosa ni luaraki iko mai na Gusuna e kena i balebale ni na sega ni rawa ni ciqoma ka vagolea cake na nomu masu se nomui vakarait-aki ni loloma vua na Kalou. Ena sega ni rawa ni vakadonuya na nomu veivakavulici ena Nona Vosa se na nomu cakacaka ena veika vakayalo. Ena sega ni rawa ni vukeya yani na nomu cakacaka vakayalo ena loloma e kerei tiko yani vua." ⁹

E da sa na kila vinaka tiko ni vakavo ga ke lumuti tiko na noda masu e na Yalo i Jisu na Turaga, na Kalou e na sega ni rogoci keda. "...Sa sega ni torovi Tamaqu walega e dua na tamata, e na vukuqu ga." Joni 14: 6. Sa biuti keda nai tukutuku koya e na dua na vanua me da cakava kina na vakatulewa. Koya na vuna e tukuna kina ko Jisu, "...Au sa vinakata mo batabata se katakata." Vakatakila 3: 15. Na Vakatakila 3: 18 e muria mai vakavinaka, "Au sa vakavulici iko mo mai volia vei au na koula sa vakatovolei e na bukawaqa...." Me da nanuma tiko ni tamata e na cakava na veivoli oqo sega e na i lavo ka sega ni dua na kena i sau. Aisea 55: 1

E dua e a tukuna ni “qaqa e sucu mai ena dua na gauna ni leqa.” Na noda leqa sai koya na noda raica na noda bula lialia vakaloloma ena bula katakata batabata eda tu kina kei na noda vakila na noda gadreva dina na koula e tukuna vei keda na Kalou me noda. E da na gadreva e ke e dua na vuku duatani, baleta e vuqa era lako mai kina vanua oqo era qai muria nai tuvatuva nei Setani. Era nanuma ni ra sa lako tani mai na leqa, ia sa qai tuberi ira ga yani ki na leqa e levu sara.

Me da “cega e dua na draunipepa vou,” me “da vakade-itaka me da veisau me da vinaka,” me “rawa ni yalodina vakalevu”, e vakasama vinaka, ia e sega kina na kaukauwa me veisautaka e dua na bula.

“Me vaka na leveni, ni dau veiwaki vata kei na kakana, e cakacaka mai loma ki tuba, e vaka talega kina na kena vakavoui na yalo ni tamata ena loloma ni Kalou ka yaco kina na veisau ni bula. E sega ni rawa ni da veivinakati kei na Kalou ke da saga me veisau ga e taudaku. E lewe vuqa e sasagataka na veisau e na nodra veisautaka ga e so nai valavala ni bula e laurai ka ra nanuma ni sa rawa ni ra wili ena bula Vakarisito, ia era tekivu tiko ena vanua cala. Nai matai ni noda cakacaka me veisau na yalo ni tamata.”¹⁰ (Raica talega na Selected Messages, book 1, p. 353.)

Na vakatulewa me da cakava me rawa vua na yalo i Karisito me mai noda talega. “Me tiko e na lomamudou na yalo oqo ka tiko talega vei Karisito Jisu.” Filipai 2: 5

“Na Kalou sa veivakarautaki oti tu me rawa ni da rawata me ucui Koya, ka na rawa ni rawati oqo vei ira e sega vei ira na yalo ni veisaqasaqa ka coqa tiko na Nona loloma.”

Ena nona loloma sega ni cavuti, na Kalou sa dau lomani keda, ka vakayadrata na noda loloma ki Vua

ena noda sa kauwai ka kila na balavu kei na rabai-levu, titobu kei na cecere ni loloma oqo e sega ni yacova rawa na noda kilaka. E na kena vakatakilai na kena talei ni loloma i Karisito, ena noda vakilakataki ena Nona loloma ni da se valavala ca tu, ka sa yalo malumalumu kina na yalo kaukauwa, sa veisau kina na tamata i valavala ca ka sa wili me lewe ni matavuvale mai lomalagi. Na Kalou e sega ni dau vakayagataka nai valavala me vakatabuya edua na ka; na loloma ga e vakayagataka me vakagalalataka nai valavala ca mai na loma ni tamata. E na gaunisala koya e vakayagataka me veisau na dokadoka ki na yalo malumalumu, na veimecaki kei na tawa vakabauta ki na loloma kei na vakabauta.”¹¹

Ni sa kena gaunisala na vakabauta ka kena kaukauwa na loloma, ka rau vu ruarua mai vei Karisito, sa na rawarawa sara me da raica ni veika kece oqo e Nona talega. Me vakavinavinakataki na Kalou. E Nona ga, e na dodonu ni nona volia e ka talairawarawa me mate e na kauveilatai. “Ena vuku ni Nona mate ena kauveilatai e Kalivari, sa sauma kina ko Koya na kedra i voli na kawa tamata. Sa rawata kina na dodonu me vakabulai ira na vesuki tu ena liga ni dauveivakacalai.”¹² Sa vakamatatataka ni ko Karisito e qarava kece vakavinaka na veika vakalawa me vaka e gadreva nai vunau ni Kalou ni bera ni tovolea me kauta laivi na tamata mai nai keli ni valavala ca e lutu tu kina. Ko Karisito e “...Lami sa vakamatei mai nai vakatekivu kei vuravura.” Vakatakila 13: 8

Ena gauna oqo, sa dina sara, eda sa kila ni nona i tuvatuva na Kalou e sa sogota ka vagaluya sara vakadua nai le nei Setani ni nona sa valavala ca na tamata, sa nona vakadua. O, na kalougata levu ni nona loloma na Kalou ena Nona solia lesu tale na vakatulewa ka solia ko Atama ena gauna e bale kina! Nai loloma levu ni kena soli lesu tale na vakatulewa e sa solia na galala vei keda me da digitaka me da lomana,

qarava, ka talairawarawa vua e dua tale na turaga, dina ga ni da kila ni sega vei keda na kaukauwa meda rawata na ka eda sa digitaka me da cakava.

Na digidigi koya sa solia na galala vua na Kalou me cakava na nona i tuvatuva me vakadonui keda vakalawa, ka solia vei au, na tamata i valavala ca, na nona i tovo e vinaka sara, koya e vakavotukanataka e vuravura oqo ena gauna e vakatotogani koya voli kina na veitemaki nei Setani. Koya na vuna, nai tukutuku e kilai me baleti keda e “vaka ga au se bera ni bau valavala ca vakadua,” ka sega ni rawa ni cakava kina ko Setani e dua na ka. Koya na vuna ni sa veisereki na Luve ni Kalou, ko sa galala vaka i dina.”

Me’u tukuna tale: Na kena waqa na vakabauta, na vu ni kaukauwa na loloma, na cakacaka sai koya nai tuvatuva ni nona veivakabulai na Kalou, ia me vakavinavinakataki na Yacana Tabu!, sa vakalawa ena veivanua kecega e vuravura. E sega walega ni sa vakalawa, e yavu tu, ka i vurevure ni marau levu dina ki vuavura taucoko.

Nai Dusidusi:

- 1 Thoughts From the Mount of Blessing, p. 94.
- 2 Steps to Christ, p. 62.
- 3 The Review and Herald, September 16, 1902, Christ Our Righteousness, p. 104.
- 4 Questions on Doctrine, p. 672.
- 5 Christ Our Righteousness, p. 35.
- 6 Questions on Doctrine, p. 672.
- 7 The Desire of Ages, p. 744.
- 8 Selected Messages, book 1, p. 395.
- 9 Testimonies, vol. 6, p. 408.
- 10 Christ’s Object Lessons, p. 97.
- 11 Thoughts from the Mount of Blessing, pp. 76, 77.
- 12 Questions on Doctrines, p. 672

3.

E VAKACAVA NA TALEI NI

Vinaka Sara?

“A vere cava dou sa bukia kei Jiova? ena vakayacora sara ko koya na kenai vakataotioti, ena sega ni tubu vakarua na ka rarawa.” Neumi 1: 9. Na Vosa ni Kalou oqo e umana koto e dua na vosa ni yalayala talei e kune e Nai Vola Tabu.

Na Vosa ni Kalou e vakadeitaka talega, “Ia kevaka ena sereki kemudou na Luvena dou na qai sereki dina kina.” Joni 8: 36. Na vosa ni yalayala veivakurabuitaki oqo, ni na sega ni malumalumu se bale tale na tamata, ena vakayacori ena veisereki ena solia vei keda ko Koya. Eke, eda sa na vakaraitayaloyalotaka kina e dua na gauna e sa voleka tiko mai vei keda, ni na sega vakadua, ena noda vakanananu mada ga, me na vakaraitaki koya tale mai na vakaloloma ni valavala ca.

Nai matai ni noda vakanananu ena vakasama oqo sa na matata ni sa na kau laivi vakadua na ca, sa na sega vakadua na vakanananu ki na veika e ca, na talairawarawa sa na tiki ga ni noda bula. Ia, e a vaka tu oqo na bula mai lomalagi, qai tekivu nai valavala ca. Me da vakananumi ni gauna ni vakacegu kei na vutuniyau e dau yawa mai vua na Turaga na tamata. E sega li ni leqa levu ena Lotu ena gauna oqo? “Au sa vutuniyau, ka levu tu na noqu i yau,” ia dravuisiga tu ena loloma.

E rawa beka vakacava me cakava tu na Kalou e dua na vosa ni yalayala levu vakaoqo? Ena Malakai 4: 1 na Kalou e tukuna ni buka waqa ni veivakasavasavataki ena sama-ki vuravura vakaoti, ena gauna vata koya ena kauta laivi vakadua nai valavala ca—na wakana kei na tabana. Ena

Joni 15: 5 ko Jisu e kaya, “Oi au na vaini, koi kemudou na tabaqu...” E vosa tiko ko Jisu vei iratou na tisaipeli ni sa biuti iratou e dua mai vei iratou na lewe tinikarua. Ena sega beka ni dina ni ko Setani e waka tiko ni tabanikau kece e bula tiko vakavuravura? Era na vakamai kece e na buka waqa ni veivakasavasavataki.

Ia, me da vakadikeva vakatitobu me da raica na veika kece e tiko ena vosa ni yalayala ni Kalou ena Neumi 1: 9, koya e vakadeitaka ni meca ena sega ni basika tale vakarua. Nai matai ni meca e basika mai ena nona raici koya tikoga!

E na nona veibuli na Kalou, esa tiko rawa na vakanananu, ena galala e solia na Kalou, ni rawa ni na basika na waka ni valavala ca. E na rawa vakacava me yalataka na Kalou ni na sega ni dua vei ira na vakabulai, se dua mai na vuravura tawa cala, se agilosu mai lomalagi, me na rawa, ena nona vakanananu mada ga, me veisaqasaqa tale kei na Kalou? Oqo na veivakurabitaki levu, ena tara na nona i tuvatuva ni veivakabulai na Kalou vei ira kece na ka buli! Na Kalou, koya e kila tu na veika se bera ni yaco mai e sa vakadeitaka vei keda ni na vakakina.

Na nona cakacaka na Kalou sa vakayacori oti vei ira na sa tiko oqo mai lomalagi. Na veivuravura tale eso kei ira na agilosu e rawa me ra marau ni sa rawa ni ra vakagalalataki mai vei ira na agilosu ca kei Setani. Vakatakila 12: 12. Ia, na vuravura leqa oqo kei ira na lewena era sa kila ni tiko voli ko Setani kei ira na nona lewe ni cakacaka.

Ena gauna oqo, eso vei keda se sega ni kila rawa tiko na vakaloloma ni valavala ca. Na kena rawa ni basika kina na mate se sega ni matata sara vei keda. E vaka eda nanuma tiko ni rawa ni da na qai biuta laivi na kaukauwa ni nona veivesuki tu e na nona i lawaki ni veivakamatei ni bera ga ni da curu ki lomalagi.

“Na nodra lagilagi ka vinaka sara na agilosu e leqa mai lomalagi. Na tamata e bale mai na nona vinaka sara mai Iteni...Na noda i nuinui ga na noda vakararavi ka ciqoma na dra nei Koya e rawa ni vakabulai keda mai na veivakat-

agedegede kece sara, vei ira kece era lako mai vua na Kalou ena vukuna.”¹ Na *veivakagedegede kece sara* e kenai balebele na noda vakabulai mai vei keda ka sega ni da bula ga o keda. Na vakarerevaki ni valavala ca e vakaraitaki ni da vakararavi tikoga vei keda ka sega na Vosa ni Kalou!

De o koya beka oqo na vuna sa rogo levu tikoga na ro-rogo, ka sega ni dau rogo tu eliu e vuavura, ena veivakatagedegede kece ni bula, ena veika e baleti keda ga? Na veimatanitu e gadreva ga na tu galala. Na veikoro lelevu, tauni kei na veikoro lalai era sa dui laveta tikoga na nodra dodonu. Na veimatavuvuale e tawase ena kena totolo ga ni kena tekivutaki. Ko ira na gone era “cakava ga na veika e baleti ira” ena revurevu ni draki ni noda dodonu sa curumi vuravura tu.

Sa qarava vinaka sara tiko ko Setani na nona cakacaka. Sa yaco me sa nanumi ni sa i wali ni leqa ni tamata yadudua se tamata kece na kena ciqomi ga na veika e baleti keda. Me da vakasamataka na cava e cakava nai vakarau ni gagadre vakaoqo mai lomalagi ena dua na gauna sa oti. “Ena sega ni rawa ni da nanumi keda tikoga ka curu ki na matanitu ni Kalou. Kevaka me rawa ni da yacova na bula savasava Vakalou, io e na gaunisala ni noda na vakuwai keda ka ciqoma na yalo i Karisito.”²

Na yalo ni nanumi keda ga e sega ni rawa ni da rawati lomalagi kina, “ia ni da ologa vata tu na veika baleti keda kei na noda cakacaka, na dina eda wasea vei ira na tani ena sega ni rawa ni vakatabuya, vakasavasavataka se vakavinakataka na yaloda; ka na sega ni rawa ni da vakaraitaka ni da i yaragi vinaka me vakayagataka na Turaga.”³

E na rawa vakacava me da galala mai ena noda nanumi keda ga? Na Iperiu 12: 6 e tukuna vei keda, “...sa cudruva ko koya ... na luvena sa vinakata ko koya.” Qo me kauta laivi kece na waka ni gagadre ca (au) e rawa ni kadre cake mai ka vakaleqai keda.

“Dou raica, mo dou kakua ni bese vua sa vosa...” Iperiu 12: 25. E dau rawarawa na vunitaki keda e na daku ni la-

tilati ni da sega ni kila ni vosa ko Koya. Na Kalou e sega ni yalataka ni da na kila kece na veika ni bera ni da muria na Nona veikacivi. Na Iperiu 11 e vakadeitaka ni lewe vuqa na tamata yalodina era sega ni kila na nona i naki na Kalou, ia era talairawarawa ga. Ko Epeli, Inoki, Noa, Eparama e vica ga. Eso beka ena cavuta ni oqo e vakabauta tu vakamataboko. Ia, au via veivakananumi ni ko ira na luve ni Kalou era “...lako voli e na vakabauta, ka sega ga e na raica.” 2 Koronica 5: 7.

E vakacava na talei ni vinaka sara? Na vinaka sara e sega ni dua nai vakatagedegede ni vinaka me da yacova se rawata, sai koya ga na noda vakabauta ka vakararavi vakaoti vua na Kalou, e sega na vakatitiqa se lomatarotaro. Nai tovo ni bula vakaoqo e kilai tani kina na bula nei Jope ka rawa kina vua na Kalou me tukuna ni ko Jope e “...tamata yalododonu ka daucaka dodonu...” Jope 1: 8.

Na veivakacaucautaki oqo e lako mai vua na Turaga dina ga ni ko Jope e tusanaka e na wase 42: 6, “...ka’u sa beci au sara kina, ka veivutuni E na kuvu-ni-soso kei na dravusa.” Ko Noa e vakadeitaki ni “...a tamata yalododonu... ka sega ni cala...” Vakatekivu 6: 9. Ia, me vakataki Loti, Mosese, Eparama, Tevita kei Solomoni, nai Vola Tabu e vakadeitaki ni tu na nodratou malumalumu vakatamata.

E vakacava dina kina na talei ni vinaka sara? Ena vakatau.

“Me vaka na leveni, ni dau veiwaki vata kei na kakana, e cakacaka mai loma ki tuba, e vaka talega kina na kena vakavoui na yalo ni tamata ena loloma ni Kalou ka yaco kina na veisau ni bula. E sega ni rawa ni da veivinakati kei na Kalou ke da saga me veisau ga e taudaku. E lewe vuqa e sasagataka na veisau e na nodra veisautaka ga e so nai valavala ni bula e laurai ka ra nanuma ni sa rawa ni ra wili ena bula Vakarisito, ia era tekivu tiko ena vanua cala. Nai matai ni noda cakacaka me veisau na yalo ni tamata.”⁴

“Na tamata e tovolea me maroroya na nona i vunau na Kalou ena vakasama ga ni dodonu—baleta ni dodonu me vakakina—ena sega vakadua ni vakila na talei ni talairawarawa. O koya e sega dina ni talairawarawa. Ni sa raici ni sai colacola na veika e vinakata na Kalou baleta ni takosova tiko na gagadre vakatamata, sa matata kina vei keda ni bula koya e sega ni Vakarisito. Na bula ni talairawarawa sai koya na kena vakavotukana mai taudaku na veika sa tiko e loma. E vure mai e na kena lomani na yalododonu, kei na lomani ni nona i vunau na Kalou. Na vakasama bibi ni yalododonu sai koya na yalodina vua Nai Vakabula. Oqo ena tuberi keda me da cakava na ka e dodonu—baleta na caka dodonu e marautaka na Kalou”⁵

Na Kalou sa tiko na nona i tuvatuva ena noda rawa ni kune ni da vinaka sara—sega ena noda kaukauwa vakatamata “de na dokadokai koya kina na tamata.” Na vinaka sara e i solisoli talei mai vei Jisu Karisito vei ira kece era vakabauta.

“Nai vunau e gadreva na yalododonu, —na bula dodonu, nai tovo e vinaka sara, ia oqo e sega ni rawa ni solia na tamata. E sega ni rawata na veika e gadreva nai vunau ni Kalou. Ia ko Karisito e lako mai vuravura oqo me mai bula vakatamata, mai bula e na bula savasava Vakalou ka tara cake e dua nai tovo e vinaka sara. Oqo, e solia tu vakailoloma vei ira kece era via ciqoma.”⁶

E vakacava na talei ni vinaka sara? Na vinaka sara e i vakaraitaki ni gumatua nei lomalagi ka vakaraitaki e na bula nei Jisu na noda Turaga ena nona bula vakatamata e vuravura oqo. Na nona bula e vakaraitaka vinaka na bula ni vakabauta kei na vakararavi vakaoti vei Tamana ena bula ena veisiga ka vakavotukanataki kina na loma ni Kalou.

Ia oqo, sa vakaotia na Nona cakacaka—vakaotia na veika kece ena vukuda—ni kila vinaka ni keda na sega ni rawa ena noda kaukauwa me da cakava na veika e vakarota nai vunau ni Kalou. Na cava e noda i tavi? Vakayagataka na vakatulewa. Digitaka mo vakabauti Koya! Kevaka mada ga eda kila ni na sega ni rawa ni da cakava na ka eda digitaka, ena noda sa digidigi ga, eda sa dolava na katuba me cakava vei keda ko Jisu na veika eda sega ni rawa ni cakava vakaikeda. E dua na luve ni Kalou dina ena digitaka me vakabauta na veika kece. Ena nona cakacaka me vakatarai Karisito me vakayacora vua na vakararavi ka vakayagataki keda, ka sega ni vakatara na veidraki ni bula eso me vakavurea na nuiqawaqawa kei na vakatitiqa ena gaunisala e vakayagataka tiko ko Karisito me cakava kina na Nona cakacaka.

Kevaka eda na sega ni via vakatitiqataka nai *vakarau ni Nona cakacaka* vei keda ka da vakabauta ga ni kila tiko ko Koya na veika e cakava, e sa na rawa me da vulica na ka vuni ni nona qaqa ko Karisito—kevaka mada ga e sa via namaki tiko na druka.

Me’u tinia na wase ni vola oqo ena noqu tokorua taka tale e dua na i tukutuku e dau talei ka dau veivuke sara vakalevu vei au mai na volavola nei dua e a bulataka na veika e vola:

“Na Tamana e tiko vakavolivoliti Karisito, ka sega ni dua na ka e yacovi Koya, na kena ga e vakatarai me kune kalougata kina ko vuravura. Oqo na vanua e kunea tu kina na vakacegu, ka me vakatalega kina vei keda. O koya e vakasinaiti tu e na Yalo i Karisito e sema tu vei Karisito. Na veika kece ka namaki, ka vagoi mai vei keda, e sotava ko Karisito. E sega ni qai gadreva me sasaga me sabaya na ca, ni sa nona i sasabai tu ko Karisito. E sega ni dua na ka me tarai koya rawa, vakavo ke sa vakatara na Turaga, ‘sa veivuke na ka kecega me ra vinaka kina era sa lomana na Kalou.’ Rom 8: 28.”⁷

E vakacava na talei ni vinaka sara? Na vinaka kece e rawa ni da vakaiivotavota kina sai koya ga na vakararavi vakaoti vei Jisu. “Ena vukui Karisito, ena Nona yalododonu, koya e sa teivaki vei keda ena vakabauta, e sa na rawa kina me da yacova na bula e vinaka sara, na bula Vakarisito.”⁸

Nai Dusidusi:

- 1 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1132, The Signs of the Times, Dec. 30, 1889.
- 2 Thoughts from the Mount of Blessing, p. 143.
- 3 Selected Messages, book 1, p. 405.
- 4 Christ’s Object Lessons, p. 97.
- 5 Christ’s Object Lessons, pp. 97, 98.
- 6 The Desire of Ages, p. 762.
- 7 Thoughts from the Mount of Blessing, p. 71.
- 8 Testimonies, vol. 5, p. 744.

4.

NA LOTU VAKANA

Vanua Ni Veibulu

“Dou sa sega beka ni kila, koi keda kece sa papitaisotaki vei Jisu Karisito, eda sa papitaisotaki ki na nona mate?” Roma 6: 3. E lewe vuqa sara na lewe ni Lotu Vakarisito e sa papitaiso oti ni dromuci ena wai ka era sa kila vinaka ni ra sa papitaisotaki ena yaca ni Tamana, Luvena kei na YaloTabu. Ia, e vuqa talega vei ira era sega ni kila ni ra sa papitaisotaki ki na mate nei Karisito.

Ko Paula e tukuna, “O koya eda sa bulu vata kaya kina, ni da sa papitaisotaki ki na nona mate: me vaka sa vakaturi cake tale mai na mate na Karisito e na kaukauwa nei Tamana, me da sai valavala vaka talega kina e na bula vou.” Roma 6: 4.

Na papitaiso e sa vakaraitaka na mate ena dua na i valavala ni bula ka sa dodonu me sa yaco oti ena bula ni dua na tamata vakabauta. Na mate ka tukuni oqo sai koya na kena e yaco kina bula eda a sucu mai kina. Na veika eda sucu vata mai e sa rauta vinaka ga me mate. Na mate e na tarava ga na veibulu ka na sega na kena tucake tale. Na ka dina e tukuna ko Paula, “...sa lauvako vata *kaya* ki na kauveilatai na noda tamata makawa, me takali kina na yago ni valavala ca, me da kakua tale ni bobula ki nai valavala ca.” Roma 6: 6.

“Sa na matata vei keda ni dredre levu e tiko vei ira e vuqa na tamata vakabauta ni ra tovolea tiko me ra bulataka na bula nei Karisito ni se sega mada ga ni ra mate ena mate nei Karisito. E vaka e tiko na

vakanananu ni sa mate ko Karisito, era sa na sega kina ni mate, ka ena nodra vakabauti Karisito era nunitaka ni ra sa na bula ka sega ni gadrevi me ra mate. E tukuna ko Paula, ‘Ia ko ira era sai tovo vakayago, era sa sega ni cakava rawa na ka e vinaka vua na Kalou’. Roma 8: 8, ka ‘Ia ko ira era nei Karisito era sa vakota ki na kauveilatai nai tovo vakayago’ Kalatia 5: 24”¹

Ena bibi me da kila vakavinaka na dina oqo me rawa ni da lako vata tiko kei na Turaga ena i lakolako vinaka.

“Na sucu vou e dua na draki ni bula e dredre me da vakila e vuravura ena gauna oqo. Oqo na vuna e levu tu kina na dredre kei na leqa ena lotu. E levu, ka lewe levu sara, era cavuti tu ena yaca i Karisito e sega ni vakatabui tu na nodra bula ka sega na bula savasava. Era sa papitaiso, ia era bulu bulabula. E sega ni mate na tamata, ka sega kina ni ra tucake e na bula vou vei Karisito.”²

Nai tukutuku e cake a se volai ena 1897. E sega ni rawa ni da vakatitiqataka ni dina vinaka tu ena gauna oqo. E tukuna tale tiko ko Paula, “Ia kevaka sa tu vata kei Karisito e dua na tamata, sa qai buli vou: sa lako tani na veika makawa; raica, sa yaco me vou na ka kecega.” 2 Koronica 5: 17.

Na cava na vuna e dodonu kina me mate na bula makawa? Ko Jisu e sauma, “Ia ko koya yadua sa via maroroya na nona bula, ena vakayalia: ia ko koya yadua ena vakayalia na nona bula e na vukuqu, ena maroroya.” Maciu 16: 25. Sa na matata kina ni sega ni dua na ka e rawa ni vakayacori me walia na leqa ni bula i valavala ca makawa. Sa dodonu ga me mate. Kevaka me dua na bula vou, na ka makawa me sa na yali yani.

Ko Meade MacGuire, ena nona i vola, His Cross and Mine, e solia vei keda e dua na i tukutuku e veivuke vaka-levu.

E tiko na duidui levu vei rau na valavala ca kei na yago i valavala ca. E vuqa e kunea tiko na dredre ena na nodra bula ena lotu Vakarisito ni ra sega ni kila na kedrau duidui. E na ruku kece ni valavala ca ni bula ni talaidredre e davo koto kina na yavu, na yago i valavala ca ka vu kece tiko mai kina na leqa. Dina ga ni sa vosoti na noda i valavala ca, e da kuria voli ga na valavala ca. Sa dodonu me tiko tale na veika e vakayacori vei keda mai na kena vosoti tikoga na noda i valavala ca.”³

E kuria ko MacGuire:

“E sa na bibi kina me da kila na kedrau duidui na i valavala kei na yago i valavala ca. Na valavala ca, na veika e da cakava e na noda talaidredre ki nai vunau, e tu vakarau ga na Kalou me vosoti keda, ena vukui Karisito, me saumi kina na masu ni veivutuni kei na vakabauta. Ia, na yago se bula i valavala ca e sega ni na vosota na Kalou.

Na yago i valavala ca sai koya e tuberi keda tiko me da talaidredre ki nai vunau ni Kalou. Na bula eda lako mai kina ki vuravura oqo e na sega ni dau veisau, me vaka eda wilika ena nona vosa nai Vakabula: ‘Sa vakayago ko koya sa sucu e na yago; ia sa vakayalo ko koya sa sucu e na Yalo.’ Na gaunisala ga me da galala kina mai na bula ca koya sai koya na mate. Na gaunisala ga me da rawata kina na bula e vinaka sai koya na sucu vou.”⁴

Na mate sai koya ga na gaunisala eda na walia kina na noda bula makawa.

Oqo na gaunisala e yaco kina na mate vua e dua na tamata vakabauta. Na veigagadre ca e dabe tiko ena yago ka caka-caka tiko kina. Na vosa na yago se vakayago se gagadre ca e vakaibalebaletaki tiko ki na bula vakayago.

Eda sa vakaroti me da vakota na bula vakayago kei na kena gagadre ca. E caka vaka cava? Ena noda vakararawataka na yagoda ena mosi? Sega. Na ka au na via cakava sai koya me'u vaka-matea na veitemaki ki na valavala ca. Me'u vakamatea na vakasama ca. Au vinakata me vakatulewataka kece ko Jisu Karisito na vakanananu.⁵

Ena Roma 6, ko Paula e vakadeitaka ni mate ni tamata makawa e ka dina. Ena tikina e 11 e tukuni vei keda me da vakasama ni oqo e ka dina. Oqo na vanua e leqa tiko kina e vuqa na lotu Vakarisito. E dau rawarawa ni da ciqoma ka vakabauta ni oqo e dua ga na vakasama vakayalo ka sega ni dua na ka e yaco dina.

Oqo na vakatutu nei Setani. Ni sa dau tukuna na Kalou e dua na ka dina, ko Setani e dau coqa, moica, ka tovolea me veisautaka me rauta vinaka na nona gagadre. E kila tiko ko Setani ni kevaka e sa kila e dua na lotu Vakarisito ni sa mate dina na tamata makawa, sa cavuka na nona kaukauwa.

Me rawa vei Setani mei vakadeitaka tiko ni mate oqo e sega ni ka dina e dau tovolea vei ira na lotu Vakarisito me ra bula vakalevu ga e nai vakarau ni gagadre ni lomadra ka sega ena vakabauta. Sa rawa kina vua me tubera tiko ga na tamata vakabauta ki nai valavala ca. Sa qai dau vuki tale me beitaka na tamata ena nonai valavala ca. E dau vakayagataka na nona bale tiko na tamata me vakadinadina ni tamata makawa e sega ni mate. E vakayagataka ga nai le ka nona i ulubale ena nona kaya, "Kevaka sa mate na tamata makawa, iko na sega ni temaki tiko.

Ena tikina oqo, e na bibi kina vua e dua e lotu Vakarisito me kua ni saga tiko na nonai ulubale ena vuku ni gagadre ni vu ni lomana. E dodonu, veitalia na gagadre ni lomana, me vakabauta ga na Vosa ni Kalou.

Kevaka e sa soli koya vei Karisito e sa na kila "...ko ira era nei Karisito era sa vakota ki na kauveilatai nai tovo vakayago kei na kena dodomo ca kei na kena gagadre ca." Kalatia 5: 24. Me da dau lesu ga ki na Vosa ni Kalou ka kua ni dau via vakasama ki na vakatutu nei Setani kevaka

eda vinakata me da tiko ga ena bula Vakarisito. Na Kalou sa tukuna ni nomu bula makawa sa mate, dina ga ni ko bale ki nai valavala ca e na vuku ni veitemaki. Ko Setani e na kaya tiko mai ni sega ni mate. Na taro me da sauma e sega ni cava eda vakabauta, ia ko cei eda vakabauta?

E rawa vakacava vei au me'u sotava nai vakarau ni gagadre oqo? Mo lesu ka wilika tale na wase dua, ka dikeva ni ko Setani e dau vakatulewataka vinaka nai vakarau ni noda gagadre. Nai tukutuku oqo e vakabibitaka na vakasama dina qo:

Ena veisiga me da solia na noda bula vua na Kalou ka vakabauta ni sa ciqoma na noda i soro, ka me da kua ni dau dikeva se vakacava tu nai vakarau ni lomada ki na noda vakabauta. Na lomada kei na vakabauta e rau veiyawaki sara ga me vaka ga na Tokalau ki na Ra. Na vakabauta e sega ni na vakatau ki nai vakarau ni lomada. Me da kaci ka tagi vua na Kalou ena vakabauta se vakakina na lomada se sega, ka me da bulataka na noda masu. Na noda i vakadinadina ena nona vosa na Kalou, ni da sa ker-ekere oti, me da vakabauta ka kua na vakatitiqa.”⁶

Me rawa ni da vukei me da raica na kena sega ni dau matata na veika e baleta na vakabauta kei na gagadre ni lomada, me da vakasamataka vinaka na i tukutuku lavetaki e tarava oqo:

“...Na Kalou me qaravi ga ena yavu e dodonu ka sega ena i vakarau ni yaloda...me kua ni rau waki vata na vakabauta kei na i vakarau ni yaloda. E rau duidui sara ga. Na vakabauta e noda me da vakayagataka. Na vakabauta oqo me da vakacacakataka tikoga. Vakabauta, vakabauta. Mo vakatara na vakabauta me taura na veivakalougatataki, sa na rawa kina ni nomu. Nai vakarau ni yalomu e sega

sara ga ni dua na ka e na vakabauta oqo. Na gauna sa kauta mai kina na vakabauta na veivakalougatataki, sa na sega kina ni vakabauta, sa tara na i vakarau ni yalomu.”⁷

Nai otioti ni yatu vosa e nai tukutuku e cake e na dredre vei keda me ciqoma se kila vinaka. Mo yalovinaka, wilika tale. Qo, me da raica tale mada vakavoleka. Sa matata ni dua sara nai kabakaba lekaleka mai na vakabauta kina kena tarai na yaloda. Se sa na rawa me da tukuna ni bula e na vakabauta ena gadrevi me da yadrava vinaka de lakolako e lutu yani na noda bula ki nai vakarau ga ni yaloda.

E dua na kena i vakaraitaki vinaka e na i Vola Tabu e na rawa ni vukei keda eke. Ena Luke 10: 17 nai Vola Tabu e tukuna, “A ra sa tale mai ko ira na lewe vitusagavulu e na marau, ka kaya, Kemuni na Turaga, era sa guca vei keimami na tevoru, e na vuku ni yacamuni.” Mo ciqoma na yalo ni marau era vakaraitaka na lawalawa ni kaulotu era lesu mai oqo. Era se bera vakadua ni lako curuma e dua na draki ni vei qaravi vakaoqo. Sa na dua na ka na levu ni nodra marau, baleta ni vakaraitaki sara ga.

Ia oqo rogoca na i tukutuku nei Karisito e na tikina e 18: “A sa kaya vei ira ko koya, Au a raici Setani ni sa lutu sobu mai lomalagi me vaka na livaliva.” Sa dua nai sau ni taro! E vaka au raica sara ga na i rairai ni matadra na dauniveiqaravi oqo, ko raica talega? E na rairai sa na yaco na veitalanoa vei ira oqo. “E rairai sega beka ni taura rawa na veika e da tukuna. Na cava beka e rarawa kina vakalevu? Au sega ni tauri koya rawa.” E so beka e na saga me vakamatatataka na nodra i tukutuku.

Ia, ko Jisu e vosa tiko mai e na levu ni nona kilaka ka ra sega ni kila rawa. E lesu sara na vakasama nei Jisu ki na bale nei Lusefa ka tukuna wale tikoga ko Jisu ni, “Au raica na yalo vata oqo vei Setani ena dua na gauna balavu sa oti, au sa raica tale eke e daidai.” E a vakalougatataki tu ko Setani ni soli vua na kaukauwa. E a marau e na vuku ni

kaukauwa, ia e guilecava na kalougata levu ni nona i sema vua na vu ni kaukauwa koya. Na vosa koya e vakaraitaka na dina oqo na “guca vei keimami.”

Me da rogoca mada na tikina e 19 kei na 20. “Raica, au sa solia vei kemudou na kaukauwa mo dou butuki ira loa na gata kei na batibasaga, ka mo dou rawa na kaukauwa kecega ni meca; ia ena sega sara e dua na ka me vakacacani kemudou. Ia dou kakua ni reki e na ka oqo, ni sa guca vei kemudou ko ira na yalo; oqo ga mo dou reki kina, ni sa volai na yacamudou mai lomalagi.”

Na kalougata levu duadua e rawa ni solia na Kalou —na kalougata ka soli kina na Luve ni Kalou—sa biu vakatikitiki ki na dua na tikina e sega ni bibi ni vakatautauvatataki kei na kena vakasavi na tevero. Ko Kalivari nai sau e saumi me rawa ni volai na yacada mai lomalagi. Na kaukauwa me vakasavi na tevero e rawa vei Karisito me solia ka sega ni dua na kenai sau Vua. E vuqa na gauna eda dau vakasamataka vakalevu na kena dau kune e dua na basikete kakana e na noda mata ni kabakaba ena gauna eda gadreva tu kina, mai na Nona i solisoli na Kalou ena nona vakatara me da lewe ni Nona matavuvale., “...ni da sa tiki ni yagona.” Efeso 5: 30.

Oqo, ni da sa kunea rawa na leqa ni noda dau bula tiko ena i vakarau ni yaloda, me da lesu tale mada ki na taro se rawa vakacava me da qarauna na i vakarau ni yaloda. Me da katia beka ga na batida ka da vosota? Me da guilecava beka ga ka nuitaka ni na yali tani yani? Ena vinaka li me da vakaraitaka ga na yaloda ka nuitaka ni na malumu yani? Na i wali eso oqo e na tokoni mai vei ira eso era kilai ka vakaitutu levu.

Nai vakarau kece ni yaloda e na rawarawa me da walia ena noda raica rawa e liu na kena yavu. Me da nanuma vinaka tiko na dina, ni Kalou e dau cakacaka e liu ena yalo (vakasama) ka vakavotukana na nona cakacaka ni tekivu mai loma ki tuba. Ena yasana kadua, ko Setani e cakacaka mai na i vakarau ni yaloda ka tekivu mai taudaku qai toso ki loma. (Raica na Appendix D)

Na Kalou e vakayavalata na veika kece eda cakava e na noda vakasama. Ko Setani e veivakayavalati ena lima na tiki bibi ni noda bula vakayago. E lako sivita na i tuvatuva ni vakasama. Me nanumi vinaka, “E rua na kaukauwa e vakatulewataka tu na vakasama ni tamata—na kaukauwa ni Kalou kei na kaukauwa nei Setani.”⁸ Ni da sa kila na veika oqo, sa na rawarawa me da vakadeitaka se vu mai vei nai vakarau ni yaloda kei na cava me da cakava kina.

Ia, ena rawa vakacava me da walia nai vakarau ni yaloda kevaka eda kila ni vu mai vua na tevoru? Me da nanuma nai vakasala e tiko e na The Adventist Home, p. 128. “Mo vakamatea na veitemaki ki na valavala ca.” Oqo e sega ni rawarawa vei keda me da cakava e na noda kaukauwa. Eke sara ga me da vakayagataka kina na kaukauwa ni vakatulewa.

Me da *digitaka* me da vakabauta na Kalou se cava nai vakarau ni yaloda. Ni da sa cakava oqo, me da vakadeitaka vei keda ni da sega ni rawa ni lewa vinaka nai vakarau ni yaloda. Me da dro vua na Turaga e na masu, ni da vakadeitaka ni da sega ni rawata, ka da vakavinavinakataka na Nona kaukauwa levu kei na nona tu vakarau me sereki keda. Ena vei sereki! Na i vakarau ni yaloda ena yali tani yani ka na bula e lomada na vakacegu.

Ena bibi me da dau cakava tiko oqo ena dua na gauna me yacova ni sa rawa ni vakadeitaka vei Setani ni sa na sega ni rawa ni da vakatara me da vakatulewataki tiko mai na yaloda. Me da lako ena vakabauta, vakayavalati na yaloda se sega. Mo nanuma tikoga, Au sa mate, ka sa vuni tu vei Karisito na Kalou. Kolosa 3: 3. Na cava e rawa ni cakava na tevoru vua e dua na tamata sa mate? Na gauna sa vakayagataki kina na vakatulewa me cakava na veika e sega tiko ni da cakava rawa, e vakarokorokotaki na Kalou, ni marautaka ko Koya me cakava vei keda na veika e sega ni rawa me da cakava vakai keda.

Na lotu vaka na vanua ni veibulu e na sega beka ni marautaki vei keda, au vakabauta ni sega talega ko Jisu. Ia, oqo na gaunisala duadua ga e da dro tani kina mai na leqa

ni valavala ca. E tukuna vei ira na kai Kiriki era mai raici Koya ni bera na Nona mate "...Kevaka ena sega ni mate na vua ni sila ni sa lutu ki na qele, sa tiko duaduaga; ia kevaka sa mate, sa vua vakalevu." Joni 12: 24

Me'u vakatututaka vei iko ni nomu i bulubulu e tiko ga ena loma ni nomu vale, nomu volau ni cakacaka, valenivola-vola, se dua ga na vanua e na basika mai kina na nanumi keda ga ena noda qaravi tavi ena veisiga. Na noda tiko dei ena bula Vakarisito e sega ni vakatau ga ena noda mate tiko ena veisiga. Me vakataki Paula me da " sa colata e na yago i keitou e na veisiga kecega na mate i Jisu, me vakaraitaki talega kina na bula i Jisu e na yago i keitou. Sa daucakacaka vei keitou na mate, ia na bula ga vei kemudou." 2 Koronica 4: 10 & 12.

E dua ga na gaunisala e da na vakayarayarataki ira kina na tamata vei Jisu ka sega vei keda. Kevaka eda sa vunitaki (vakoti) keda sa na vakaraitaki ko Jisu. "Sa wawa tiko ena yalo e gadreva sara vakalevu me vakaraitaki ko Koya e na Nona Lotu. Ni sa vakavotukanataki nai tovo nei Karisito vei ira na Nona tamata, sa na lako mai ko Koya me mai kauti ira me ra Nona." ⁹

Nai Dusidusi:

- 1 The Life of Victory, by Meade MacGuire, p. 35.
- 2 The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1075, Manuscript 148, 1897.
- 3 His Cross and Mine, by Meade MacGuire, p. 80.
- 4 His Cross and Mine, by Meade MacGuire, p. 91.
- 5 The Acts of the Apostles, pp. 127,128.
- 6 Selected Messages, book 2, p. 243.
- 7 Testimonies, vol. 1, p. 167.
- 8 Temperance, p. 276.
- 9 Christ's Object Lessons, p. 69.

5.

Na Bula Vakarisito **E VAKASUCUMI KA SEGA NI BULI**

Nai valavala ni bula ni sucu – tale ka tukuni tiko vakavuqa e na Veiyalayalati Vou e sega ni kilai se matata vakavinaka tiko ena vuqa na gauna. Vei ira e vuqa, sai koya ga na vakabouti Jisu. Ki vei ira na so, ni da sa ciqomi Jisu me noda i Vakabula sai koya na sucu—tale. Ia, eso, na papitaiso dromuci sa tautauvata kei na sucu—tale.

Me’u vakamatatataka ni bula ni sucu - tale e na vakavotukanataka e dua nai valavala ni bula talei ka duatani, ka vakaraitaki tu ena Vosa ni Kalou, ka vuqa na tamata e dredre me ra ciqoma rawa nai vakavuvuli oqo vaka i Vola Tabu.

“Sa sega ni valavala ca ko koya yadua sa vakasucumi koya na Kalou; ni sa tu e lomana na sorena: a sa sega ni ia rawa nai valavala ca ko koya, e na vuku ni sa vakasucumi koya na Kalou.” 1 Joni 3: 9.

“O koya yadua sa vakadinata ni sa Karisito ko Jisu, sa vakasucumi koya na Kalou: ia ko koya yadua sa lomani koya sa vakatubura, sa lomani koya talega sa vakatuburi.” 1 Joni 5: 1.

“Ni sa rawai vuravura ko koya yadua sa vakasucumi koya na Kalou; ia oqo na qaqa eda sa rawai vuravura kina, a noda vakabauta.” 1 Joni 5: 4.

Eda sa rawa ni raica ni noda sucu—tale e tiko kina na kaukauwa ni bula Vakarisito. Ia, e dodonu me da kila rawa se na cava e solia na kaukauwa oqo ki na noda bula ena veisiga. Ko Joni e vakadeitaka, “Oqo ga nai tukutuku, ni sa solia vei keda na Kalou na bula tawa mudu, ia na bula oqo sa tu vua na Luvena. O koya sa tu vua na Luvena, sa tu vei

koya na bula; o koya sa sega ni tu vua na Luve ni Kalou, sa sega ni tu vua na bula.” 1 Joni 5: 11, 12.

E na rawa beka ena noda maqusa tiko ena via vulica na cava na dina, eda sa vakaweleweletaka taka kina me da raica se ko cei na Dina? Ena noda vakasaqara na dina ena rawa ni tiko e dua na ka e vakamatabokotaki keda tiko ki na dina. Eda na tovolea me da raica ka kila na cava e vakamatabokotaki keda tiko, vakavinaka sara, ena vakasaqara ena yalodina ka me rawa ni da vulica ka dolava na gaunisala ni noda vakila na talei ni bula ni sucu vou.

“Raica, ka’u sa tu e na mata ni katuba, ka tukituki: kevaka sa rogoa na domoqu e dua na tamata, ka dolava na katuba, au na curu vua, ka vakayakavi vata kaya ka na vakayakavi vata talega kei au ko koya.” Vakatakila 3: 20. E da kila ni tukutuku oqo e volai tiko ki na nona i soqosoqo lotu e Letotisea e na gauna oqo, ni tiki tiko ni dua nai tukutuku bibi nei Jisu ki na Nona i otioti ni soqosoqo lotu. E sa na uasivi kina me da kila nai sau ni taro e dau lako ka tokoruataki tiko, “Au na sucu tale beka vakacava? Ena dua beka ga na ka eda rogoa ka kila ga vakavosa? E ka dina beka? Kevaka e ka dina, e vakacava na levu ni noqu bula au solia vei Jisu? Na noqu bula vaka lotu? Na noqu bula ena veika vakabisinisi? Na noqu bula ena veika e tara na noqu gauna ni vakacegu? Ena vakacava na kena levu e gadrevi me rawa ni curuma ko Koya na noqu bula?

“Na veivakanananu kece me kau mai ka vesuki vei Jisu Karisito. Na veivalavala kece vakamanu-manu me vakarorogo ki na vakatulewa cecere ni lomada. Na loloma ni Kalou me veiliutaki tiko; ko Karisito me dabe duadua tiko ena nonai tikotiko cecere vakatui. Me wili tu na yagoda me nona ni sa volia. Na veitiki ni yagoda me i vakavotukana tu ni nona yalododonu.”¹

E da sa na kila kina, ni vakarau ni bula oqo e levu sara, ka sega ni wili ga kina na noda biuta laivi e so nai valavala

sega ni vinaka, nai vakarau ni bula ca e tu vei keda, na noda lomani vuravura, kei na noda i yau vakavuravura. *Na vakanananu kece* me tu ena Nona vakatulewa. Na noda vei gagadre kece kei na vei tiki kece ni yagoda me vakavotukanataka na Nona i valavala dodonu.

Me rawa ni da rawata oqo, ko Jisu e kaya, “au sa vakavulici iko mo mai volia vei au na koula sa vakatovolei e na bukawaqa, mo vutuniyau kina; kei nai sulu vulavula, mo vakaisulu kina, me kakua ni rairai na nomu luvawale e veivakamaduatiki; mo lumuta talega na matamu e nai lumu ni mata, mo rai rawa.” Vakatakila 3: 18.

“Na cava e kovuta tiko se tiki tu ni nodra bula ko ira na vakaloloma, ka luvawale, ko ira e ra nanuma ni ra vutuniyau ka levu tu na nodra i yau? Na kena gadrevi tu na yalododonu i Karisito.”² Na kaukauwa ni vakabauta e nai vakavuvuli dina ni lotu ena sega ni rawa ni vakabula e dua na tamata. Ko Jisu me lewa na veitiki kece ni noda bula. Oqo e sega ni dua na i vakaro e solia wale tu ga na noda i Vakabula; e dua sara ga na nai vakaro ni Kalou. Nai vakaro ka tukuna, “...ni sa veimecaki nai tovo vakayago kei na Kalou.” Roma 8: 7.

Oqo na vuna, e lako mai kina e na bogi ko Nikotimo vei Jisu. E bibi na lomana, ni gadreva nai sulu ni yalododonu nei Karisito, nai vakadei ni bula vakabulai, ia e sega ni kila se na rawata vakacava. E raica ko Jisu na gagadre ka lako vakadodonu sara ga kina. “...Kevaka sa sega ni sucu tale na tamata, ena sega ni raica rawa na matanitu ni Kalou.” Joni 3: 3. Na vutuniyau nei Nikotimo, na veika kece e rogo kina, na veika kece esa rawata tu e sega ni yaga me rawata kina na veika e tukuna ko Jisu me yaco kina na sucu vou.

Oqo na leqa levu nei Nikotimo. Ni sega ni raica rawa na kena i wali, e sa cauraka ga mai, “...Sa rawa vakaevei na veika oqo? Joni 3: 9. Sa tukuna oti vua ko Jisu, “Sa vakayago ko koya sa sucu e na yago; ia sa vakayalo ko koya sa sucu e na Yalo.” Tikina e 6. E sega ni via raica ko Nikotimo na veika oqo. Na veika vakayago e se bula vinaka sara tu ga vua.

Nai tukutuku nei Karisito vei Nikotimo e se dei tikoga. Na yago e sega ni rawa ni vakamatea na yago, se vakacava na levu ni vosayalayala, nakinaki, se noda yalodinataka na noda sasaga. Ena vo tikoga vakalailai na veika vakayago e baleti keda e bula tiko ka na yaco me vakatulewa tale vei keda. E dua e tukuna e na dua na gauna ni au, e dodonu me da vakasamataka ni ca mai na noda sega ni bau vakasama kina.

Ko Karisito e tucake tu ena mata ni katuba ni Nona lotu ka rogo tiko na domo ni vakamamasu, “Kevaka sa rogoca na domoqu e dua na tamata, ka dolava na katuba, au na curu vua...” Vakatakila 3: 20. Na cava e vakaraitaki koya tiko kina vakaoqo ko Jisu? Baleta ni ko keda, me vakataki Nikotimo, e da se mataboko tikoga ena ka baleti keda. Se bera tiko ni da raica ka kila ni bula Vakarisito e vakasucumi ka sega ni buli.

E lewe vuqa na lewe ni lotu Vakarisito e tu ena nodra vakanananu ni ena Nona veivuke na Kalou na nodra tamata makawa—vakayago—e rawa ni vakasavasavataki, vakatabui, vakagalalataki mai na ca e tu kina ka rawa ni ra bulataka na bula qaqa vua na Kalou. Qo na nona lawaki veidabui ko Setani! Na nona i tuvatuva me liutaki ira na tamata me ra vakabauta ni rawa ni veisautaki ga na nodra bula vakayago. E kila vinaka tiko ni yaga ga me mate, ka tovolea me ubia tu na dina ena nona lasu me vakamataboko—taki keda tu.

“Na bula Vakarisito e sega ni kena dau veiveisau ga se vakavinakataki ga na bula makawa, ia e veisautaki sara ga vakadua na ka bula. E mate na tamata makawa kei nai valavala ca ka dua na bula vakatamata vou. Na veisau oqo e rawa ga ni vakavotukanataki ena cakacaka vagumatua ni Yalo Tabu.”³

“E lako mai na Karisito ki vuravura, taura na bula vakatamata ka tucake me matataka na tamata, me vakaraitaka ena veivaluvaluti kei Setani, ni tamata, me vaka na nona buli mai vua na Kalou, ni sema vua na Tamana kei na Luvena,

e rawa ni talairawarawa ki nai vakaro kece mai lomalagi.”⁴

Nai tukutuku lavetaki oqo e gadrevi me vakasamataki vakabibi. Eke eda raica kina na vuna e gadrevi ka bibi kina me mai sucu ko Jisu e na dua na bula sega ni valavala ca me vaka nai matai ni Atama. Ko koya ga e sucu ena Yalo e na rawa ni cakacaka kina na Kalou me moica ka veisautaka me vaka na lomana. Na bula i valavala ca e sega ni tudei ka na sega ni rogoa na i Liuliu Levu ni cakacaka. Sa na tiko na gadreva ena vakasama, ia na bula vakayago e malumalumu. Na kena revurevu ga na druka.

Ena nona tukuna ko Jisu, “... Kevaka ena sega ni mate na vua ni sila ni sa lutu ki na qele, sa tiko duaduaga.” Joni 12: 24, E vosa tiko ko Koya baleta na papitaiso, na kena dina, e vakaiyaloyalotaka na mate.

“Na sucu vou e dua na draki ni bula e dredre me da vakila e vuravura ena gauna oqo. Oqo na vuna e levu tu kina na dredre kei na leqa ena lotu. E levu, ka lewe levu sara, era cavuti tu ena yaca i Karisito e sega ni vakatabui tu na nodra bula ka sega na bula savasava. Era sa papitaiso, ia era bulu bulabula. E sega ni mate na tamata, ka sega kina ni ra tucake e na bula vou vei Karisito.”⁵ (Volai ena 1897)

“Ia ko ira kecega sa vakabauti koya, sa solia vei ira ko koya me ra yaco rawa me ra luve ni Kalou, vei ira sa vakabauta na yacana: ¹³ era sa vakasucumi, e sega e na vukudra na qase, se na sucu vakayago, se na veitalia ni tamata, mai vua ga na Kalou.” Joni 1: 12, 13. E sa na matata ni vei ceguvi ni Kalou e vakatavulica na bibi ni sucu vakayalo ni bera ni dua e yaco me luve ni Kalou se lewe ni Nona matavuvale. Ia, na mate me liu ena qai tarava na bula.

Nai wali ni leqa oqo e sega ni yacova rawa na kaukauwa ni tamata. Na tamata, ena nona i tutu ni bulai i valavala ca, e rawa ni vakayagataka na kaukauwa ni vakatulewa e solia vua na Kalou me digitaka me mate ka sucu vou tale.

Nai tuvatuva oqo e vakamacalataki e na tabana e dua ni vola oqo. E sega ni dua na noda kaukauwa se noda i tavi e na noda a sucu mai, ia me vakavinavinakataki na Kalou, e solia vei keda na Kalou e dua nai tavi e na noda draki ni bula ni sucu vou. E rawa ni da digitaka me da sucu vou. Ia, ena sucu vou oqo e dodonu me tiko na i sema vua na Tamana kei na Luvena. Oqo na ka e rawata na veivakadonui.

Na Tamana e vakadonuya na tamata vakabauta ena vuku ni nona ciqomi Jisu kei na Nona i soro ena kauveilatai ena vuku ni tamata vakabauta.

Ko Jisu e bulataka na Nona bula ni sema vakadodonu tiko vei Tamana. E tukuna, "...E sega ni rawata vakai koya ga e dua na ka na Luvena..." Joni 5: 19. Na Nona bula ni talai rawarawa e na i vakaro kece sega ni tu galala mai vei Tamana, e duanadrau na pasede na nona vakararavi ka sema tu vei Tamana. Na nona bula sai vakaraitaki vinaka duadua vei keda me da muria.

E tukuna vei keda ko Jisu, "...ke dou sa tawase tani vei au, dou sa sega ni rawata e dua na ka." Joni 15: 5. Kevaka e da vakagalalataki keda mai vei Jisu, ena noda bula mada ga ni sucu vou, eda na sega ni rawa ni muria nai vakaro mai lomalagi. Ia, ni sa bula e lomada ko Jisu, me vaka ni sa bula e lomana ko Tamana, sa rawa kina na talairawarawa. E na cakava vei keda ko Koya. Oqo na i tukutuku talei, se vakaavei?

Na taro me da na taroga, "Na i vakaro cava vakalomalagi e dodonu me'u sotava? E da na kunea na kena i sau e na i tukutuku lavetaki oqo: "Na Kalou e gadreva na kena soli vakadua na yalo ni bera ni rawa ni yaco na veivakadonui; ka me rawa vua na tamata me maroroya tikoga na veivakadonui, e na gadrevi na talairawarawa vakaoti, ena kena bulataki tiko na vakabauta ka vu tiko mai na loloma e vakasavasavataka tu na yalo."⁶

E da na raica ni yavu ni veivakadonui na soli vakaoti ni bula, na yavu ni kena maroroi tikoga na veivakadonui na talairawarawa vakaoti. E mai rawa beka vei keda me da

talairawarawa ena vuku ni veivakadonui? Segā. Na veivakadonui e qarava ga na keda i tukutuku vakalawa—na noda i tutu ena mata ni Kalou. E na rawa vakacava vei keda me da rawata na kena i karua? Oqo na kena gaunisala:

“Ni sa cakacaka na Kalou e na yalo, sa solia vakaoti na nona vakatulewa na tamata vua na Kalou, ka sa cakacaka vata kei na Kalou, ka cakacakataka ena bula na ka e cakacaka kina na Kalou ena Yalo Tabu, sa yaco na duavata e na nakinaki ni yalo kei veika e da cakava ena noda bula. Na i valavala ca kece me biu laivi ni dua na ka e cati ni vakoti kina na Turaga na vu ni bula kei na vu ni lagilagi, ka me yaco na tamata vakabauta me vakila tiko na kena tubu tiko na nona cakava tikoga na cakacaka i Karisito. E na kena soli tikoga vakaoti na vakatulewa, ka toso tikoga na talairawarawa, e sa gaunisala tiko ni kena rawati tikoga na veivakadonui.”⁷

Me da nanuma vinaka ni nona cakacaka na tamata me solia vakaoti na nona vakatulewa. Na bula nei Karisito e soli koya vakaoti tu ena veigauna kece. E da na veivosaki tale tiko ena vakasama oqo ena dua na wase ni vola e muri. Na talairawarawa vakaoti ena veisiga e revurevu ni veivakatabui koya eda na raica e na wase ni vola ka tarava. Ena rawa ni ra raica e so ni bula vakatamata e sega ni dua na ka e vinaka kina. Koya sara ga na veika e tukuni tiko.

“Ni sa soli koya vakaoti e dua na yalo vei Karisito, e dua na kaukauwa sa taura na vakatulewa ena yalo vou. E dua na veisau sa basika ka sega ni a rawata na tamata vakataki koya. E dua na cakacaka veivakurabuitaki, e kauta mai na ka vou ena bula ni tamata. Na yalo e sa vakanamata tu vei Karisito sa yaco me Nona bai vatu, koya e taura tu ena vuravura ca oqo, ka gadreva tu ko Koya me kua tale ni dua na

vakatulewa me kilai na nona duadua ga. E dua na yalo sa tu e ligadra na lewe i lomalagi e na sega ni rawa ni qaqa kina ko Setani. . . Nai sasabai duadua ga mai na ca sai koya na nona bula e na loma ni tamata ko Karisito ena vakabauta ena nona yalododonu. Vakavo ke da sema tiko vua na Kalou, eda na sega ni rawa ni sabaya na revurevu ni noda nanumi keda ga, noda cakava tu ga na lomada, kei na temaki ki nai valavala ca. *E da sa rawa ni biuta laivi eso nai valavala sega ni vinaka, ka da sa tawase mai vei Setani ena so na gauna; ia ni sega ni da sema vinaka tiko kei na Kalou, ena noda soli keda vakaoti Vua ena vei tiki ni gauna kece sara, e da na bale.*”⁸

“Na cava na veivakadonui ena vakabauta? Sai koya na nona cakacaka na Kalou ena nona biuta na lagilagi ni tamata e na qele, ka cakava vua na tamata na veika e sega ni rawa vua na tamata me cakava vakaikoya. Ni sa raica na tamata na nona vakaloloma ka sega ni rawata e dua na ka, sa na tu vakarau me vakaisulu ena i sulu ni yalododonu nei Karisito.”⁹

“Na cava sa rui dredre kina me da bula taka na vakuwai keda kei na yalo malumalumu? Baleta ga ni ko ira na tusanaka tu ni ra lotu Vakarisito era se sega ni vakamatea na bula vakavuravura. Eda bula tu ga ena ena vakawelewele ni da sa mate oti.”¹⁰

Nanuma tiko ni dua tani na noda i valavala ka duatani na nona na Kalou. Na Nona i valavala e rairai malumalumu tu, ia na Nona ga e gaunisala kina gumatua. Ni da sa sucu vou vakaidina—

E da bula ni da mate tiko.

Na kaukauwa e rawa ni da malumalumu.

Nai valu e da qaqa kina ni da soli keda vakaoti.

Sa rawa ni da kila ni bula Vakarisito e vakasucumi ka sega ni buli.

Nai Dusidusi:

- 1 The Adventist Home, p. 128.
- 2 Christ Our Righteousness, p. 90.
- 3 The Desire of Ages, p. 172.
- 4 The SDA Bible Commentary, vol. 7A, p. 650,
The Signs of the Times, June 9, 1898.
- 5 The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1075,
Manuscript 148, 1897.
- 6 Selected Messages, book 1, p. 366.
- 7 Selected Messages, book 1, p. 397.
- 8 The Desire of Ages, p. 324.
- 9 Christ Our Righteousness, p. 104.
- 10 Messages to Young People, p. 127.

6.

NA CAVA *e Tarava Na* *VEIVAKADONUI?*

Kevaka e dua sa vakadonui, na nona i tukutuku mai lomalagi e wiliki “ me vaka ga e se sega vakadua ni valavala ca,” eda na kurabui kina kevaka eda na gadreva e dua tale na ka me vakaikuritaki kina nai tukutuku vaka koya. Ni vakaraitaki tiko nai vakarau ni vakasama vakaoqo e matata tiko kina ni dua e se dodonu tiko na nona vakasama. E se tiko na gagadre me da vakayacora na ka me yaco me ka dina na vakasama koya. Na gagadre cecere duadua ni dua sa vakadonui, ena vakabauta, me maroroya tiko na i solisoli ni loloma levu, soli wale mai vua na Kalou, ka sega ni dodonu me nona. Ia, e na gauna eda sa vakadonui kina, ena gauna vata talega koya eda sa vakatabui kina. O rau ruarua nai vakarau ni bula oqo eda rawata ena vakabauta.

Na veivakadonui e walia na keda i tukutuku mai lomalagi. E veisautaka nai tukutuku mai vua e dua na tamata beitaki ka ca, ki na dua na tamata sereki, galala ka vinaka tu na kena i tukutuku taucoko, wili talega kina na nona gauna ni bula sa sivi.

Na veivakatabui e nona i tuvatuva tabu ko lomalagi vua e dua na tamata ca sa vakagalalataki (sa lewe ni matavuvale ni Kalou) me rawa ni vakavinavinaka tiko vua na Kalou ena i solisoli levu, sega ni rawa me vakamacalataki rawa vua e dua na tamata ca ka beitaki tu, ka sega ni rau veiganiti kei nai solisoli oqo. Ena cakava vakacava na ka oqo? Ena nona vakatara na Kalou ena veisiga me cakacaka e na lomamudou me vaka na nona lewa vinaka. Filipai 2: 13.

Na noda i tavi me da vakatara vua na Kalou me cakacaka ena noda bula, me da vakavulica vei keda nai tovo me da vaka io tiko vei Jisu ena veigauna kece e tukuna kina vei keda, “Oqo na gaunisala, mo lako kina.” Nai vakatagedede nei lomalagi vei ira kece era na curu kina sai koya na vakararavi vakaoti vei Jisu ka sega na vakatitiqa, na lokuyara se lomatarotarotaka tiko na vuna se ena vakacava. Na noda i vakarau ki na Nona veiliutaki me sa dei tu ga me vaka ga na kena dau vuki na senikau ki na rarama ni matanisiga.

Sa na dodonu kina, me sega vakadua na vakatitiqa ena i lakolako ni noda vakadonui (teivaki e lomada na yalododonu) se noda vakatabui (bulataki yani na yalododonu). Ena noda vakadonui sa soli kina vei keda na talairawarawa, ena gauna oqo kei na vei taba gauna sa tu e matada.

“Ena vuku ni Nona teivaka e lomada na Nona yalododonu, era sa ciqomi vua na Kalou ni sa i ira na vakaraitaka tiko ki vuravura na nodra yalodina vua na Kalou, ka talairawarawa ki na Nona i vunau taucoko.”¹

“Me da vulica na nona bula na Noda i Vakabula, baleta ni o koya e i vakaraitaki vinaka duadua vua na tamata. Me da vakanananu ki na i soro cecere ka cabo mai Kalivari, ka me da raica ka kila na vakaloloma ni valavala ca kei na kena dodonu na i vunau. Ko na lako mai ena kena vulici vaka titobu nai tuvatuva ni veivakabulai ena kaukauwa kei na yalomatua. Na i vakarau ni nomu kila na Nona i tovo na Kalou ena titobu sara, kei na kena sa na matata sara e lomamu na i tuvatuva ni veivakabulai, ko sa na vakarau tu mo qarava vinaka nai naki ni Nona veikacivi na Kalou. E na kena sa vakayavalati sara ga na lomada, sa na rawa mo vakadinadina vei ira na tamata e na kena tudei nai valavala ni vunau ka

vakavotukanataki ena mate nei Karisito ena kauveilatai, na veivakalolomataki ni valavala ca, kei na nona yalododonu na Kalou ena nona vakadonui ira na vakabauta ena vukui Jisu kei na nodra na talairawarawa ena veigauna ki na nona i vunau ni matanitu ni Kalou e lomalagi kei vuravura.”²

“Na noda bula vaka lotu na tamata yadudua e tu sara e ra na kena i vakatagedegede. E levu ga na vakarairai, levu ga na veika e caka tiko, levu tiko na veika e tukuni; e gadrevi na veika titobu ka tudei me basika e na noda bula vakalotu... Na ka eda gadreva sai koya na noda kila na Kalou, kei na kaukauwa ni Nona loloma, me vaka e vakaraitaka ko Karisito, ena i valavala ni nona bula. Ena vukui Karisito, ena vuku ni Nona yalododonu, koya e teivaki e lomada ena vakabauta, e da sa na rawata kina nai tovo ni bula e vinaka sara Vakarisito.”³

Na bula e vinaka sara e na rawa ena gaunisala ni veivakadonui. Ka na maroroï tiko na veivakadonui ena bula vakatabui. Oqo e dodonu me da bula tiko kina, sega walega me yacova na Nona lako mai ko Jisu, ena gauna talega e tawa mudu. E da na dua nai kumukumu kune marau tu, ni da vakaraitaka tu ena vakavinavinaka e vuravura taucoko, ena vuku ni loloma levu i Jisu ena vukuda.

Na noda vakabulai ena vakatau tiko ena veivakadonui, koya e i loloma levu soli wale mai vua na Kalou. Nai vakarau ni noda bula e na vuku ni loloma koya ena vakaraitaka tiko na keda i sema ki na veivakatabui kei na noda tu vakarau tu me da vakatarai Jisu me veisautaka na noda i tovo me ucuya na Nona. Oqo na Nona cakacaka se gaunisala cava e vakayagataka me rawata kina na nona i naki. Na noda i tavi me da soli keda vua.

E kena i vakadinadina beka ni veivakadonui na veivakatabui? Ko Jisu e tukuna e na Joni 15: 5, “...ko koya sa

tu vei au, koi au talega vei koya, sa vua vakalevu....” Na vua ni Yalo Tabu me kune vei ira kece era sa vakadonui vakaidina. Kalatia 5: 22, 23. Na tamata vakabauta me tu ga se sema tu ena veimaliwai oqo (nona i tutu) vei Karisito ni ko Koya e na solia na vuana. Ko Karisito na vaini; na tamata vakabauta e tabana. Na noda i tutu se vanua e da tiko kina ni da lewe ni matavuvale ni Kalou e vu tiko ni noda marau. Me da kakua ni vakatara me da vakayagataki keda me vakatikina tu ga na noda vakasama. Ni da sa semati keda ki na vaini, eda sa tiki ni vaini. Na veivakadonui ena gadrevi tu ga. Na nona i tovo na Kalou sai koya ga nai ubi e rawa ni sotava vakaoti na veika kece e gadreva nai vunau ni Kalou, sa na gadrevi kina me da maroroya tikoga ena veigauna kece.

“Na nona meca na tamata kei na Kalou e sega ni vinakata me tukuni vakamatata sara na dina oqo [veivakadonui ena vakabauta]; ni sa kila tiko ena gauna e ra ciqoma vinaka kina na tamata, na nona kaukauwa sa na tamusuki. Kevaka e rawa vua me lewa tiko na vakatulewa me rawa ni tiko ga na vakatitiqa kei na tawa vakabauta kei na butobuto ena nodra bula ko ira era tusanaka ni ra luve ni Kalou, e na rawa ni rawai ira ena veitemaki.”⁴

“Raica, au sa solia vei kemudou na kaukauwa mo dou butuki ira loa na gata kei na batibasaga, ka mo dou rawa na kaukauwa kecega ni meca....”

E vaka tiko, ko ira na bula Vakarisito e sega tiko ni ra tovolea me ra kila ni rawa ni ra galala mai na kaukauwa nei Setani. Qo e sega ni galala mai na nona veitemaki. Na veitemaki vakakina nai valavala ca, e sa na sega na nodra *kaukauwa*. Oqo nai tukutuku talei vei keda kece.

Ko valavala ca e kaukauwa tiko na nona revurevu ena vuvale vakatamata. E dau gadrevi vakalevu ena bula ca vakayago. E dau solia na marau ena so na gauna. Baleta

ni tabu, e dau veivakauqeti. E dau tara cake na yalo ni dui lewai keda ga. E vakaveitaliataka na kaukauwa ni galala ni digidigi se kena vakayagataki na vakatulewa. Na veika kece oqo e sa wali ena sucu vou ni dua e lotu Vakarisito, ni sa sala vata kei na nona Turaga e nai lakolako ni yalododonu.

E tiko tale e dua na yasana e bibi ena vuku ni kaukauwa ni valavala ca ka dodonu me da dikeva: “. . .ka sa kena kaukauwa ni valavala ca na vunau.” 1 Koronica 15: 56. *Dunamis* (nona rawata) ena vosa vaka Kiriki e vakadewataki eke na kaukauwa. Ena vuqa na gauna e dau soli vua na kaukauwa. E da kauta mai na noda vosa na “dainimate” mai na yavu vata koya. Na nona rawata na kaukauwa na dainimate e tiko ena kaukauwa ni veika ena kacabote. Kevaka e tiko na “kaukauwa ni valavala ca” ena vunau, e dodonu me da kila na kena dina. Na Kalou e sega ni vakaraitaka na Nona vunau e i yaloyalo ni Nona i tovo ka “kaukauwa ni valavala ca.” Na Nona lawa ni loloma na Kalou e vakavuna me bulia na tamata ka tiko vua na galala me valavala ca. E solia vua na kaukauwa ni digidigi. De o koya beka oqo na vanua e tiko kina na kaukauwa ni valavala ca? “Na veitemaki e rawa ni tarovi ni sa vakadeitaka na tamata me cakava e dua na cala ka, ni kila ni rawa ni cakava, e sabaya ena vakabauta, ka tatakube vakavinaka ki na kaukauwa ni Kalou.”⁵

E talei ni da kila ni kaukauwa e solia ko Jisu vei iratou na Nona tisaipeli me vaka e volai ena Luke 10: 19 na *exousia* (na lewa), *sega ni rawata*. Ia na kaukauwa ni meca ena tikina vata koya na *dunamis* (na rawata). Sa na rawa kina ni da tukuna, ni Kalou e solia vua na tamata na lewa ki na veika kece e rawata ko Setani, ia e taura tikoga ko Koya na ka kece e rawata kei na lewa baleti Setani ena Nona kaukauwa. Ena vuku i Karisito, na kaukauwa kece nei Setani sa tamusuki baleta ni sa druka tu ko koya.

Na Kolosa 1: 13 e kaya, “O koya sa vakabulai keda mai na lewa ni butobuto, a sa kauti keda ki na matanitu nei koya na nona Gone ni toko.” Na veisereki mai na kaukauwa nei Setani ka da lewe ni matanitu ni Kalou e dua tiko ga na ka

tautauvata vinaka. “Ni ko sa solia na nomu vakatulewa, na nomu vuku, ka vuli vei Karisito, ko na rawata na vakacurumi kina matanitu ni Kalou.”⁶

Na Nona i vunau na Kalou e i vakamacala ni nona i tovo, ka tovolea tikoga ko Setani me vakatanitaka, e dodonu me da raica rawa eke e dua na i vakadinadina ni vunau e “kaukauwa ni valavala ca.”

Ena kena sega ni kilai vinaka ka vakayagataki cala nai vunau ni Kalou, na Isireli ena gauna makawa e tauri tu ena kaukauwa nei Setani me vica na senitiuri. E nona i tuvatuva na Kalou, na Nona i vunau, me vaka ka volai ka vakaraitaki talega e Saineai, ena qasenivuli me kauti ira mai na tamata vei Karisito. Kalatia 3: 24. Ko Setani e duatani na nonai tuvatuva. Nai vunau saraga oqo ni veisereki, ena vakayagataka ko koya me veivesuki. E na cakava vakacava? Ena nona vagolea kece tiko na nona sasaga ena dua ga na i tavi ni vunau—na nona rawata nai vunau me dusimaka na yalo. Ko Paula e vola, “O koya oqo, me vaka sa lewai me cudruvi na tamata kecega e na vuku ni dua bauga na cala...” Roma 5: 18. Qo na vanua e vakayagataka tiko ko Setani kei na nona kaukauwa vua na tamata. E sasaga me vakamatabokotaka na tamata ki na kena vo ni tikina vata ga koya: “...sa vaka talega kina e na vuku ni dua bauga nai valavala dodonu sa rawa me ra vakadonui na tamata kecega me ra bula.”

Ko Setani e dau vakalevulevulevuya ga na cudruvi ka dau vakaraitaka na kena gadrevi na talairawarawa vakamatailalai ki nai vunau me i wali ni leqa. Sa dau lutu sobu ga na tamata e na malumalumu ka druka ena yalolailai ni tovolea tiko me maroroya na ka e sega ni rawata e na nona kaukauwa. Na cudruvi kei na lomaleqa e rau dau sala vata ka tiko kina na kaukauwa ni cakacaka nei Setani me rawa ni veivakacalai tu vei ira na lotu Vakarisito.

Na kena tarai na yaloda kei na lomaleqa e dodonu me dusia na tamata ena nona tawayaga, kei na nona dau gole, e na gauna ni dredre, vua na Kalou, koya a solia mai na

Luvena me mai walia na leqa ni valavala ca kece. E dua nai tubutubu dauloloma, ni dau sotava e dua na gone dau gole cala, e vuqa na gauna e dau vakaraitaka ruarua na lewa kei na rawata, dina ga ni rawa ni sega ni tauri donu na veika e cakava. Ena vuku ni valavala ca sa yaco me vakaraitaki na i vunau koya se tu mai ena gauna tawamudu, ia e a tauri cala ka vakayagataki cala. Ena vuku ni cudruvi, na i tavi levu ni lawa me qasenivuli, a vunitaki mai na mata ni tamata.

Na cudruvi, e dau raici vei ira na Icení kei na lotu Vakarisito ni kaukauwa ka dau veivakaroti. E levu vei ira na tutaka mai na dina era a dau sotava na kena dredre. Na lotu Vakarisito raraba e valuta tu na leqa oqo ka dau kunea na nodra nanuma na tamata ni sega ni vakasucuma na loloma vua na Kalou kei na kena donu na nodra ciqoma nai vunau ni Kalou. Ko Tevita e dolava tu na matana ka raica ni vunau e qasenivuli, se gaunisala vei Karisito. Oqo na veika e tukuna, “A ka vakaidina na noqu loloma ki na nomuni vunau! Au sa vakanananu kina e na siga taucoko ka bogi.” Same 119:97.

Mai nai tekivu ni nona bale ko Setani e cata nai vunau ni Kalou, ka sasagataka tu me veisautaka se moica. Na veisasaga me vakayagataki na veivakadonui, na kena teivaki e loma ni tamata nai tovo ni Kalou, me gaunisala ni kena veisau se kua ni vakayagataki nai vunau ni Kalou, eda sa duavata kei Setani ena nona veicoqa ka valuta tiko na Kalou.

Na kena biu laivi nai vunau ni Kalou, e nona gaunisala tu na tamata me walia na leqa ni valavala ca, e duavata kei na i le taumada nei Setani me valuta tu na Kalou.

Na tamata ena gauna oqo era nanuma ni vunau e sega ni rawa ni sotava na nona gagadre. Ia e ra gadreva nai Vakabula koya e kauti koya mai na vunau. Na dina ga, na tamata e gadreva na veisau, ka sega ni vunau. Na veisau oqo e na rawa ena rua na i vakarau e veivolekati, ia e duidui na kena gaunisala. Na kena i matai, na gaunisala vakalawa ka rawati vua na tamata mai vei Karisito ena kauveilatai e Kalivari ni a taura na nona i tutu dodonu na tamata ka sauma na dinau eda sega ni sauma rawa, ia me bula na tamata. Sa veisau

kina nai tukutuku baleta na tamata ena gauna ga e ciqomi Karisito kina me nona i Vakabula ka solia nona bula vei Karisito me lewa. “Ni sa raica na tamata na nodra vakaloloma ka sega ni rawata e dua na ka, era sa na tu vakarau me ra tokara nai sulu ni yalododonu i Karisito.”⁷ Ko Kalivari e duri tu me vakadinadina levu ni kena dodonu nai vunau ni Kalou. Kevaka me a rawa ni veisau se biu laivi nai vunau, ke a sega ni gadrevi ko Kalivari. Me vakavinavinakataki na Kalou ena nona loloma levu e Kalivari ka rawata kina ko Jisu na dodonu me sereki ira na vesu tu mai na ligana na dauniveivakacalai levu.⁸

“O koya oqo era sa sega kina ni lewai me cudruvi ko ira era sa tu vata kei Karisito Jisu, era sa sega ni muria tiko nai tovo vakayago, era sa muria ga na Yalo Tabu.” Roma 8: 1. Na veivakadonui sa sotava na nodra cudruvi vei ira na Vakarisito era sa solia vakaoti na nodra bula. Nai Vakabula e kaya, “Ni sa sega ni tala mai na Luvena ki vuravura na Kalou me cudruvi ira na kai vuravura; me bula ga ko ira na kai vuravura e na vukuna.” Joni 3: 17. Na i vunau se dau veidusimaki tikoga, ia ko Setani ga e se tikoga ena bisinisi ni cudruvi. Na lewe ni lotu Vakarisito sa sucu – tale (vakadonui) e sa vulica ni dina ga ni cakacaka tiko ko Setani e na lomana me cudruvi, ko Jisu e sega ni tiko ena bisinisi ni cudruvi. “Ia kevaka sa beitaki keda na yaloda ni da sa ca sa uasivi cake e na yaloda na Kalou, a sa kila na ka kecega. Oi kemudou sa lomani, kevaka sa sega ni beitaki keda na yaloda ni da sa ca, eda sa qai doudou rawa vua na Kalou.” 1 Joni 3: 20, 21.

Sa na rawa beka ni da raica ni da sa kila vinaka na nona i sema dina na Kalou vua na tamata—ni loloma ka sega ni veicudruvi – sa rawa ni da yalo dei Vua? Qo e dina talega ki na kedrau i sema nai tubutubu kei na luvena. Ni tiko ga na i sema dina ena tiko na yalo dei. “Ni sa sereki au mai na vunau ni ca kei na mate, na vunau ni Yalo ni bula vei Karisito Jisu.” Roma 8: 2. Na vunau ni Yalo ena vakavulici keda ena bula vei Karisito koya e sereki keda mai na vunau ni ca

kei na mate. Qo na ka e sereki kina ko Paula ena Roma 7.

Na vunau ni valavala ca, koya e tukuna “...sa kenai sau ni valavala ca na mate...” Roma 6: 23 e bibi ka kaukauwa na vakasama ni cudruvi ni tutaka mai ko Setani. E nona i tuvatuva me vakaukauwataka vei keda na veivutuni e na i vakarau ni yalo e ca. E levu na veivutuni vei ira na lewe ni Vakarisito e gagadre ga me galala mai nai vakarau ni yalo vakaoqo. Kevaka e da yalodina eda na raica ni yalo ni nanumi keda ga e waka tiko ni veivutuni. Na Vosa ni Kalou e vakadeitaka, “...sa tuberi iko ki na veivutuni na loloma ni Kalou.” Roma 2: 4. E sega ena noda cudruvi, ena noda rai matua vei Karisito ki na kauveilatai e tuberi keda ki na veivutuni dina. Ni da sa kila ni Koya e cudruva nai valavala ca ka lomana na tamata i valavala ca e sereki keda. “Ia kevaka ena sereki kemudou na Luvena dou na qai sereki dina kina.” Joni 8: 36.

Ni da sa raica ni da sa vauci tu ena revurevu ni mate vakarerevaki na valavala ca ka sa laiva tu na kena revurevu ka vakatokai tu na noda i tovo ena yagoda—koya e dodonu me vakawabokotaki—sa rawa me da kila na nona vosota tu, ka gumatua tiko ko Karisito me kauta laivi vei keda nai tovo oqo. Ena gauna ga koya sa rawa me da qai raica ni veivakatabui—nai karua ni tuvatuva e Nona gaunisala na Kalou me veisautaka na noda i tovo ka cakacaka ni gauna ni noda bula taucoko. E sega ni na sega na noda i valavala ca ena noda bula taucoko, ena tauyavutaka vei keda e dua nai valavala ni noda soli keda vakaoti kei na yalo rawarawa koya e vakatara vua na Kalou me “...me vaka na nona lewa vinaka mo dou nakita ka kitaka talega” vei keda. Filipai 2: 13.

Na veivakadonui e qarava na veika baleta noda bula vakayago. Ni da sa vakamatea na veika baleti keda ga, solia na noda vakatulewa, ka sureti Koya me mai lewa na noda bula, e dua na bula vou sa soli vua e dua na Vakarisito e sucu vou. Na bula vou oqo e rawa me vakarorogo ki na i vunau ni Kalou, ia na bula makawa e veimecaki kei na i vunau ni Kalou. Roma 8: 7. Na veivakatabui e taura na cakacaka ni

kena vakavou e dua nai tovo vou ka kauta laivi na kena ka vulici ka bulataki voli ena bula makawa. Nai tovo oqo kei na kena eda a sucu ka susugi mai kina e vovo ni bula makawa. Oqo na vanua e tautauri kaukauwa tu kina ko Setani ena bula ni dua na sucu vou. Me vakavinavinakataki na Kalou, ni bula makawa mada ga e rawa ni tamusuki laivi ena Nona i tuvatuva talei ni veivakabulai.

Nai Dusidusi:

- 1 Christ Our Righteousness, p. 99.
- 2 Christ Our Righteousness, p. 35.
- 3 Christ Our Righteousness, pp. 81, 82.
- 4 Christ Our Righteousness, p. 54.
- 5 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1082,
The Youth's Instructor, July 20, 1899.
- 6 Selected Messages, book 1, p. 110.
- 7 Christ Our Righteousness, p. 104.
- 8 The Desire of Ages, p. 744.

7.

NAI KABAKABAME

Kabati

Nai karua ni vola nei Pita e volavola tiko vei ira e dua nai kumukumu tamata, me vakataki koya, era sa rawata “...na vakabauta talei sa tautauvata kei na neitou e na yalododonu ni noda Kalou ko Jisu Karisito nai Vakabula.” 2 Pita 1:1.

E sa na bau dredre me vakamacalataki tale ena dua na vosa e vinaka cake na dina ni ko ira oqo era vakataki Pita, vakadonui—vakagalalataki mai nodra i valavala ca makawa—ka ra sa lako tiko ena dua nai valavala ni bula vou. Ko Pita, ena veivakauqeti ki na vu ni yalona, e vakadavora e matadra na sucu vou Vakarisito na nona i tuvauva na Kalou me votai vei ira vaka kina ko keda na Nona yalododonu.

E vosa vakamatata sara ko Pita ka veivakaroti ena ulutaga ni veivakatabui. E cakava e dua nai tukutuku bibi ni “...na ka kecega *sa yaga* e na noda bula kei na lotu talega...” sa soli vei keda. E bau tukuna vakamatata talega na gaunisala e lako mai kina vua e dua e vakabauta nai solisoli oqo—ena kena vakabauti nai solisoli levu ka talei ka dusia vei keda na ka dina ni rawa vua e dua e vakabauta ka sucu vou Vakarisito me rawa ni vakaivotavota e nai tovo vakalomalagi.

E kuria ko Pita, ni drotaki na ca kei vuravura ena gaunisala vataga koya. 2 Pita 1:3, 4. Na ca ni gagadre e tukuni eke na yalo ni nanumi keda ga, koya e vakawabokotaki ena gauna e mate kina na tamata makawa, ena vakabauta. E na yaco kina vei Jisu me rawa ni vakadonui ira na vakabauta ni sa ciqomi koya ni sa mate dina sara kina i valavala ca. Roma 6: 12.

Sa na rawa vua e dua na vakabauta, me vaka e tukuna ko Paula, e sega walega ni vakadonui ena dra i Karisito (Nona mate), ia e vakabulai ena bula i Jisu. Roma 5: 10. Na bula cava ya? Me vakavinavinakataki na Yacana Tabu! Sai koya na Nona bula e vinaka sara (nona i tovo) koya e cakacaka taka e vuravura ena loma ni tolusagavulu ka tolu-veimama na yabaki.

Nai tovo nei Jisu, koya e soli e liu vua e dua e vakabauta ena nona vakadonui, ka yaco kina nai tukutuku ni bula ena veigauna sa oti me, “vaka ga e se sega ni bau valavala ca.” Sa na qai vakavotukanataki me ka dina ena dua na vakabauta ni sa vulica me lako ena i valavala ni bula vou, ka nuitaka tu na Turaga me veivakarautaki ena “veika kece” e gadrevi ena bula vou.

Sa dina, na ka me vakanamata kina e dua ni vulica nai lakolako ena bula vou sai koya na vakararavi vakaoti kina bula vakalomalagi me buturaka sobu na veika ni bula makawa koya e se kuri tiko mai ni sa vakoti oti na bula makawa.

“Ni sa cakacaka na Kalou e na yalo, sa solia vakaoti na nona vakatulewa na tamata vua na Kalou, ka sa cakacaka vata kei na Kalou, ka cakacakataka ena bula na ka e vakayacora na Kalou ena Yalo Tabu, sa yaco na duavata e na nakinaki ni yalo kei na veika e da cakava ena noda bula. Na i valavala ca kece sa biu laivi ni dua na ka e cati ni vakoti kina na Turaga na vu ni bula kei na vu ni lagilagi, ka me yaco na tamata vakabauta me vakila tiko na nona tubu tiko e na nona cakava tikoga na cakacaka i Karisito. Ena kena soli tikoga vakaoti na vakatulewa, ka toso tikoga na talairawarawa, e sa gaunisala tiko ni kena rawati ka dei tikoga na veivakadonui.”¹

E sa na dodonu, ena gauna oqo, me vagolei na noda vakanananu ki na noda na rawa ni talairawarawa. Oqo na vanua e dau bale ka malumalumu kina e dua na lewe ni

Vakarisisito. Na lomada me tiko ena noda soli keda vakaoti. Kevaka eda sa vakamatautaki keda ena noda soli keda, na Kalou sa na cakacaka vei keda "...mo dou nakita ka kitaka talega." Filipai 2:13.

Na noda i tovo sai keda. Na keda i rogorogo sai koya na ka era nanuma na tamata baleti keda. Na kena i matai, na noda i tovo, e vakaraitaki e na noda i valavala, na kena i karua e ka ni vakanananu. "Nai tovo e vakaraitaki, sega ni vakagauna ga na vinaka se na ca, ia na kena vakaraitaki tiko nai tovo se na vosa e matau kina ena veigauna." ²

Na noda i tovo sai koya na noda dau cakava na ka, sega mada ga ni bau vakasama tale kina. E vuqa na veika e caka ena noda bula e na veisiga e vakayacori tu ni da sega ni dau vakasama tu kina. Na noda sa soli keda ki na veiliutaki nei Karisisito me yaco me sa noda i tovo. Ena yaco sa na matau ga mai vei keda.

"Me da tiko vakavoleka sara vua na Kalou me yaco ni dua na ka dredre e sotavi ka sega ni namaki, na noda vakasama sa gole ga Vua me vaka na kena dau vuki na senikau ki na matanisiga."³

Ko Paula e vakauqeti keda ni kaya, "Me tiko e na lomamudou na yalo oqo ka tiko talega vei Karisisito Jisu." Filipai 2: 5. Ka muria na soli vakaoti e taucoko me yacova "...me mate, io me mate e na kauveilatai." Tikina e 8.

Na vosa "me", eda sa kila kina ni vakatulewa e tiko ena ligada. "Ko Karisisito e sa wawa tiko ena yalo e gadreva sara vakalevu me vakavotukanataki ko Koya e na Nona lotu. Ni sa yaco me vakavotukanataki na i tovo nei Karisisito vei ira na Nona tamata, sa na lako mai ko Koya me mai kauti ira me Nona."⁴

Na gagadre oqo ena rawa ga ni yaco ena bula ni sucu vou ena vakasama ni yalododonu ena vakabauta. Na kena soli na yalododonu ena veivakadonui kei na kena soli na yalododonu ni veivakatabui era "...ka kecega *sa yaga* e na

noda bula kei na lotu talega....” 2 Pita 1:3. Na i solisoli talei ni Kalou oqo era yaco me noda ni da vakatarai Koya me cakava vei keda na ka eda sega ni rawa ni cakava vakaikeda.

Na masu nei Taniela e dodonu me noda: “Sa nomuni, Turaga, na cakacaka dodonu, a sa neimami na mata madua....” Taniela 9: 7. E dredre vua na tamata me ciqoma na dina ni sega ni dua na ka vinaka e tu vua. Ena gauna “Ni sa raica na tamata na nona vakaloloma ka lecaika, era sa na tu vakarau me vakaisulutaki ena yalododonu i Karisito.”⁵ Nai vosavosa na “rua na—mata” e dau vakayagataki, eda sa na kila na i balebale ni vosa e tukuni. Au vakabauta ko Taniela e tukuna tikoga, “Turaga, se mata cava au tovolea me’u daramaka, e yaco ga na veilecayaki baleta ni sega ni ka dina.”

Ke vakatarai vua na Kalou me yaco me ka dina vei keda ka rawa ni da kaya vata kei Paula, “Ni sai koya na Kalou, o koya sa kaya eliu me cila mai na butobuto na rarama, sa cila mai ki na loma i keitou, me cila yani kina na serau ni Kalou, o koya sa vakatakilai rawa e na *mata i Jisu Karisito*. Ia sa waqa qele sa tu kina vei keitou nai yau oqo, me sa taka mai vua na Kalou na kaukauwa mana levu, ka me segai maivei keitou.” 2 Koronica 4: 6, 7.

Nai kabakaba ni veivakatabui nei Pita e soli vei keda ena 2 Pita 1: 5 – 7. “Mo dou vakaikuritaka na nomudou vakabauta e nai valavala vinaka; kei nai valavala vinaka e na vuku; kei na vuku e nai valavala malua; kei nai valavala malua e na vosota; kei na vosota e na daulotu; kei na daulotu e na veilomani vakaveitacini; kei na veilomani vakaveitacini e na yalololoma.” Eke, sa biuta e matada ko Pita nai kabakaba ni kena rawa na veivakatabui vaka i Vola Tabu.

“Na Vakabauta, valavala vinaka, vuku, valavala malua, vosota, daulotu, veilomani vakaveitacini, kei na loloma e i butubutu ni kabakaba. E da vakabulai ni da kaba ena vei butubutu kece ka butu e nai kabakaba veitaravi, ki na vanua e vinakata vei

keda ko Karisito. Sa yaco kina ko Koya me vuku, ka yalododonu, ka veivakatabui kei na veivakabulai.”⁶

Ni bera ni da tekivu kaba e nai kabakaba e dodonu me da vulica rawa na veika kece e baleta kei na ka e duatani kina nai yaya oqo. Na butubutu kece ni kabakaba e i butubutu ni kena tarai cake nai tovo. Ia, e sega ni gadrevi me sa vinaka sara ena vei vakatagedegede ni bera ni ko toso cake e nai kabakaba.

E rawa ni da tukuna ni kabakaba oqo e vaka nai kabaka dali ka lili tiko mai cake. Oqo na vuna e i kabakaba kina ni vakabauta, na kena dei e tiko mai cake. E tekivu mai ra e dua sa vakarau kabata nai kabakaba ka butu yadudua ena kena i butubutu veitaravi, ka tekivu vakaikuritaka na nona i tovo ka “...ena nona cakacaka e nai tuvatuva ka vakaikuritaka, na Kalou e cakacaka e na vukuna ena i tuvatuva ni vakalevutaka.”⁷

Na veikabakaba taucoko me na tauri ena *kena veitaravi* baleta ni ra sema kece tiko ka veivukei. Na kena i karua e vakararavi ki na kena matai me tarai koya cake kina. Na vei kabakakaba ni tovo kece e vakalevutaka tiko na Turaga kevaka e da tubu tiko vakayalo.

E dua tale tiko nai kuri ni ka e dodonu me da kila baleta nai kabakaba oqo:

“Sa tadola tu vua e vakabauta na galala talei ni rawa ni vakataki Karisito, ka talairawarawa ki na yavu kece ni vunau. Na tamata vakataki koya e sega sara ga ni rawa ni yacova nai vakatagedegede oqo. Na bula vakalomalagi ka tukuna na Vosa ni Kalou me tiko vua ni bera ni vakabulai, e revurevu ni cakacaka loloma, ni cuva ena vakarokoroko ka soli koya ki na nona veivakavulici ka veituberi na Yalo ni dina...Na i tavi ni dua e Vakarisito me gumatua me qaqa mai na vei malumalumu kece sara. Ena veigauna me dau masu vua nai Vakabula me vaka-

bulai koya mai na veileqa ni nona bula i valavala ca. *E sega vua na vuku se na kaukauwa me qaqa; qo e nona na Kalou, ia, oqo e solia ko Koya vei ira ena yalomalumalumu e ra vakasaqara na veivuke Vua.”*⁸

Ko sa bau raica rawa ni noda cakacaka me da solia na draki ni bula kece sara, sega na vosa kudrukudru, ciqoma na veika kece ni lako mai vei Karisito dina ga ni rawa ni a tekivu mai vei Setani? Baleta nai sulu ni yalododonu nei Karisito e ubi keda tu, me da ciqoma ni sega ni dua na ka e rawa ni tarai keda vakavo kevaka e vakatara ko Koya. Roma 8: 28.

Ko Karisito e dau vakatara me tarai keda ga na veika e na vukei keda me veisau kina na noda i tovo me ucui koya. (Raica na Thoughts from the Mount of Blessing. p. 71) Ni da sa ciqoma na dina oqo eda sa vulica me da vakararavi Vua ena veitiki ni noda bula taucoko. Eda sa bula kina ena vakabauta ka sega ena ka e da raica. Oqo nai valavala e bula kina ko Jisu me noda i vakaraitaki.

Oqo tale e dua na yasana: “Na cakacaka ni noda veisau mai na bula sega ni vakalotu ki na bula vakalotu e ka ni veigauna kece ka toso tikoga. Ena veisiga kece e cakacaka tiko na Kalou me bula vakatabui na tamata, ia me veitokoni kina na tamata Vua, me cakava na veika kece e rawata vagumatua ena nona vulica ka bula e nai valavala dodonu.”⁹ Me tukuni tale, na nona cakacaka na Kalou kei na nona na tamata e vakamatatataki. Na Kalou e cakacaka ena veisiga me veivakatabui. Na nona cakacaka na tamata me veitokoni ena “i valavala ni bula dodonu.”

Kevaka me da vulica ka qarava nai valavala dodonu, na taro ga ena basika sai koya, e na rawa vakacava? E rawa ni da tovolea ena noda vakayagataka na noda vakatulewa, noda sasaga vagumatua, noda cakava tiko ena veigauna nai tovo e gadrevi, eda rawa ni tovolea na masu.

Me’u vakaraitaka ni vosa na qarava e sega ni vakatitiqatiki, e digitiki ena vuku ni kena titobu na kena i balebale.

Kevaka meda veisautaka na vosa mai nai tovo ki na kareti, ena sega ni dredre me da kila. Ni da qarava na kareti eda kila kece na kena i valavala. Eda na kauta laivi ga na co ka vakamalumutaka na qele me rawa ni bula kina na kareti. Ia na cava eda cakava vua na kareti? Eda na laiva ga ki na nona veiqaravi na Kalou. Ko Koya duadua ga e rawa ni cakava me bula na kareti. O keda e rawa ga ni da kauta laivi na veika e vakaleqa na kena tubu.

“E gagadre tu vakalevu ko Koya me vakaraitaka na Nona loloma. Kevaka era kauta laivi na veika e vakasugusugu tu ko ira na nona tamata, e na sovaraka mai ko Koya na wai ni veivakabulai me drodro mai vakalevu ni vakayagataki ira na tamata me kena gaunisala.”¹⁰

“E sega tale ni dua na ka e rerevaka vakalevu ko Setani mai na nodra sasaga na tamata ni Kalou me ra kauta laivi na veika kece e vakasugusugu tiko, me rawa vua na Turaga me sovaraka mai na Yalona ki na nona i soqosoqo lotu e sa moce tiko kei ira na lewena era malumalumu tu.”¹¹

Eda sa vulica oti ni sega ni rawa ni da veisautaki keda. “Sa vakatanitaka rawa li na kai Iciopea na kulina, se na lepate na kena tavutonotono? ke vakakina dou na qai rawata mo dou caka vinaka, koi kemudou ka dau cakava ga na ka ca.” Jeremaia 13: 23. Na noda cakacaka ni da kauta laivi na veika e vakasugusugu e na noda tara cake na noda i tovo sa i koya na noda rawa ni da kila ena gauna eda raica kina. Me da qai gumatua ka sega ni ceguoca ena noda masu vua na Kalou me vakabula na yaloda e malumalumu tu. E sa na kauta laivi ko Koya na leqa oqo kevaka e da na tarova na noda dau taqomaki ira tiko. E dodonu me da kila e dua na co ca mai vei ira na i tei e vinaka.

Na vua ni Yalo era itei vakamareqeti e dodonu me qaravi vakavinaka me yacova ni sa tudei na wakana. E sa na rawa me tudei ka yacova me sa rawa ni da duavata kei Paula, “... ”

sa sega sara ni nanuma na noqu bula me ka talei vei au....”
Cakacaka 20: 24

Na cakacaka ni vakavakarau kece oqo, vakakina na kabati ni kabakaba nei Pita, e cakacaka ni vakabauta. “E tiko e so era via tovolea me kabata nai kabakaba ni tubu cake Vakarisito; ia ni ra tekivu sasaga, esa tekivu me ra vakanuinui ki na kaukauwa ni tamata, ka sa totolo sara na nodra rai tani mai vei Jisu, koya e tekivuna ka tinia talega na vakabauta. Na kena i tinitini na druka.” (Raica na The Acts of the Apostles, p. 532)

Me da kila vakavinaka sara ni veivakatabui, me vaka na veivakadonui, e cakacaka ni vakabauta ena noda i lakolako kece sara.

“Ko ira kece era muri Karisito me ra vakataki koya.—ena loloma ni Kalou me ra vakaitovotaki ira ena i tovo e dua vata kei na nona i vunau Tabu. Qo na veivakatabui vaka i Vola Tabu. Na cakacaka oqo e rawa ga ni rawati ena vakabauti Karisito, ena kaukauwa ni nona bula e lomada na Yalo Tabu ni Kalou.”¹²

“Eda na sega ni rawa ni da cakava rawa e dua na ka vinaka vaka i keda ga; ia na veika eda sega ni rawa ni cakava ena rawa ena kaukauwa ni Kalou vei ira kece na yalo vakabauta ka sorovaki vakaoti. Ena vuku ni vakabauta e vakasucumi kina na bula, ka sa rawa ni da cakava na cakacaka ni yalododonu.”¹³

“E sega tale ni dua, ko Karisito duadua ga e rawa ni vakavouya tale na i tovo sa vakacacani tu ena i valavala ca. E lako mai ko Koya me mai vakasava tani na tevoru sa mai lewa tu na vakatulewa.”¹⁴

“Ena kena votai mai na loloma nei Karisito sa rawa ni kilai rawa kina nai valavala ca kei na kena veika e ca, ka vakasavi tani mai na loma ni tamata.”¹⁵

Na veitukutuku oqo e vakamatatataka vinaka ni kena soli vei keda nai tovo nei Karisito ena veivakatabui sa na rawa kina ni da raica nai valavala ca ena kena dina taucoko—na mate ca dau veitauvi. Ena gaunisala ga koya eda na vulica kina me da cata nai valavala ca. Sa na matata mai na dina oqo ni da sa tekivu kaba e nai kabakaba.

Eda na raica na valavala ca e dua ga, koya e dusia tiko na mate ka sega ni nai valavala se i tovo ca, koya e revurevu ni mate. E na rawarawa sara ni da vakavurea mai e dua na gagadre ni veicati ki na valavala ca koya e vakaraitaka ni tiko e dua na bula i valavala ca koya e vure tiko mai kina. Ia e na vuqa na gauna e dau vagolei tikoga na noda sasaga kina kena revurevu ka sega ki na vu ni mate. Oqo na ka e vinakata ko Setani me da cakava tiko. Me yacova na gauna e wali rawa kina na vu ni mate, e kila tiko ko koya ni na tiko na revurevu me valuti keda ka vakadrukai keda tiko.

E tiko na dina eda dau sega ni raica tiko ni tamata taucoko ena nona bula vakayago e na tarai koya tiko na revurevu ni mate dau vei tauvi ni valavala ca. E na nona rai na Kalou na mate taucoko ena kena i vakatagedegede kece sara e kune ga kina na leqa. E so na revurevu, e sa dau ciqomi tu ena veitikotiko ni bula cecere, ka so na vanua e sega ni dau ciqomi kina ni sega ni nuitaki kina e dua na ka e vinaka.

Me vakatarai vua na Kalou me vakaraitaka vei keda na vakarerevaki ni bula vakaoqo ka me kauti keda mai ki na vanua e da rawa ni raica kina nai valavala ca me vaka na nona raica ko Koya. Sa na rawa kina vei keda me da gadreva me da vakagalalataki mai na nona veidregati. Na cava sa rui dredre kina vua na tamata me raica? Ena vuku ni bula i valavala ca eda vesuki tu kina sa sega kina ni da kila rawa nai valavala ca ni da sotava. Na leqa levu e tiko ni da bula tiko e nai valavala ni bula oqo eda sa guilecava ni “Ko Karisito e galala mai nai valavala ca, na kena savasava na Nona bula ni veimaliwai kei ira na tamata valavala ca e mositi Koya.”
16 E dua na cakacaka levu e na gadrevi me rawati me rawa ni da vakamuraia ka ucuya vinaka na Nona i tovo.

Ni bera ni da tekivu kabata cake nai kabakaba ni veivakatabui, me da raica mada na kena i yaloyalo (Appendix C). Eke, eda tovolea me da vakaraitaka kina na gaunisala e cakacaka kina ko Setani me tuvana koto e dua na nona i tuvatuva ni veivakatabui me vaka ga e cakava tu ena dina kece e tu e na i Vola Tabu. Na nona i tuvatuva na Kalou e tekivu ena vakabauta ka cava e na loloma (loloma vakalomalagi). Na nona i tuvatuva ko Setani e tekivu ena veika baleti keda, ni da bula vinaka tu, ka tini ena kena tarai na i vakarau ni yaloda.

Na i tuvatuva nei Setani e tara cake na leqa, na veika e rawa ni vakasugusugu, koya e tarova na tarai cake ni tovo nei Karisito. Nai tovo oqo e qai dau tubu tiko me dei ka kaukauwa, koya e tarova tu na kena dodonu me tini tiko ena kena vakavotukanataki ena bula na loloma vakalomalagi. Ena kena i sosomi e basika na i vakarau ni veivakauqeti e yavalata na yalo, veivakacalai ka rawa ni da kaya ni curumi yalo. Ena draki ni bula vakaoqo ni yavalati tu na yalo e vesuka tu kina ko Setani e milioni na lotu Vakarisito ena nona veivakacalai.

Au sega ni gadreva me'u vakaraitaka na vakasama ni na sega ni yavalati na yalo ena gaunisala ni Kalou. E tiko dina sara. Ia na loloma ni Kalou e rawai keda tu. 2 Koronica 5: 14. Kena i balebale koya, na loloma ni Kalou e umani keda vata. Oqo na revurevu ni loloma mai lomalagi.

Na curumi yalo e vakalakala vakalevu ki na gagadre, vakabibi vei ira era veikilai tiko. Ia, na loloma nei Karisito, ena yasana kadua, e drodro yani ka ologi ira vata kece mai, ko ira talega era dau veimecaki tu. E ciqoma na i valavala kece sara ka sauma lesu ga ena loloma. Oqo e sega ni valavala ni bula vakatamata. Ena ciqomi ni oqo e nona i loloma na Kalou. Oqo na ka e na rawata na veivakatabui.

Me da nanuma talega ni koya e Vakarisito, ni vakatara vua na Kalou me tara cake na Nona i tovo ena bula ni tamata, e tubu cake ena loloma (nai tovo ni Kalou), ka sega ki na loloma(nai tovo ni Kalou)¹⁷ E dredre me kilai na

kena vakavotukana na cakacaka oqo, ia na kena revurevu e vakavotukana ena bula ni tamata vakabauta kei ira talega e veimaliwai kina.

Mo nanuma sara tiko ni da sa kabata cake nai kabakaba, na vei butubutu kece sara e butubutu ni vakabauta me vaka e vakaraitaki tiko ena i yaloyalo ena kena droini ni kabakaba.

Io, nai kabaka me kabati, eda sa vakarau me da tekivu. Me da masu me rawa ni vakaraitaka na Kalou na veika ena vakasugusugu tiko ka na tarova na Nona cakacaka vei keda me da vuataka na vua ni yalododonu. E na vinaka me da raica mada vakatotolo na vua ni tovo eda namaka me na vakaraitaki ni sa cakava na cakacaka veivakurabuitaki vei keda. "...Ia na vua ni Yalo *Tabu* na loloma, na reki, na vakacegu, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalololoma, na vakabauta, na yalomalumulumu, nai valavala malua...."

Kalatia 5: 22, 23

Nai Dusidusi:

- 1 Selected Messages, book 1, p.397.
- 2 Steps to Christ, pp. 57, 58.
- 3 Steps to Christ, pp. 99, 100. (Italics supplied.)
- 4 Christ's Object Lessons, p. 69.
- 5 Christ Our Righteousness, p. 104, The Review and Herald, September 16, 1902.
- 6 The Acts of the Apostles, p. 530.
- 7 The Acts of the Apostles, p. 532.
- 8 The Acts of the Apostles, p. 532. (Italics supplied.)
- 9 The Acts of the Apostles, p. 532.
- 10 The Desire of Ages, p. 251. (Italics supplied.)
- 11 Selected Messages, book 1, p. 124.
- 12 The Great Controversy, p. 469.
- 13 The Desire of Ages, p. 98.
- 14 The Desire of Ages, p. 38.
- 15 Selected Messages, book 1, p. 366.
- 16 The SDA Bible Commentary, vol. 7A, p. 451, The Review and Herald, Nov. 8, 1887.
- 17 Christ's Object Lessons, p. 271.

8.

NA YAVU DEI

“Vakaikuritaka Nomu Vakabauta”

Ni bera ni dua e tekivu kabata e dua nai kabakaba, e dodonu me vakadikeva se yavu cava e tiko kina nai kabakaba! Me vaka ni matai ni butubutu ni kabakaba na vakabauta, me da vakadikeva na yavu dina e dabe tiko kina na vakabauta.

Ko Pita e vosa tiko e na nona i tukutuku vei ira, me vakatiki koya, era sa vakadonui ena vakabauta. Ena gauna eda rogoca vua edua ni tukuna, “Ko ni sa tukuna ni kabakaba oqo e lili tu mai cake ka sega ni yavutaki tu e na qele e ra.” Oqo e dina. Koya na vuna e yavu kina na vakabauta. E tukuna o Paula “...ia na noqu *bula* vakayago oqo, au sa bula tiko kina niu sa vakabauta na Luve ni Kalou...” Kalatia 2: 20. Me da nanuma vinaka ni kena yavu, ka vaka kina na vei butubutu kece e na i kabakaba; na vakabauta mai cake. Na ka dina, “...ni da sa bula vei koya, ka yavala, ka rawata mai vua na noda bula...” Cakacaka 17: 28. “...dou sa sega ni nomudou, ni dou sa voli e nai voli...” 1 Koronica 6: 19 – 20. Na i voli koya na dra ka dave mai Kalivari, me rawa kina vei Karisito me tu vua na dodonu me vakadonui keda ka vakabulai keda ga mai vei keda. Na vakasama ni noda vakabulai mai vei keda e vakasama dau dredre toka vei keda me da ciqoma.

Na nona i tukutuku na Kalou me baleti Isireli taumada e vakaraitaka tu na keda i yaloyalo ni kua. “...sa mate taucoko na ulumu, ka sa malumalumu taucoko na lomamu. Mai na qeteqete ni yavamu ka cavaraka sara ki na ulumu sa sega kina na tikimu e bula; sa mavoa ga, a sa dabuiloa, a sa bona

tikoga: sa sega ni bobo, se viviraki, se lumuti e nai lumu.”
Aisea 1: 5 – 6.

E sega li ni da vakavivavinaka vua na Kalou e na nona i tuvatuva ni veivakabulai ni tamata makawa e na mate dina? E soli vei keda e dua na bula vou vei Karisito me vaka e tukuna ko Paula, “Ia kevaka sa tu vata kei Karisito e dua na tamata, sa qai buli vou: sa lako tani na veika makawa; raica, sa yaco me vou na ka kecega.” 2 Koronica 5: 17. Oqo e dina me vaka ga na nona vosa ni yalayala na Kalou. Na ka oqo, me vaka nai tukutuku nei Pita, e rawa kina vei keda me da vakaiivotavota e na veika vakalou.

Me da nanuma tiko ena veigauna ni da sa tamata vou vei Karisito. Ni kabati tiko nai kabakaba nei Pita, e na veigauna kece, eda na vakila tiko na kaukauwa levu e cakacaka tiko mai vei keda ka valuta tiko na cakacaka ni nona veiliutaki na Yalo e na i lakolako ni vakabauta. E na vuqa na gauna e da na tagicaka mai me vaka e cakava ko Paula, “A tamata vakaloloma koi au! o cei ena sereki au mai na yago ni mate oqo?” Roma 7: 24.

E na dodonu me da nanuma ni veivaluvaluti kei Karisito—nai liuliu vou ni tamata vou—kei Setani – koya nai liuliu vakacegui ena tamata makawa – e se sasaga tikoga ka levu na veika e na cakava, ni sa rarawa sara vakalevu ko Setani. Na gaunisala makawa ni nona vesuka tu na noda bula sai koya na noda i valavala ni bula. Me da kakua sara ni guilecava ni noda i tovo e vakaraitaki tiko e na veika e da dau cakava ka matau kina.

“Nai vakarau ni yaloda, na veika e duatani kina e dua na tamata, nai valavala ka tarai cake kina nai tovo—na veika kece eda dau cakava e na noda i tikotiko e na dau vakaraitaki koya tiko ena veivanua kece ni noda veimaliwai. Na veika e vakalakala kina noda vakanananu ena yaco me noda vakasama, noda vosa, kei nai valavala e da cakava.”¹

E da wilika talega:

“Na veimalumalumu e maroroi tu ena veika lalai ni noda bula e laki basika e na veika lelevu.... Sa yaco na veika e da dau cakava vakavuqa sa laki noda i valavala, laki yaco me noda i tovo ka sa na laki vakatau tu kina na noda i cavacava e daidai kei na gauna tawamudu.”²

Ni sa dei tiko vei keda na veika oqo, e sa na rawa ni da raica nai valu e baleta se ko cei e liutaka tiko na vakasama se vakatulewa. E dodonu kina me makare tiko ka savasava tiko na vakasama me rawa ni da kila na duidui ni rua na kaukauwa ka rau veisugusugu tiko me veiliutaki. Me da yalodina sara ena vukuda ka vakadikeva vinaka de levu na vakatulewa ena noda bula e vakayacori tu ena vuku ga ni vakarau ni yaloda. Kevaka eda yalodina, eda na kunea ni vakarau ni yaloda e vakatau vakalevu tale tu ga kina na noda vakatulewa ena bula vakayalo. Nai vakarau ni yalo vakaoqo, e dau gaunisala tu ni nona kaukauwa tiko vei keda ko Setani, ka sa dau vakadeitaka tu kina e so nai valavala ni bula ka sega ni dau sorova vakarawarawa ko Setani ka rawa ga na veivaluvaluti. Nai vakarau ni noda dau raica na veika vakaoqo e dau liu ga ki na i valavala e sa matau vei keda. Kevaka eda na vakayaco ka ga me vaka e sa dau matau vei keda, sa dau qaqa sara kina ko Setani e na veika e a vakavuna, ka vakayagataka na veika e sa dau matau vei keda me da veibeitaki kina, veivakacacani ka veivakayalomalumalumutaki vei keda. Sa dau tovolea me da vakabauta ni sega ni ka dina na noda vakadonui ka da vakalialiai keda tikoga.

Na lewe ni Vakarisito sucu-vou, bula e na vakabauta me vakavulici koya me cakava na i vakasala ni agilosu vei Atama kei Ivi ena veika me rau cakava ke temaki rau ko Setani. Oqo na vanua e dau vaka me kaukauwa sara ga kina na i valu. O rau na vuda e rau bale, ia, ena vukui Karisito, sa rawa ni da qaqa. E na rawa vakacava? E a tukuni vei rau

ko Atama kei Ivi me rau vorata na i matai ni veitemaki nei Setani me rawa ni rau qaqa kina.³ Me da kila na cakacaka ni meca ena noda i valavala ni bula ena veisiga, ka ni da kila na noda malumalumu, me da gole vei Karisito me vukei keda. Me da ciqoma ni na sega ni rawa ni da qaqa se vakacava na noda sasaga kei na noda via lewa na yaloda! Ni da vakila na noda malumalumu ka solia yani vei Karisito, e vakayagataka saraga na draki ni bula koya me vakadeitaka kina na noda i tovo. “E sega tale ni dua, ko Karisito ga e rawa ni bulia vou e dua nai tovo sa vakacacani tu e nai valavala ca. E lako mai me mai vakagalalataka na tevero sa taura tu na vakatulewa.”⁴

Ena gauna kece eda na kaba kina e na i kabakaba sa cakacaka tiko ko Karisito me vakadeitaka tiko nai tovo e vou vei keda. Ena gauna vata koya eda solia tikoga noda bula ki na nona cakacaka. Oqo e dua nai tavi e kovuta tu na noda bula kei na gauna taucoko. E na gauna ga, ena noda soli keda vakaoti, eda dolava tiko na katuba me rawa Vua me cakava na Nona cakacaka ena Nona veibuli vou.

Me da tu vakarau e na veigauna me biuta se kauta laivi na veika kece e veivakataotaki tiko se vakasugusugu tiko ka tarova tiko na Nona cakacaka tiko ena noda bula. Ena gauna mada ga eda sa solia vakaoti kina na lewa ni bula, e vakilai na vakacegu ena noda kila ni “na Kalou ni veivakacegui, o koya ka kauta tale mai na mate na noda Turaga ko Jisu, na nodra i Vakatawa levu na sipi, e na vuku ni dra sa ia kina na veiyalayalati tawa mudu, me vakavinakataki kemudou mada ko koya e nai valavala vinaka kecega mo dou cakava na nona lewa, ka me cakava ko koya e na lomada na ka sa vinaka vua, e na vuku i Jisu Karisito; me ia vei koya na vakarokoroko ka sega ni mudu. Emeni.” Iperiu 13: 20–21.

Me vaka ni a qaqa ko Jisu ena nona soli koya vakaoti, ena mata ni tamata e vaka na druka ka sega ni rawata e dua na ka, ia vei keda e sa na dua ga na gaunisala ki na qaqa. Nai kabakaba e na sega ni rawarawa na kena kabati, sega ni baleta ni sa rui dodonu cake se sulusukura, e baleta ga

ni tamata e via cakava tiko na nona cakacaka na Kalou, mai na nona cakava madaga na nona cakacaka—sai koya me soli koya yani vakaoti.

E tiko na veika e vakasugusugu tu ka dodonu me biu laivi ni bera ni da tekivu kabata cake nai kabakaba. Kevaka e sega ni mate na tamata (au) ena veivakadonui, ena sega ni rawa ni da kabata nai kabakaba nei Pita, ia eda na raici keda ni da kabata e duatani tale nai kabakaba e sega ni dodonu me da kaba kina.

“Na sucu vou e dua na draki ni bula e dredre me da vakila e vuravura ena gauna oqo. Oqo na vuna e levu tu kina na dredre kei na leqa ena lotu. E levu, ka lewe levu sara, era cavuti tu ena yaca i Karisito e sega ni vakatabui tu na nodra bula ka sega ni vakavotukana na bula savasava. Era sa papitaiso, ia era a bulu bulabula. E sega ni mate na tamata makawa, ka sega kina ni ra tucake e na bula vou vei Karisito.”⁵

E tukuna ko Paula, “Ia kevaka eda sa dua vata me da vakataki koya e na nona mate, eda na vakataki koya talega e na nona tu cake tale mai na mate.” Roma 6: 5. E kuria talega na nona i tukutuku, “...eda sa veivinakati kei na Kalou e na vuku ni nona mate na Luvena, ni da sa veimecaki, ena qai rawarawa cake, ni da sa veivinakati tu, me da vakabulai tiko e na vuku ni nona bula.” Roma 5: 10. Ni sa qarava na veika kece vakalawa na veivakadonui, na veivakatabui—na kena bula taki na bula nei Karisito—qo na veika e na vakatau kina na noda rawati lomalagi. Na veivakadonui ka sega na veivakatabui e sega na kena yaga ka na sega ni rawa na veivakatabui ke sega na veivakadonui.

“Na Kalou e gadreva na kena soli vakaoti na yalo, ni bera ni rawa na veivakadonui; ia me rawa vua na tamata me maroroya tiko na veivakadonui, me yaco na talairawarawa ena veigauna kece, ena kena bulataki, na vakabauta e yavutaki ena loloma ka vakasavasavataka na yalo.”⁶ Oqo na veika e yaco tiko e na veivakatabui.

“E vakadavori tu eke na dina ena kena dodonu. Na loloma kei na vinaka e sega sara ga ni dodonu me vakadonuya na tamata i valavala ca e sega ni dua na ka e dodonu kina vua se tu vua me ganiti koya kina. Na veivakadonui sai koya na kena vosoti taucoko ka vakaoti nai valavala ca. Na gauna e ciqomi Karisito kina na tamata vakabauta, na gauna vata koya sa vosoti kina. Na yalododonu nei Karisito sa soli vua, sa sega kina ni dodonu me vakatitiqataka tale na nona loloma kei na nona veivosoti na Kalou.”⁷

Kevaka e se bera ni ko vakila na veivakadonui ena vakabauta, na kena soli vakaoti na nomu bula vei Karisito kei na nomu ciqoma na nona mate e Kalivari ni sa nomu mate, me’u sa sureti iko ena gauna oqo mo vakacuvava na ulumu ka curuma yani na Nona i tuvatuva ni qaqa me baleti iko.

Nai Dusidusi:

- 1 Testimonies, vol. 6, p. 174.
- 2 Christ’s Object Lessons, p. 356.
- 3 See Patriarchs and Prophets, p. 53.
- 4 The Desire of Ages, p. 38.
- 5 The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1075, Manuscript 148, 1897.
- 6 Selected Messages, book 1, p. 366. (Italics supplied.)
- 7 The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1071, The Signs of the Times, May 19, 1898.

9.

ME DA VAKARABAILEVUTAKA NA YAVU *“Valavala Vinaka”*

Ni sa lako mai e dua na tamata Lotu vei Karisito ka sorovaki koya vakaoti, e sa na ciqomi Karisito me nona i Vakabula mai nai valavala ca. Nai matai ni nona kauwai na bula tawamudu. E sa dei na yalona vei Karisito ka sa sega ni qai leqataka na veika e baleta na “nona rawati” lomalagi. Na vakacegu e veivakalougatataki ka veivakadeitaki. Oqo e rawa ni taura ga e dua na gauna lekaleka ka rawa talega ni tudei vakadua. Ia, ena rawa vua e dua e yalodina ena vakasaqara na dina, me kila na ka dina ni bula Vakarisito e sega ni “dabedabe ni vakacegu yavavala”, ia e dredre ka sukusukura, na bula e veisiga e na vuravura i valavala ca oqo. E sa na rawa me vulica ka kila ni bau dua toka na ka na bula Vakarisito e na kedra maliwa na lotu Vakarisito—ko ira nona i tokani era veivuke tiko e na vukuna, masulaki koya tiko, ka vakayaloqaqataki koya tiko. E rawa ni na laki vulica talega ni dua tale toka ga na ka ni da bula tiko ena dua tani tale na draki ni bula. E na rawa talega ni vulica ni nonai tikotiko vakataki koya e sega ni vanua rawarawa me bula tiko kina enai valavala Vakarisito me vaka na vale ni lotu se vanua ni vuli Vola Tabu vakailawalawa, na vanua ka vulici Karisito mai kina. E na yaco me kila talega ni na gadrevi me cakava na vakatulewa ena nona cakacaka ka rawa ni vakamaduataki koya ni sa wili me nei Karisito. E na rawa ni tadola mai vua e so na gaunisala e rawa ni na kauta mai vua e so na ka vinaka ka na gadrevi walega me gole tani mai vakalailai ena so nai vakarau ni nona bula

vou. Nai matai ni ka e basika mai e lomana me cakava na ka dodonu me dikeva na yavu cava e vakayacori kina. E dau dredre vei keda me da ciqoma ni vakabauta e sega ni vakanananu vakatamata. E gadreva na yavu vakalomalagi me kunea na ka e dodonu. Ko Jisu e kaya, “Dou mada mai, me tou veivosaki vata...” Aisea 1: 18. “Ko sa vakabauti au e na vuku ni nomu vakabulai. Ko na vakabauti au me’u qarava na veika e baleti iko ena veisiga? Ko na sa solia beka vei au na vakatulewa ni veitiki kece ni nomu bula?” E sa yalataka ko Koya ni kevaka eda cakava oqo, e na solia ko Koya na veika kece eda na gadreva, ka vaka kina na curu ki na matanitu vakalomalagi.

Oqo e sega ni kena i balebale ni “dabedabe ni vakacegu yavavala” e rawa ni kena i wali. E kune na vakacegu ni da kila, ni noqu soli au vakaoti vei Karisito ena gauna oqo, ena bula vou ni vakabauta, e vaka saraga na noqu dau solia au tu kina ca ni bera na noqu lako mai vei Jisu. Ko Paula e kaya, “...ia me vaka dou a solia eliu na veitikimudou me ra qarava na ka dukadukali, kei nai valavala ca me levu kina na ca; mo dou qai solia vakakina na veitikimudou me ra qarava na ka dodonu me caka kina na ka savasava.” Roma 6: 19.

Ko Jisu e bula ena bula sorovaki vakaoti, ia e sasaga me gumatua, lomakatakata, ka qaqarauni me qarava vinaka nai tavi kece e rawa ni a cakava. E sega ni dau vakacegu ena kena cakacaka ga me rawa se vakavo. Ena vaka kina na lewe ni Lotu Vakarisito sucu-vou ni na cakava na nona i gu, ke sega mada ga ni dua kina na kena vinaka vua. Na kena i sau e kila ni cecere ka sega ni veika e namaki vakavuravura. Na Kalou e rawa ni biuta na mataqali tamata vakaoqo ena so nai tutu cecere me rawa ni laurai kina na Nona lagilagi (tovo) na Kalou ena bula ni tamata ka me rawa ni makeneta tu na revurevu ni nona bula, ka tuberi ira na turaga kei na marama vei Karisito.

E sa vakaraitaki oti ni ko Karisito e cakacaka e loma ka toso ki tautuba. (Appendix D) E muria tiko nai tuvatuva oqo ni veivakatabui me vaka e vakaraitaki ena i kabakaba nei

Pita. Nai matai ni tolu nai butubutu ni kabakaba e baleta nai vakarau ni noda vakasama. Kevaka e sa soli tu na vakasama Vua e na sega ni dua na leqa ena veika vakayago. “Me tiko e na lomamudou na yalo oqo ka tiko talega vei Karisito Jisu.” Filipai 2: 5. Me da raica ni oqo na “vakatara”—na soli vakaoti ni valavala ni noda vakasama. Na bula vou ena vakabauta e tatara ki na veitiki kece ni noda bula. E vakabauti Karisito tu, dina ga ni sega ni kila se na cakava vakacava ko Koya se na rawa vakacava na Nona cakacaka. Na vakabauta dina e sega ni dau kauwai ena gaunisala e vakayagataka ko Koya—na kena revurevu ga me vaka na vosa ni yalayala.

E dau tiko e so na veika e vakasugusugu ki na vakabauta vakaoqo. Na vakatitiqa e dua nai yaragi gumatua nei Setani. Ko sa bau raica ni gauna e cakacaka kina ko Setani vua e dua na tawa-vakabauta e tovolea me vagolei koya tani saraga mai vei Karisito, nai Vola Tabu kei na dina. Ia, ni cakacaka vua e dua na lewe ni Lotu Vakarisito, e nona cakacaka me dau vakavurea na vakatitiqa. E cakava nai tuvatuva oqo vei Ivi. E tovolea taumada me kua ni duatani na nona i tukutuku mai vua na Kalou. E tukuna ga yani nai tukutuku e veirauti me rawa ni vakavurea na vakatitiqa se cava na vuna e tukuna kina vaka koya na Kalou. Ni sa teivaka rawa na vakatitiqa e lomai Ivi sa basika sara ga mai na kena cakitaki na dina. E a sa vakasalataki oti me vorata nai matai ni veitemaki ni meca. E vakila ni yavalati na lomana me dro vei watina—Atama. Ia e vakasama ni kevaka me sotava na meca e tiko vua na kaukauwa me rawa ni rawai koya. Ia oqo, ni sa sotavi koya tu ni vunitaki koya tu mai, e kunei koya ni rau sa mai veileti.¹ E sega tale ni dua na ka e dau marautaka ko Setani mai na nona vakauqeta e dua na lewe ni lotu Vakarisito me rau veileti. “E dau vakatovolea na tamata me kua ni vakabauta na nona loloma na Kalou ka vakatitiqataka na Nona vuku. E dau sasaga tikoga me vakayadrata na yalo e vinakata me kila, sega ni vakacegu, kei na dau via vaqaqa na veika e vunitaki ena vuku kei na

kaukauwa vakalou.”²

“E tikoga e duabulu na gaunisala me ra sasaga kina ko ira era yalodina me ra galala mai na vakatitiqa. Mai na nodra vakatataro tiko ka veisaqasaqa tiko ena vuku ni nodra sega ni kila, me ra yalodina ka talairawarawa ena veika e ra sa vakararamataki kina, ena qai soli vakalevu vei ira na rarama.”³

Na noda i tavi me da lako ena vakabauta, koya e gadrevi kina na talairawarawa, kevaka mada ga eda sega ni kila rawa tiko “na vuna.”

Na Iperiu 11, na wase ni vola ni vakabauta, e vakadeitaka ni vakabauta e “yaco” ka sega ni “yaco oti” e vakayacori kei na vakaraitaki. E na rawa ni dredre me da raica na rua na ka e kilai kina na vakabauta. E dau matau me da via kila ka raica se tiko dina vei keda na vakabauta. E vei na vanua e da dau vakararai kina? E na vuqa na gauna e da dikeva ga nai vakarau ni yaloda! E da tukuna, “E vaka oqo nai vakarau ni yaloqu se vaka oqo.” Na noda vakabauta me yavutaki tu ena dua na ka e tudei mai nai vakarau ni yaloda. Oqo e tiko saraga e na buturara ni nona qito na tevoru. “Na vakabauta e sega walega ni veivakabauti, na vakararavi talega.” “Ia ko ira talega na tevoru era sa vakabauta, a ra sa sautaninini talega.” Oqo e sega dina ni vakabauta.

Na cava na vuna sa rui bibi kina na kena kilai vinaka oqo ena vuku ni kabakaba nei Pita? Na vuna levu ga, “E sega tale ni dua, ko Karisito ga e rawa ni vakavouya nai tovo sa vakacacani tu e nai valavala ca.”⁵ Na taro me da na sauma vakatamata yadudua sai koya, eda tu vakarau me cakava ko Koya na Nona cakacaka vei keda, se eda na saga me da cakava talega vakaikeda e so na tiki ni cakacaka? E dau vakalakala tu na lomada “me da tiko kina ka veivuke talega.” Ia, me da tu vakarau me da vakatara vua na Dautulikuro me vakayacora vakaoti na lomana, ka me da marau ni da tiko vakadua tu e ligana. Ena gauna ga koya ena rawa kina na veika e vinaka.

Nai Dusidusi:

- 1 See Patriarchs and Prophets, pp. 53-55.
- 2 Patriarchs and Prophets, pp. 54, 55.
- 3 The Great Controversy, p. 528.
- 4 Selected Messages, book 1, p. 389.
- 5 Desire of Ages, p. 38.

10.

NA KAUKAUWA SEGA NI VAKAIYALAYALA

“Na Vuku”

E masu ko Jisu, “oqo na bula tawa mudu, me ra kilai kemuni na Kalou dina duadua ga, kei Jisu Karisito ko koya ko ni a tala mai” Joni 17: 3. E veivakadeitaki tale ko Joni, “Oi kemudou sa lomani, me da veilomani; ni sa mai vua na Kalou na loloma...ni sa loloma na Kalou.” 1 Joni 4: 7, 8. Na lewe ni lotu Vakarisito taucoko e sucu vou, e dodonu, me sa kila ni kevaka me vakaraitaka na nona i tovo na Kalou, na loloma me vakavotukanataki tu e na veitiki taucoko ni nona bula. Na loloma oqo e sega ni ka ni vakaraitaki – dua na ka me vakarairai tu ga—me lako sara ga mai loma ka vu duadua ga mai vei Karisito. Na tamata e sega ni rawa ni vakavuna na loloma oqo; e solisoli loloma ga mai vua na Kalou ka lako ga mai ena noda kilai Koya.

“Na vuku baleta na Kalou me vaka e vakaraitaka ko Karisito sai koya na vuku me tiko vei ira kece era vakabulai. Oqo na vuku e cakacaka me veisautaka nai tovo. Na vuku oqo, ni ciqomi, ena bulia vou na yalo me ucuya na Kalou. Ena solia ki na tamata e dua na kaukauwa vakayalo vakalomalagi....”¹

Na vuku vakaoqo e tubu tiko ena kena veiwekani kei na vakabauta, koya e cakacaka tiko ka vauci ira vata tiko ena dua nai tovo ni bula vou. Ko sa bau raica ni vuku se kilaka baleta na Kalou, me vaka e vakaraitaka ko Karisito, me tiko vei keda me rawa ni vakavotukanataki ki na tamata na i tovo vakalomalagi? Sai koya beka oqo na vuna e da

sa vunauci ka vakasalataki kina me da taura na gauna ena veisiga ka vakananuma na bula nei Karisito, vakauasivi nai cavacava ni nona i lakolako e vuravura oqo?

Na veika e lako curumi koya e vakaraitaka vei keda na ka dina ni ko Jisu, ena nona bula vakatamata, e vulica e liu na veika baleta na Kalou mai vei tinana, ni sa tubu cake, mai na veika bula. Ni sa tekivu me vulica na wili vola, e vulica na Kalou mai na Vosa ni Kalou. Ko Tamana e vakararamataka na nona vuli ka vakaraitaka Vua na Nona cakacaka e vuravura. Na vuku se kilaka oqo e sega vaka dua me vagolea tani vakalailai na Nona yalodina ka dau veivuke ena i tavi ena nona matavuvale. E yaco me dau maqosa sara ena cakacaka vakamatai ka dau cakacaka me vukea na bula ni nona matavuvale me yacova na gauna sa tekivu kina na Nona veiqaravi vei ira na tamata.

E da na raica ni levu ga ni nona vulica na Kalou na levu ni nona talairawarawa ka soli Koya vakaoti me yacova na were e Kecisemani na nona soli koya vakaoti ena nona kacivaka, “Tamaqu, kevaka ko ni sa vinakata, ni kauta tani vei au na bilo oqo: ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa.” Luke 22: 42.

“E dodonu me da vulica na nona bula na noda i Vakabula, ni sai koya ga nai vakaraitaki vinaka duadua vua na tamata. Me da vakananunu ki nai soro sega ni vakaiyalayala mai Kalivari, ka me da raica kina na veivakalolomataki levu ni valavala ca kei na dodonu ni nona i vunau na Kalou. Ko na lakova mai na vuli ni nona veivakabulai na Kalou ena kaukauwa kei na lagilagi. Na nomu kilaka ena vuku ni nona i tovo na Kalou ena titobu sara; ka sa na matata vinaka e lomamu, sa na vinaka kina na nomu rawa ni rawata nai tavi ni nona veikacivi na Kalou vei iko. Mai na nomu sa vakila vinaka e lomamu, sa na rawa mo vakaraitaka vei ira na tamata na dei tu ni nonai vunau na Kalou ka vakavotukana-

taki ena nona mai mate na Karisito ena kauveilatai, na lolovira kei na vakaloloma ni valavala ca, kei na nona yalododonu na Kalou me vakadonui ira na vakabauti Jisu ena nodra na talairawarawa tu ena veigauna ki nai vakaro ni nona matanitu na Kalou mai lomalagi kei na vuravura oqo.”²

Ni da wilika vakavinaka nai tukutuku lavetaki e cake ena vakaraitaka e va (4) na ka e dodonu me da vulica ena vuku ni bula nei Karisito: (1) nai soro cecere sega ni vakaiyalayala, (2) na ca kei na vakaloloma ni valavala ca, (3) na dodonu ni vunau, (4) na i tuvatuva ni veivakabulai. Kevaka e da vakadeitaka na kilaka se vuku oqo me takete ni noda vuli, sa yalataki vei keda e va(4) na ka ena rawati kina: (1) Eda na vakaukauwataki ka vukei, (2) e dua na kilaka titobu ena vuku ni nona i tovo na Kalou ena noda, (3) na i tuvatuva ni veivakabulai ena matata ka makare sara, (4) E na rawa vei keda me da vakarautaki vinaka me qarava na noda i lesilesi sa kacivi keda kina ko lomalagi. Sa na qai rawa kina vei keda, ni sa yavala kina na lomada me da vakadinadinataka yani na tolu na yavu lelevu ni Nona i tuvatuva ni veivakabulai na Kalou: (1) na tudei ni nona i valavala kei nai vunau ni Kalou, (2) na vakaloloma kei na ca ni valavala ca, (3) na nona i tuvatuva na Kalou ni yalododonu ena vakabauta. Na vei yavu oqo e vakadeitaka vei keda na dodonu kei na loloma, na Nona i tovo na Kalou koya e vinakata ko Koya me vakavotukanataka e na nodra bula kece na tamata vakabauta.

Na Kalou sa vakarautaka na veika kece e rawa ni vakayaloqaqataki keda kina me da vulica na i tuvatuva oqo. Na Roma 5: 1,2 e vakadeitaka vua na yalo sa vakadonui ena vakabauta na veivinakati kei na Kalou kei na kalougata ni galala e soli me duri tu ena nonai tovo na Kalou sa teivaki e na nona bula ena cakacaka ni veivakatabui. Na Roma 8: 1, 2 e veivakadeitaki vei ira na lewe ni lotuVakarisito e lako curuma tiko na veivakatabui (lako tiko kei Jisu) na

galala mai na veicudruvi kei na kalougata levu e rawa ni namaki —na nona veituberi ka veivakavulici na Yalo Tabu e nai valavala ni lako vata kei Jisu. Ni sa i valavala ni Yalo “na bula vei Jisu.”

Ko Jisu vakataki koya, e a tukuna, “Ia na Dauveivakacegui, na Yalo Tabu, ko koya ena tala mai ko Tamaqu e na yacaqu, ena vakavulici kemudou e na ka kecega kau a vosataka vei kemudou.” Joni 14: 26. E nona cakacaka na Yalo Tabu me vakaraitaka vei keda na veika kece ena “bula vei Karisito.”

Na vuku se kilaka ni Kalou me vaka e vakaraitaka ko Karisito Jisu e matata vinaka, rawarawa me da kila ka rawa ni kila na tamata taucoko na vuku kece oqo. E volai tu e na vei senikau taucoko, veivunikau, na lomalagi, na rarama ni matanisiga, na titobu ni waitui levu, kei na veika buli kece e lako mai ena liga ni Kalou. E volai tu ena Nona i vola—Nai Vola Tabu. Kena i kuri, na Kalou sa tala mai na i katolu ni vuvale Vakalou me noda Qasenivuli se eda wilika tiko ena Nonai vola ni veika bula se na nona Vosa. Na nona gagadre levu duadua me vukei keda me da raica se cava dina na “bula vei Karisito.”

Ena gauna oqo, ni ko wilika tiko na vei tukutuku, sa na rawa ni ko vakila tiko ni nomu vakasama sa cakacaka tiko ka vakadewataka tiko e na vakananenu mo lokuyarataka na kena vakasaqarai na vuku se kilaka oqo. Nai vakarau ni vakananenu vakaoqo e dau gaunisala levu tu ni vakasugu-sugu ki na kena rawati na gagadre kei nai tuvatuva.

E da dau nanuma ka vakasama ni sega vei keda na gauna. E da dau nanuma ni da sega ni kila rawa. Eda nanuma ni ko keda duadua ga—ka da nuitaka me tiko tale e so me da vulica vata. E rawa ni da vakasama ni kevaka e sa na veisau na noda bula, eda na vakalialiai se cati. Oqo na veivakananenu kece e biuta mai ko Setani, ni kila vinaka tiko na kaukauwa ni vakarau ni yaloda. Me’u vakananumi iko tale ni vakabauta kei nai vakarau ni yaloda e rau duidui ka veisaqasaqa ka vaka saraga na tokalau ki na ra. Sa dodonu

kina, se vakacava tu nai vakarau ni yaloda, me da vakasaqara na vuku se kilaka mai cake me rawa ni ko galala mo vakila na “bula vei Karisito Jisu” koya e sega ni yalani kina na loloma—na kaukauwa dina ni Kalou.

Ni da sa lako vata kei Jisu, me da nanuma ni ko Koya e sega ni cudruvi keda kevaka madaga e da cakava e so na ka e cala. Ko Koya na Tamada vakalomalagi e tu vakarau tu me vukei keda ni dau vakayagataka na noda malumalumu me noda i butubutu mai na kena dau vatu ni veivakatara-betaki tu.

Ko Setani na dauveibeitaki levu. Na Vosa ni Kalou e kaya, “Ni sa sega ni tala mai na Luvena ki vuravura na Kalou me cudruvi ira na kai vuravura; me bula ga ko ira na kai vuravura e na vukuna.” Joni 3: 17.

Na noda kilai Koya ga e vukica e so na tamata ca kina dauloloma ka lewe ni lotu Vakarisito dau veikauwaitaki. E sega tale ni dua na vuku se kilaka e vuravura oqo e rawa ni cakava oqo. O! me rawa ni da kilai Koya, ni da kilai Koya, oqo na bula tawamudu.

Nai Dusidusi:

- 1 My Life Today, p. 293.
- 2 Christ Our Righteousness, p. 35.

11.

ME LIU NA VEIKA E DODONU ME LIU

“Vakaivakarau”

Na vuku se kilaka me baleta na Kalou me vaka e vulici ena bula nei Karisito e na liutaki keda ga yani me yacova ni da sureti Karisito me vakavotukanataka na Nona i tovo vei keda. Ko Karisito, ena vuku ni noda vakabauta, sa dau veisautaka tiko na yalo—me rau tautauvata kei na yalona—ena gauna oqo, e sa na tekivu me kauta mai na veisau ki nai valavala saraga ni noda bula. Na cakacaka oqo me tekivu saraga ni gagadre levu duadua ni tamata.

“Na bula vakaivakarau duadua ga na yavu ni kena drodro mai vua na Kalou na veika ni loloma kecega, na yavu e rawa ni rawati kece kina na qaqa.”¹

E dua nai vakamacala vinaka ni bula vakaivakarau e na bibi ka gadrevi ena gauna oqo.

“Na bula vakaivakarau dodonu e vakavulici keda me da biuta laivi taucoko na veika kece e sega ni vinaka, ka vakayagataka vakayalomatua na veika e vinaka ka bulabula. E lewe lailai sara e kila me vaka e dodonu, ni revurevu se i valavala ni nodra dau kana e vakatau tiko kina na nodra bula vinaka, na nodra i tovo, na kedra yaga e na vuravura oqo, ka vaka kina na nodra i *cavacava ni bula*. Na noda i kanakana e dodonu me vakarorogo tu kina vakatulewa kei na vakasama vuku. Na yagoda taucoko e dodonu me vakarorogo tu kina na noda vakasama ka sega ni vakarorogo tu na vakasama ki na yagoda se gagadre ni yagoda.”²

“Na bula sega ni vakaivakarau...e wili kina na veika e sega ni vinaka ena noda i kanakana se noda gagadre.”³

E sa na dodonu kina me matata ena noda vakanananu na dina ni veivaluvaluti vei rau na Kalou kei Setani e baleta tiko se ko cei me taura ka lewa na vakasama ni tamata. E sa na namaki ga kina, ni ko Setani, ena cakava na veika kece ena rawata me vakamavoataka se vakamalumalumutaka na kaukauwa e tiko ena vakasama ni tamata. Kevaka e sa na rawata me cakava na vakasama ni tamata me tu ena dua na vanua e lolovira mai na kena a nakita kina na Kalou, sa dua na qaqa levu sa rawata mai vua na Kalou. Kevaka e sega ni kila rawa na vakasama ni tamata na veika ni Kalou, e na rawa vakacava vua me yacova e dua na vanua vinaka? Sa na muria ga mai ni sa na sega ni rawa ni vinaka na nona vakatulewa. E sa kila tiko ko Setani ni kevaka e sega ni vakayagataki vakadodonu na vakatulewa, e sa nona tiko na qaqa. E na nona vakavurea na vakatitiqa, ena nodra veivakauqeti na i tokani, kei na vuqa tale na veigaunisala eso, e sa rawa ni vakavuna vei keda me da biuta vakatikitiki se vakawawa tu e so na vakatulewa e dodonu me vakayacori. E dau qarauna sara vakavinaka ko Setani me da kua ni kila ni noda biuta tu vakatikitiki se vakawawa na vakatulewa, eda sa vakatulewa oti tiko. Eda sa vakayacora tiko na vakatulewa, ia ki na nona yasana.

“Me da vakayagataka na vei kakana rawarawa sara, ka rawarawa talega na kena vakarautaki, me kua ni vakagogotaki kina na nave lalai ni noda mona, vakagogotaki se vakaparalasisitaki, me sega ni rawa kina ni da raica rawa na veika e tabu, na Nona solia nona bula ena vukuda, kei nai sau ni dra nei Karisito e sega ni cakacakataki rawa na kena i sau.”⁴

“Na bula sega ni vakaivakarau e tekivu ena noda tepeli ni kana ena kena dau vakayagataki na kakana sega ni bulabula.”⁵ Na bula vakaivakarau sa na matata, ni na walia

vakavinaka saraga na waka ni leqa ka sa na tete yani ki nai valavala ni bula taucoko.

E dua nai tuvatuva vinaka vakaoti, ka walu na kena i dusidusi e solia mai vei keda na Kalou ena sivia na vitusagavulu—ka—lima na yabaki sa oti me maroroya ka vakavinakataka tu na noda bula vakayago kei na yalo ena kena i vakatagedegede cecere. “Na cagi savasava ka bula-bula, matanisiga, bula vakaivakarau, vakacegu, vakaukauwa yago, kakana bulabula, na kena vakayataki na wai kei na vakararavi ki na kaukauwa ni Kalou—oqo nai wali dina ni noda leqa.”⁶

E sega ni vakaiyalayala nai tukutuku mai lomalagi ena vuku ni tuvatuva oqo sa tu vei keda me da vulica e Na i Vola Tabu kei na volavola nei Ellen White. Kevaka eda sa na ciqoma nai dusudusi oqo me i vakaro ka dodonu me muri, sa na tiko vei keda e dua nai vakarau me vakarautaki kina na vei tukutuku tale eso.

Na nodra vakadidike ena gauna oqo era sa vakadeitaka na dodonu ni nonai tuvatuva ni bulabula vinaka na Kalou, ka sa levu sara na i tukutuku ni veivakasalataki sa vakarautaki tu ena vuku ni veitiki kece ni tuvatuva oqo. Na Kalou sa vakararamataki ira na turaga kei na marama me ra vola nai tukutuku ni veivakadodonutaki, e na vosa e matata sara ena veitiki kece ni tuvatuva oqo. E sa sega kina na noda i ulubale ena gauna oqo.

Ia, me da vakaqiqotaki keda mada ga kina leqa levu duadua ni tamata—na nona i kanakana. Kevaka e sa na soli na noda vakatulewa vei Karisito, eda sa na qaqa rawa mai nai valavala ca kecega.

“Na kaukauwa ni veivesuki ni noda i kanakana ena vakadeitaka na nodra leqa e udolu vei keda, ni, kevaka era a qaqa ena tikina oqo, ena tiko vei ira na kaukauwa me ra qaqa mai na veitemaki nei Setani.”⁷

Na Webster e vakamacalataka ni bula vakaivakarau “na noda vakamatautaka na kena vakarauta ka vakaivakarau ga na noda i kanakana se noda gagadre.” E vakadeitaka talega

ni noda i kanakana sai koya na “noda i vakarau ni kana.” E na gauna eda sa raica rawa kina na voleka ni veiwekani oqo, kei na rabailevu ni veika e kovuta na noda i kanakana , sa na rawa ni na matata vinaka vei keda nai tukutuku lavetaki e koto e cake.

Ko Ivi e a temaki ena i kanakana. Ia, nai kanakana dina, e sega ni vakatitiqataki, e vakavotukanataki ena nona lomatarotaro ka sega ni rogo mai vakavosa. Na cava beka na vuna e sega ni vakatara kina na Kalou na vua ni kau oqo? Sai koya na taro oqo, e vakaraitaki tu mai ena nona i vakarau kei na nona i rairai koya e vakayagataka ko Setani. “Oi, sa kaya bagi na Kalou mo drau kakua ni kania na vua ni kau kecega e na were?” E vakayavalati na yalo i Ivi ni rogoca vakavosa mai vei Setani na veika e tiko ena nona vakanananu. E lewe vica vei keda ena gauna oqo e tiki tu ni nodra gagadre me ra kila na “vuna” ni loma ni Kalou. “A ka sa vuni tu sa nei Jiova na noda Kalou; ia na ka sa tukuni mai sa noda kei na nodra na luveda ka tawa mudu, . . .” Vakaru 29: 29. Ena gauna cava e sa na rawa me da vakacegu tiko ena veika kece sa tukuna na Kalou ka laiva na “vuna” me yacova na gauna e sa digitaka ko Koya me vakaraitaka vei keda?

Na gagadre nei Ivi e vakaraitaki talega e na vei gaunisala tale eso. Na gata e kuria tiko na nona vakamacala e na domo e rogo vinaka ka vakacerecerea na nona totoka kei na rairai vinaka nei Ivi, *koya e marautaka*.

Ni sa sotavi vakatikina na nona gagadre , e sa i kabakaba ga ni kena teivaki e lomai Ivi na vakatitiqa, ni sa vakarautaki yani me vakabauta na domo e vakaraitaka mai e dua na *vakatulewa “vinaka”*. E sa sauma yani kina na nona taro maqosa na gata, “.Sa tara me keirau kania na vua ni veikau e na were: ³ ia na vua ni kau ga sa tu e loma ni were, sa kaya kina na Kalou, Drau kakua ni kania, drau kakua talega ni tara, de drau mate.” Vakatekivu 3: 2, 3. E totolo ka dei na kena i sau mai vua na gata, “. . .Drau na sega dina ni mate.” Vakatekivu 3: 4. Na kena veicalati na i tukutuku oqo kei na

nona na Kalou e vakaukauwataki ena kena teivaki mai na vakatitiqa, “Ni sa kila na Kalou e na siga drau na kana kina ena qai yadra dina na matamudrau; ia drau na vaka na Kalou, ni drau na kila na ka vinaka kei na ka ca.” Vakatekivu 3: 5

“Ko Setani e dau tovolea vakavuqa me vakayadra-ta na yalo e dau via kila, sega ni vakacegu, kei na gagadre e dau via kila na veika titobu ka vuni kei na vuku kei na kaukauwa vakalou. Ena nodra dau vakasaqara ki na veika e vinaka vua na Kalou me vunia tu vei keda, e lewe vuqa e sega ni dau raica na dina e sa dau vakaraitaki tu, ka bibi ki na noda vakabulai.”⁸

Na vakatitiqa sa kune ni sa tiko ena vakasama nei Ivi. Ia ena gadrevi vei Setani me vakadeitaka na vakatitiqa koya enai vakarau ni yalona. Me da raica tale mada nai kabakaba e vinakata tiko ko Setani me da kaba kina.

E taura me vinaka vua na i le nei Ivi kei na nona taura mai na vuanikau ka solia ki na ligai Ivi. (Me da raica na kena vakarusa na kilaka na i vakarau ni yaloda.) Na gata e vakananumi Ivi tale ena nona vosa ga, “drau kakua talega ni tara, de drau mate.” E vosa ko Setani: “Qori sa tu e ligamu ia ko sega ni mate. Ena sega ni duidui kina na nomu kania.” E raica rawa ni sega ni dua na leqa ena veika sa cakava ka sa doudou sara kina. Sa nanuma sara na nona i tukutuku na gata ni vuanikau ena solia na vuku ka sa kania. Sa tara nai vakarau ni yalona. (Mo nanuma ni vakarau ni yaloda e gaunisala vinaka e dau cakacaka kina ko Setani.) E sega ni vakila ko Ivi e dua nai vakaraitaki ni nona sega ni marau-taka na Kalou; ka vakila ni laveti cake na yalona ka tara na yagona taucoko. E yaco mada ga me vakanananu ni oqo nai vakarau ni nodra bula na lewe i lomalagi.

Ko sa bau dau vakila na kena laveti nai vakarau ni yaloda ni da cakava tiko e dua nai valavala ca? Ko Setani se sega ni bau vakayalia e dua na nona kaukauwa.

Ko Ivi, ni vesuki tu ena i vakarau ni yalona, e yaco me gaunisala ni nona bale ko Atama. E nai vakarau ni yaloda ko Setani e se vakarusa tikoga, veisautaka tiko na kilaka baleta na Kalou me vaka e vakaraitaki vua na tamata. “O koya ga, se dou kana, se dou gunu, se cava na ka dou sa kitaka, mo dou kitaka kecega me vakarokorokotaki kina na Kalou.” 1 Koronica 10: 31

Na bula vakaivakarau e dodonu me muria ga na kilaka ena noda bula kevaka e da tu vakarau me da sotava na leqa ni noda i kanakana. Vei keda vakataki keda, eda sega ni rawata e dua na ka, Ia e tiko e Dua ena yasada e kaukauwa me veivakabulai. Kevaka me da sotava ka ciqoma na noda malumalumu ka cakava na vakatulewa me da vakayacora na Vosa ni Kalou me vaka sa toka e cake, dina ga ni da sa dau malumalumu tu ga e na veigauna, na Kalou e na taura ka vakatulewataka na noda gagdre kei nai kanakana. E da sa na qaqa. E da sa qarava rawa e “liu na veika e dodonu me liu.”

Nai Dusidusi:

- 1 Temperance, p. 201.
- 2 Temperance, p. 138. (Italics supplied.)
- 3 Temperance, p. 137.
- 4 Testimonies, vol. 2, p. 46. See also Counsels on Diet and Foods, p. 55 and Testimonies, vol. 6, p. 327.
- 5 Testimonies, vol. 3, p. 487.
- 6 The Ministry of Healing, p. 127.
- 7 Temperance, p. 16.
- 8 Patriarchs and Prophets, pp. 54, 55.

12.

Na Vosota

–NA NONA CAKACA VINAKA KALOU

Ni da sa mai yacova na tikina oqo e nai lakolako ni kabati ni kabakaba—na bula vakatabui—e sa na bibi kina me da nanuma ni oqo e cacakaca kece ni vakabauta. Ena gauna ga eda cakava tiko kina na noda i tavi—noda raica ka kila na veika e vakasugusugu ka vakataotaka tiko na cakacaka, ka kila ni da sega ni rawa ni kauta laivi ga vakataki keda—eda na vakayagataka kina na kaukauwa ni noda vakatulewa ka digitaka me galala mai na veika kece vakaoqo. Ena gauna ga vakaoqo sa rawa me cakava kina na Kalou na Nona cakacaka ena vukuda. Na Kalou ena sega vakadua ni taura vakaukauwa na noda vakatulewa, ia ena waraki keda ga me da vakayagataka me da vakatarai koya me vakagalalataka vei keda. Eda se qai kunea ga ni kevaka me bau caka na cakacaka oqo, e dodonu me cakava ko Koya. Mo nanuma vinaka sara, “ni sega vei keda na vuku se kaukauwa me da rawata na qaqa” mai na ca.¹ Me matata ka nanumi vinaka tiko oqo ni tu e matada na veibutubutu ni kabakaba taucoko.

E tukuna ko Pita, “Vakaikuritaka...nai valavala malua e na vosota...2 Pita 1: 6. “Na vua talei duadua ni bula vakatabui sai koya na bula ni yalomalumulumu.”² Ni da rai vakatotolo ga ena Webster’s Collegiate Dictionary e na vakadeitaka vei keda na kedrau veivolekati sara na vosota kei na yalomalumulumu.

Ena sega ni vakatitiqataki, ni rawa vua na Kalou me cakava na Nona i tovo oqo me uasivi sara vei Mosese mai vua na tamata kecega. Ia, ena vuku ni dua ga na nona malumulumu, dina ga ni sa vosoti, e sega ni vakatara na Kalou

me vakayacora na Nona i tuvatuva ena bula nei Mosese e vuravura. Eda raica vinaka eke na kena veiwaki vinaka tu na nonai tovo na Kalou, na dodonu kei na loloma. “Na bula vakatabui dina... e sega ni lailai sobu mai na noda mate tiko ena veisiga ka muria tiko na loma ni Kalou ena veisiga kei na gauna kecega.”³

Na yavu ni bula vakatabui oqo e dusia vakavinaka saraga na wakatu ni leqa enai kabakaba ni vosota, baleta ni leqa levu duadua e tiko sai koya na dokadoka. E da sa dau rogoca na lomakatakata nei Pita—na turaga e dau vosa ka cakava ka bera ni dau vakasama.

“Na leqa ka vakavuna na bale nei Pita ka sogota talega na Farisi mai vua na Kalou e sa vakavuna tiko na nodra leqa e udolu na tamata ena gauna nikua. E sega tale ni dua na ka e sega ni marautaka na Kalou ka vakarerevaki sara ena yalo ni tamata me vaka na dokadoka kei na vakadonui—keda. Vei ira kece nai valavala ca, oqo na kena e vakaloloma duadua ka sega na kena i wali.”⁴

Na dokadoka kei na vakadonui keda e cakacaka e na vakasama ni tamata e na veibasai saraga ni yalomalumulumu kei na sorovaki vakaoti ni bula. Oqo na vuna ni da dau tovolea me da tarovi keda ka sega ni rawa, eda na tovolea tale ena gauna ka tarava. Na sasaga kece ni tamata me yalomalumulumu e na sega ni rawata na vua ni yalomalumulumu. E rawa ni kaukauwa tiko na gagadre me basika nai rairai ni yalomalumulumu—me vaka ga era dau cakava na tamata dau volivolitaki. E rawa ni ra vakacalai saraga na dau volivoli. Nai rairai ni ka e na matana levu e dau duatani sara ena kena e laurai ena noda tikoga e noda vale.

Na noda leqa e dau tiko ni ko dokadoka e taura na tikina e dodonu me laurai kina na vinaka se na ka dina. E rawa ni laurai sara ga ni vaka na yalomalumulumu, rawa ni vakavulici, malua ka vakakina na dauvosota.

“E so vei keda e dauyaloto, ka tiki saraga ni nona bula me dau vakakina ena vakasama kei na cakacaka; ia me kua sara ni dua e nanuma ni na sega ni rawa ni vulica me dau vosota. Na dauvosota e dua na kau e na dau tubu sara vakatotolo ke teiteivaki ka qaravi vakavinaka.”⁵

Na teiteivaki sai koya na vei qaravi e kauta laivi na veika ga e vakataotaka tiko na tubu kei na bula vinaka ni kau koya e gadrevi. Na kena kau laivi e sega na kena leqa vua e vuqa vei keda. Na noda leqa sai koya na kena sega ni rawa me da tu vakarau ka vakadeitaka na veika e dodonu me kau laivi mai na noda i tovo, kei na noda tu vakarau me solia yani vua na Kalou me kauta laivi ko Koya. Kevaka me tubu vakatotolo sara na vosota, ia me kune na yalodina e na noda dikevi keda-vakataki keda kei na yalorawarawa me da sotava ka ciqoma na ka dina. “Sai koya e na tikina oqo e nanuma ko Pita ni kaukauwa kina e kune kina ni malumalumu; ka me yacova ni sa qai kila na nona malumalumu sa qai vakila e vuniyalona na nona gadrevi Karisito.”⁶

Na vosota e rawa ni tokara tale tikoga e dua tale nai sulu e dodonu me da dikeva.

“E lewe vuqa, ena gauna e ra vakadodonutaki kina, e ciqoma ni dodonu me ka dokai kevaka era ciqoma na veivunauci ka sega ni ra yalolailai kina; ia e lewe lailai sara e dau taura na veivunauci e na yalomarau, ka vakavinavinakataki ira era sasaga me vakabulai ira mai na nodra gole tu ga e na gaunisala cala.”⁷

Sa dina, na vosota e dau tatara sara yani ki na veivanua e sega ni da dau vakasama tu kina vakalevu. E gadrevi sara kina e levu na ka mai na noda tarovi keda ga mai na sausaumi lesu. Na vosota e dau gagadre me raica na veika kece sara se tamata e na vakasama vinaka duadua e rawa.

Wilika na Iperiu 11 ka vesuka na raivotu vei ira na vakadinadina e vaka na o mai vei Epeli ki vei Samuela ka vakakina kina dua na mataivalu ni turaga kei na marama, ena vukui Karisito, e vakadrukai Setani kei ira na nona agilosi ca. Qai vesuka na kemu i yaloyalo e na wase 12 me vaka e tukuna ko Paula, "... me da biuta laivi tu na ka bibi kece..." —koya na veika kece e veivakataotaki.

Mo vakasavasavataka kece na veico ca kece ka cukiraka na qele e kaukauwa tu. Sa qai vosa me baleta "...nai valavala ca eda sa tao rawarawa kina. . ." Iperiu 12: 1. Oqo e dau tu kina na veitovo makawa ka se tu ga vei keda mai na noda bula makawa ka dau vakayagataka vakalevu ko Setani.

“Na nanumi keda ga kei na dokadoka e dau coqa tiko na veika kece e rawa ni vakaraitaka ni da tamata i valavala ca. E na sega ni rawa, vakataki keda ga, me da qaqa mai na veigagadre ca kei nai valavala e sasaga tikoga me uasivi. E sega ni rawa ni da qaqa vua na kaukauwa ni keda meca koya e vesuki keda tu....Ia e sega ni rawa ni vakayagataki keda kevaka esega kina na noda veivakadonui kei na veitokoni.”⁸

Ni da sa cakava kece na veika oqo, sa na rawa vei keda me "...da ciciva tikoga na cere sa tu e matada, ka me da vakaraici Jisu, o koya sa vakatekivuna ena sauma talega na *noda* vakabauta...." Iperiu 12: 1, 2.

Ko Jemesa e dua vei rau na luve ni kurukuru. Ko rau kei Joni, na tacina, e rau via kaciva na bukawaqa mai lomalagi me vakarusai ira era sega ni via ciqomi Jisu kei ira na tisa-ipeli ki na nodra koro. Ia sa rawa vei Jisu me veisautaka kece oqo me yacova me sa kila ko Jemesa na cakacaka vinaka ni vosota ka sa laiva koto vei keda nai vakasala oqo, "...Ia me tini vinaka na cakacaka ni dauvosota, mo dou vinaka taucoko sara kina, me kakua na ka e yali." Jemesa 1: 4.

Nai Dusidusi:

- 1 The Acts of the Apostles, p. 532.
- 2 My Life Today, p. 253.
- 3 My Life Today, p. 248.
- 4 Christ's Object Lessons, p. 154.
- 5 My Life Today, p. 97.
- 6 The Desire of Ages, p. 382.
- 7 Patriarchs and Prophets, p. 667.
- 8 Thoughts from the Mount of Blessing, p. 142.

13.

Sega NI VANUA NI TIKO VAKACEGU

Na lesoni ni “cecere dina e tiko kina na vinaka vakaidina” e sa dau dredre me vulici. ¹ Na tui qaqa ka dokadoka ko Nepukanesa e qai vakavulici ena gaunisala dredre. E sa dau matau tu, ni da sasaga tiko me da cakava na veika e dodonu, me da vakila ni da sa rawata tiko e so nai vakatagedegede ni bula vakalou ena noda cakava tiko na veika e vinaka.

“Na vuna levu e sega ni da tubu cake tiko kina ena bula vakayalo enai taba gauna oqo e vuravura ,sai koya ni da vakadewataka na loma ni Kalou me vaka ga na ka e da via cakava. Ni da muria tiko ga na lomada, eda vakaisini keda tu ni da sa cakava tiko na loma ni Kalou. Na bula vakaoqo e sega kina na veileti kei na noda gagadre. E so e dau rawata e na so na gauna me gumatua ena nodra qaqa mai na nodra gagadre ni marau kei na bula rawarawa Era yalodina ka lomakatakata, ia era sa laki malumu mai ena kena balavu tiko na sasaga, me vakuwai koya tiko ena veisiga kei na kena e sega ni vaka me na oti rawa. Na bula wele e vaka me veisiwati mai, na kena vakamatei tiko na gagadre sa vaka me sega ni marautaki, era sa laki sogota ga kina na matadra, ka ra lutu yani kina veitemaki ka sega ni bau sasaga me vorati.”²

E rua nai wasewase e sa vakaiyaloyalotaki tiko ena i tukutuku sa koto e cake. Na kena i matai e rawa me da kalasitaki ira ni ra vakabauta ka dau veiciqomi. Ko ira oqo e sega vei ira, se lailai sara na nodra dau coqa na nodra gagadre. Vei ira oqo, e dau vaka e rawarawa me biu vakatikitiki na bula vakatabui mai nai solisoli loloma ni Kalou ena veivakadonui ena vakabauta mai na nodra muria na veisureti ni Turaga, "...Kevaka e dua sa via muri au, me kakua ni muria na lomana, ia me colata na nona kauveilatai, ka muri au." Maciu 16: 24.

Nai wasewase tale ka dua, sai ira na tu nodra vakabauta ena vanua veivatu ka sa laki malumalumu mai baleta na wakadra e sega ni tudei vei Karisito. Era se sega ni vulica na talei ni kena biu laivi na veika e baleti keda, ka vakatarai Karisito me taura na noda i colacola. Era se sega ni kila ni nona i vua e rawarawa ka mamada na Nona i colacola.

Nai lakolako ni veivakatabui, e na tatara vakatitobu sara yani ki na noda bula ka gadrevi kina na kena soli vakaoti na bula ena noda cavui kalawa taucoko. Oqo e sega ni na rawarawa se marautaki vua na yalo e dau dokadokai koya.³

“Ko Joni kei Jiutasa e rau matataki ira era tusanaka ni ra muri Karisito.... E rau vesuki ruarua tu e na so na malumalumu ena nodrau i tovo; e tadola ruarua tu vei rau na loloma vakalomalagi, koya e rawa ni veisautaka nai tovo.... E dua vei rau, ni mate tiko ena veisiga ka qaqa tiko mai nai valavala ca, e vakatabui na nona bula ena dina; ka vei kena ka rua e biliga laivi tiko na loloma ka tu kina na kaukauwa me cakava na veisau ka goleva tu ga na nona gagadre, e sa na vesuki tu ga vei Setani.”⁴

Me vaka ni noda bula e lako tu ga kina na vakatulewa, e sa na muria ga ni oqo na vanua e dodonu me tekivu kina na nona mate tiko e dua na tamata ena veisiga. Me vakataki Jisu, na noda i Vakavakarau dina, na ka e dodonu me liu

duadua ena noda vakatulewa e dodonu “me kakua ni yaco na lomaqu, na Lomamuni ga.” Qo e dodonu me sa uasivi sara mai na kena vakavotukanataki ga na vakanananu. E gadrevi kina na yalo e gadreva—me vaka e vakarota na Kalou—me yaco na veisau, me biu, se vakayacori e dua nai tuvatuva se gagadre, se vakacava na kena dau vakamareqeti. E gadrevi kina na vakaveikilai taki, se kauwaitaki ni nona i tuvatuva na Kalou me vaka e veivakauqeti kina na Yalona; me da tadola tale tu ga kina domo lailai e vinaka ki na lomada ka me da vakadikeva vakavinaka na Nona veiliutaki vakalomalagi.⁵

Ena noda muria tiko nai tuvatuva oqo, na loloma ni Kalou ena “vakagolea cake na lomada ka vakamatautaka me dau vakanananu vakatitobu ki na veika savasava ka vakalou.”⁶ Na vaka-na-Kalou e *sega ni da cakava na veika e cakava ko Karisito, ia na noda bula me vaka nai valavala ni nona bula*. E gadrevi me da kila vakavinaka nai vakasala nei Paula ena bula savasava me vaka e vakamacalataki ena Kolosa 3: 3, 4. “Ni dou sa mate ga, ia na nomudou bula sa vuni vata kei Karisito e na Kalou. Ni na rairai mai na Karisito, sa noda vu-ni-bula, dou na qai rairai vata kaya e nai ukuuku.” Nai ukuuku se serau cava e kauwai tiko kina ko Paula? “Ni sa vinakata na Kalou me vakatakila vei ira na kena vakaidina kei na kena talei ni ka vuni oqo e na kedra maliwa na veimatanitu; oqori na Karisito e na lomamudou, na vu ni kena nuitaka na kalougata.” Kolosa 1: 27

Sa dua na kalougata levu ni rawa ni da vakayagataki ena vuku ni Kalou me da i vakaraitaki ni Nona i tovo ki na dua na vuravura tawa vakabauta oqo. “Ko Jisu e sega ni vakaraitaka e dua nai vakaraitaki, ka sega ni vakayagataka na kaukauwa, e sega ni rawa vua na tamata me nona ni da vakabauti Koya. Na nona bula vakatamata e vinaka sara, e rawa ni nodra na Nona tamata kevaka era vakarorogo ga vua me vaka na Nona a vakarorogo duadua ga vua na Kalou.”⁷

Oqo na bula vakalou dina, sega ni noda tovolea me caka vinaka se cakava tikoga na ka vinaka, ia na kena mate tiko

na gagadre vakatamata – *ka taucoko vakaoti na noda vakabauta na Kalou*. “Na luvequ, mo solia na lomamu kivei au, Ia me vakabauta ga na noqu sala na matamu.” Vosa Vakai-balebale 23: 26. Eda na kurabui ena veika e na cakava kina noda bula na Kalou kevaka eda tarova na *tovolea* ka tekivu me da vakamatea na gagadre vakayago—eda vakarorogo ga vua na Kalou me vakataki Jisu.

Ia, e tiko dina e dua na ka e dau vakasugusugu e dodonu me da walia rawa ni da sa via tovolea nai lakolako oqo – na dauveiciqomi ka sega na tudei. Oqo e dua nai yaragi vinaka ka dau gumatua kina ko Setani me tarovi ira na lotu Vakarisito ena nodra toso ena bula vakayalo me vaka e vinakata vei ira na Kalou. Na bula nei Karisito e sega vakadua ni dau veivukiyaki se yavavala ena dua na gauna. E dina vakaoti ki na loma i Tamana. Na nona vosa “Au sa reki me’u kitaka na ka ko ni sa vinakata, noqu Kalou...” Same 40: 8. E vakaraitaka nai valavala ga e Vakalou, se rawa ni ciqomi e mata ni Kalou. Na talairawarawa vakavoraki e sega saraga ni wili me talairawarawa.

“Na gauna sa ka ni oca kina na nona i vakaro na Kalou baleta ni takosova tiko eso na gagadre ni tamata, e da sa na kila kina ni bula koya e sega ni Vakarisito. Na talairawarawa dina sai koya na kena vakavotukana mai na yavu ni bula e tiko e loma. E vure mai ena lomani ni yalododonu, na kena lomani na vunau ni Kalou. Na ka e bibi duadua e na yalododonu sai koya na yalodina vua nai Vakabula.”⁸

Ko ira na tisaipeli taumada, ira na tamata yalodina ni Kalou ena veitaba gauna era sa sotava na veitemaki nei Setani me vakayavalata na nodra vakabauta na Kalou. Ka vuqa na gauna, ena veika e da nanuma ni noda kaukauwa e kunea kina ko Setani na noda malumalumu. Me da raica tale mada e dua na draki ni bula e lako curuma mai ko Pita.

“Ena tiki ni nona bula e nanuma ni kaukauwa kina e kune kina na maumalumu nei Pita; ka me yacova ni sa qai kila rawa na nona malumalumu, sa kila kina na nona gadreva na vakararavi vei Karisito. Ke a sa vulica na lesoni ka via vakavulica vua ko Jisu mai wai, ke a sega ni bale ena veivakatovolei levu e lako mai vua.”⁹

Oqo sa rawa me da na qai kila vinaka nai tukutuku nei Karisito vei Paula ena 2 Koronica 12: 9, “...Sa rauti iko na noqu loloma: ni sa vakalevui na noqu kaukauwa, ni sa malumalumu e dua.” Ka solia nai sau ni taro ko Paula ena tikina ka tarava, “...ia niu sa malumalumu, au sa qai kaukauwa.” Sa rawa ni da raica ni gaunisala ga ki na bula vakalou na noda mate tiko ena veisiga. E sega ni vanua ni tiko vakacegu oqo. Nai wavoki ni kabakaba oqo e dolava ga na matada ki na veika sa tu e matada, ni nona bula e lomada na Karisito e katuba ki na bula-Vakalou.

Nai Dusidusi:

- 1 Prophets and Kings, p. 521.
- 2 The Acts of the Apostles, p. 565.
- 3 Christ Our Righteousness, pp. 33, 34.
- 4 The Acts of the Apostles, pp. 558, 559.
- 5 Messages to Young People, p. 156.
- 6 Testimonies, vol. 2, pp. 478, 479.
- 7 The Desire of Ages, p. 664.
- 8 Christ’s Object Lessons, p. 97.
- 9 The Desire of Ages, p. 382. (Italics supplied.)

14.

Na Cava, **SA SEGA TALE NA VEISISIVI?**

E sega beka ni ka vou vei keda ena nona i tuvatuva na Kalou e dodonu me da kila ni ena bula ga vakalou ena qai rawa kina na loloma vakaveitacini? Kevaka e da ciqoma na yavu vaka i Vola Tabu oqo, eda sa veisotari sara tu ga kei na dua na leqa. Ko cei na taciqo? Ko Jisu e sauma ena Luke 8: 21, "...A tinaqu kei na taciqo ko ira oqo era sa rogoca na vosa ni Kalou, ka cakava." E sa matata eke ni ko Jisu e sega ni vakaqiqotaka na "veitacini" vei ira ga na muria vakavinaka na Vosa, ia vei ira talega na *gadrevu* tiko me ra muria. Na Maciu 12: 49 e tukuna vei keda ni nona vosataka na vosa oqo e a dusi ira tiko na Nona tisaipeli era se sega sara ni cakava na veika e tukuni ena Vosa. Na veisivisivi e tiki tu ni leqa vei ira yadudua.

Na yalo e dau vakauqeta ka vakavurea na vakasama ni veisivisivi sai koya na yalo ni vakalelewa. Na yalo ni veisivisivi kei na vakalelewa, e lako ruarua mai vei Setani ka rawa ga ni vakayacora na lomana. Ena rawa beka ni da qai galala vakacava mai na veika e vakataotaki keda voli vakaoqo. Ni vaka tu oqo, ena qai rawa beka ni da vakagalalataki dina mai na veivakatarabetaki vakaoqo? E solia talega vei keda ko Jisu nai sau ni taro. Na Nona bula e vakaraitaka vakavinaka sara nai vakarau ni noda bula vata kei ira na tacida, tuakada kei na ganeda. Ena tabana e rua ni vola oqo eda a vagolei kina ki na dua nai tukutuku lavetaki e kune ena Thoughts from the Mount of Blessing, p. 71. Eda na laveta tale eke baleta ni tiko kina nai sau ni taro se a rawa vakacava vei Jisu

me vakasinaiti tu ena loloma vakaveitacini, vei ira talega era cati Koya ka vakacacani koya. ¹

“Na Tamana e tiko vakavolivoliti Karisito, ka sega ni dua na ka a yacovi Koya, na kena ga e vakatarai me kune kalougata kina ko vuravura. Oqo na vanua e kunea tu kina na vakacegu, ka me vakatalega kina vei keda. O koya e vakasinaiti tu e na Yalo i Karisito e sema tu vei Karisito. Na veika kece ka namaki, ka vagolei mai vei keda, e sotava ko Karisito. E sega ni qai gadreva me sasaga me sabaya na ca, ni sa nona i sasabai tu ko Karisito. E sega ni dua na ka me tarai koya rawa, vakavo ke sa vakatara na Turaga, ‘sa veivuke na ka kecega me ra vinaka kina era sa lomana na Kalou.’ Rom 8: 28.” ²

Ena nona ciqoma ko Karisito na veika kece e yaco ena Nona bula ni lako vakadodonu saraga mai na liga i Tamana, dina ga ni vakavurea mai ko Setani, e kunea kina ko Koya na vakacegu dina. E rawa kina vua me ciqoma na veivakatotogani e ca sara, ka rawa vua e dua na tamata me vakila, vakayalo kei na vakayago, ia e lomana vakaidina na tamata e i dewadewa tiko ni veika kece oqo ki vua. Na kena dina oqo, ni qo na vuna e rawa kina vua me kua ni raici ira kina na tamata ni ra cakava tiko na veika oqo. E dau rai basikata na tamata ka raici Setani ni o koya dina na meca. E rawa kina vua me vakabibitaka talega vei ira na beitaki ka vakacacani Koya ena Nona caka vinaka ka lomani ira talega ena loloma vakaveitacini.

E lomani *ira* mai na Nona lomani *Koya* ga. E na veigauna kece e dau vosoti ira na nona i lawalawa era muri Koya ena nodra lecaika. E kila tu ko Koya ni ko Setani e vakamatabokotaki ira tu.

E sa vakaraitaki vei keda ni vu ni Nona vakacegu e noda talega. E sa rawa beka ni ko raica na ka e rawa ni yaco ena matavuvale ni Kalou kevaka ko ira na tacina era bula ena

i valavala ni bula me vaka e a bulataka ko Koya e na nona tu vakatamata e vuravura oqo? Na loloma vakaveitacini e sega ni rawa ni kune ena dua tale na gaunisala. E sega ni rawa me da vakaukauwataki keda me caka vinaka ka dau loloma. E dodonu me vu mai loma – mai na yalo. Nai tuvatuva duadua ga nei Jisu e rawa kina vua na yalo me tudei ka sega ni vakayavalati ni sa na sega ni kauwai na matada vua na tamata kei na veika sega ni vinaka e cakava.

Na vanua dina e kune kina na veivakatovolei dina sai koya “na ka kecega” ena Roma 8: 28. E da sa na tu vakarau me da vakayacora nai tuvatuva i Karisito ena noda bula ena so na ka, ia e kena i balebale li na *veika kece*? Io, e sega ni dua na ka e vo. Me na Turaga e na veika kece se sega ga.

E qarauna vakavinaka sara na Kalou me maroroi keda ka vukica kina na veika ca kece e sasaga kina ko Setani me yaco me vu ni veivakalougatataki vei keda kevaka eda ciqoma “*na veika kece*” me yavu ka tudei sara ga vei keda e na noda bula ena veisiga.

“Na veivakatovolei eda lako curuma ena veisiga e liga ni nona cakacaka na Kalou, me kauta laivi na vei duka eso kei na veika sulusukura se tu ena noda i tovo ni bula. Ena kena tukilaki, vakadodonutaki, sivraki, ka vanisitaki, e dau mosimosi; e dau dre-dre me da tudei tiko ena liga ni cakacaka vakaoqo. Ia na vatu e vakarautaki vinaka mai, sa vakarau tu me mai tawana na tikina sa vakarautaki oti tu ena valenisoro vakalomalagi. E sega ni dau vakayacora na Turaga na cakacaka maqosa ka vinaka vakaoqo ena dua na ka e sega na kena yaga. Na veivatu talei ga e dau vakarautaki sara vakavinaka me vaka e gadrevi ena vale ni tui.”³

Oqo e dua tale na tikina bibi me da vakabauta, ciqoma, ka vakayagataka na Vosa ni Kalou ena noda bula ena veisi-ga. Kevaka na “*veika kece*” e wili kina na veika vinaka

kei na ca eda lako curuma ena veisiga, sa na yaco kina nai tukutuku nei Paula ena 1Cesalonaika 5: 18, “Dou ia na vakavinavinaka e na vuku ni ka kecega: ni sa loma ni Kalou oqo vei kemudou e na vuku i Karisito Jisu,” sa na tiki sara tu ga ni noda bula ena veisiga. Ko Jisu e bula tu vakaoqo ka me rawa ni da vinaka sara ena noda bula Vakarisito, me da muria na nonai valavala. Oqo e sega ni kena i balebale me da marautaka na veika kece e yaco vei keda, ia me da vakavinavinaka tiko vua na Kalou – io, me da reki talega. Ko Jisu e sega ni marautaka na nodra vakararawataki koya na tamata era cakava tiko na cakacaka ni tevoru, ia e kila ni ko vuravura e na vakalougatataki ena gaunisala koya. E da na sega ni marauraka na “veika kece” e yaco vei keda, ia e rawa ni da vakavinavinaka! E rawa ni da vakavinavinakataki Koya ni raica e so na vinaka vei keda e rawa me cakacakata. Eda i yaya ga, ni sa vakasavasavataki vinaka, ena rawa ni da tiki ni nona vale, ka na veivatu kece ena tiko na tikina e nona, ka na loma vakacegu kina. Na veisisivi kece sa na yali vakadua, baleta na yalo dau vakalelewa, dokadoka kei na nanumi keda ga ena vakagalalataki vakadua ki vua ka vu mai kina.

Nai Dusidusi:

- 1 The Desire of Ages, p. 87.
- 2 Thoughts from the Mount of Blessing, p. 71.
- 3 Thoughts from the Mount of Blessing, p. 10.

15.

Na Loloma **SEGA NI VAKAIYALAYALA**

Vakaikuritaka na loloma vakaveitacini kei na loloma vakalomalagi. Na nona i tuvatuva na Kalou e se sega ni bau veisau. E na kauta lesu tale na tamata ki na vanua talei ka na drodro tu yani vua na loloma ni Kalou. Oqo e na uasivita sara na veika e lako curuma ko Atama ena nona a lako mai ena liga ni Kalou. Oqo na ka e a kerea ko Jisu ena Nona i otioti ni masu ena vukudratou na nona tisaipeli ni bera ni lako yani ki Kecisemani, "...me tu vei ira na loloma ko ni a lomani au kina, meu tiko talega kei ira." Joni 17: 26. Mo tovolea mada mo vakasamataka, na loloma ni Kalou me drodro tu mai ena na bula ni tamata.

Na gagadre ka i naki levu ni veivakatabui sai koya na kena yaco me vakavotukana na loloma oqo vua na tamata. Ena sega ni rawa ni rawati oqo ena kena *tovolei* me da loloma, ia e na noda *mate* tiko ena veika kece e dau vakataotaka tiko ka vakasugusugu tiko ena nona cakava na Kalou na Nona cakacaka ena noda bula.

Ena veika kece sara ena i kabakaba oqo, nai tuvatuva e tautauvata tikoga. Nai otioti ni tutu enai kabakaba sai koya na noda tovolea na kaukauwa levu duadua e lomalagi se e vuravura – na loloma vakalomalagi. Na veika e vakasugusugu tiko sai koya na veika e vakatututaka tiko mai ko Setani ni nona loloma na Kalou—na vakarau ni yalo ni tamata. Ena basika mai na i vakarau ni yalo ni tamata ki na loloma vakalomalagi, ia oqo na ka ga ena basika mai ka sega dina ni loloma vakai koya.

“Na Lotu sai koya na nona gaunisala digitaki na Kalou me ra vakabulai kina na tamata. E tekivutaki ena yavu me veiqaravi, ka kena i naki me kauta nai tukutuku vinaka ni kosipeli ki vuravura. . . . Na lotu sai koya na vanua e biuta tu ka vakavutuniyautaka tu kina na loloma i Karisito; ka ena gaunisala e vakayagataka kina na lotu ena vakatakilakila vei ira na ‘turaga kei ira sa kaukauwa e na *veiyasana* vakalomalagi,’ (Efeso 3: 10) nai otioti kei na uasivi kece ni nona loloma na Kalou.”¹

Kevaka me yaco oqo enai otioti ni tabagauna oqo ni sa vakarau mai cava tiko na vuravura oqo, e na bibi ka gadrevi me da kila se cava na loloma oqo kei na gaunisala cava e rawa ni vakaraitaki kina ena bula ni tamata.

Na loloma Vakalou na yavu e cicivaki tu kina ko lomalagi kei na vei vuravura taucoko, vakavo ga na vuravura oqo. Oqo e dua na yavu e cakacaka tu ka yavu tu ni bula. Na loloma Vakalou e vaka e dua na gaunisala e da muria veibasai na yasa ni sala ruarua: e drodro tu mai vua na Kalou e na yasa ni sala ruarua me kua kina na noda ulubale—matai, ena Nona tu vakarau me qarava ena yalomalua na agilose ka talaidredre ko Lusefa, ka sega ni sauma saraga vakadodonu nai valavala ena kena gauna vata ga koya. Na yalololoma vakaoqo e nakiti me rawa vua na Nona veika buli kecega me ra kila na cava dina na loloma vakalou --- ka me solia vei ira na galala me ra vakayagataka vakadodonu na (galala ni digidigi) nodra vakatulewa. Ni laki cava na digidigi kei na vakatulewa e rauta e dua nai katolu ni agilose mai lomalagi e ra vakatulewataka me veisaqa kei na Kalou.

Na rarawa mosimosi ni yalona na Kalou me ciqoma na malumalumu oqo, kei na kena yaco na veilecayaki vei ira na agilose yalodina kei ira na tu ena vei vuravura tale eso, e vakavuna Vua me vakayacora nai tuvatuva talei ni veivakabulai. Na nona loloma na Kalou e vakaraitaki sara vakavinaka ni da sa kila ni “mai nai vakatekivu na Kalou

kei Karisito erau sa kila oti tiko na malumalumu nei Setani, kei na nona na lutu na tamata ena kaukauwa ni veivakacalai nei vunica..”² Dina ga ni a sega ni nona i tuvatuva na Kalou na veileqa tubu koso vakaoqo, e a sa raica oti tu ka sa tuvana oti tu e dua nai tuvatuva me vakayagataka me teivaka vakadua kina na Nona loloma e na loma ni tamata ka bulia.

E veivakurabuitaki na Nona i tuvatuva ni veivakabulai ni umani vata na nona mai liatamata. Ko Jisu Karisito, na Luve ni Kalou, e yaco me mai tamata me rawa vua na kawa tamata kei na veika buli kece me dua na nodra i yaloyalo vinaka me tuberi ira ena veigauna kece, ka rawa ki na loloma vakalou oqo me drodro lesu tale vua na Kalou. Oqo nai karua ni kena vakavotukanataki ni Nona loloma.

Nai tuvatuva oqo e vakarautaka na kena rawa ni vakalawataki na nona vakabulai na tamata, ia e vakarautaka talega e dua nai vakaraitaki e rawa vua na lewe ni lotu Vakarisito taucoko me ra muria, ka rawa kina me drodro mai vei ira na loloma ni Kalou. E tukuna ko Jisu, “Niu sa sega ni lako sobu mai lomalagi meu kitaka na lomaqu, meu kitaka ga na loma i koya sa talai au mai.” Joni 6: 38. Ko Paula e tukuna, “Keirau sa vakoti vata kei Karisito ki na kauveilatai: ia sa sega ga ni koi au dina sa bula tiko, na Karisito ga sa bula e lomaqu: ia na noqu *bula* vakayago oqo, au sa bula tiko kina niu sa vakabauta na Luve ni Kalou, o koya ka lomani au, ka soli koya e na vukuqu.” Kalatia 2: 20. “...Ia ko ira era nei Karisito era sa vakota ki na kauveilatai nai tovo vakayago kei na kena dodomo ca kei na kena gagadre ca.” Kalatia 5: 24.

E sega tale ni dua nai tuvatuva e na rawa kina na loloma ni Kalou, sega tu ni gadrevi ena gauna oqo me drodrova mai na bula ni tamata. Me rawa vua na tamata me kena gaunisala vinaka ka dodonu, na gagadre vakatamata me vakoti tiko ki na kauveilatai. Na kena kune e dua nai vakaraitaki ni gagadre vakatamata, e nakiti na kena biu tiko, ena vakaleqa saraga nai yaloyalo ka sega ni vakatara na lotu

me vakaraitaka yani ki vuravura taucoko “nai otioti kei na kena levu ni Nona loloma na Kalou.”

Na veivakatabui ena rawata na kena i naki ena noda bula ni da sa rawa ena yalodina me rawa ni da tukuna ena veidraki kece ni noda bula ena veisiga, “Me kakua ni yaco na lomaqu na Lomamuni ga.” Sai koya dina oqo, na loloma sega ni vakaiyalayala.

Nai Dusidusi:

- 1 The Acts of the Apostles, p. 9 (Italics supplied.)
- 2 Patriarchs and Prophets, p. 22.

16.

KO JISU

A Vakatorolei Beke **ME VAKATAKI KEDA?**

“Ni sa sega ni noda bete levu ko koya sa sega ni lomani keda rawa ni da sa malumalumu; ia sa dauveretaki vakatautauvata e na ka kecega ko koya, ia ka sega na nona cala.” Iperiu 4: 15. Na tikina oqo ena i Vola Tabu, e dau, ka, se vakatikoga kina ena gauna oqo, me yavu tu ni so na vevosaki duidui ka sega ni dodonu ena vuku ni tuvaki ni bula nei Karisito. E so e nodra i le ni ko Jisu e dodonu me lako curuma na veitemaki tautauvata saraga e lako curuma na tamata me rawa ni rawata nai vakatagedegede e gadrevi ena tikina e cake. Na vakanananu oqo e sega ni bau vakasamataki kina na veika kece e sa vakaraitaka na Kalou kina Nona lotu ena vuku ni vakasama vata oqo.

Kevaka me a temaki ko Jisu me butako, lasu, vosa ca, me sega ni savasava nona vakasama se ka e cakava, e a sega ni rawai ena veitemaki oqo ena dua se rua na gaunisala: (1) nona sega sara ga ni vakatara me gole kina na lomana se (2) nona kila ni sega ni rawata e dua na ka, e kila ni malumalumu ka solia yani vakaoti nona leqa vei Tamana. Vei rau ruarua oqo e na gadrevi me tu Vua e so na ka, na gagadre se me gole tu kina na lomana, me sureti Setani tu kina. Ia, ko Jisu e tukuna, “E na veisiga emuri au na sega ni veivosaki vakalevu kei kemudou: ni sa lako mai na turaga ni vuravura oqo, a sa sega ni kunea e dua na ka vei au.” Joni 14: 30. Oqo sa voleka sara tikoga nai cavacava ni bula nei Jisu e vuravura. Ko Setani e sasaga e na veiyasana kece sara ni bula nei Karisito ka sega ni raica rawa e dua na vanua me rawa ni bucina cake kina e dua na veitemaki.

“E sega mada ga e na vakanananu me rawa vei Karisito me bau malele ki na kaukauwa ni veitemaki e veivakacalai. Ko Setani e dau raica ena loma ni tamata e so na ka me veirawai kina—e so na gagadre ni veika e sega ni dodonu e vakamareqeti tu ka sa rawa me vakayagataka kina na kaukauwa ni nona veitemaki me veirawai kina.”¹

Me da nanuma, ni nona gauna ni bula vakatamata ko Jisu e sotava kina na veitemaki. “E sega sara ga ni bau dua na vakasama se gagadre me bau malele ki na veitemaki.”² E dodonu me da kila, ni sega sara ga ni bau dua na veitaratara ena vakasama se gagadre ni bera ni yaco na veitemaki. “Na valavala ca taucoko, na vei leqa taucoko, na veigagadre ca dau veivakacalai koya sa basika mai ena vuku ni talaidredre, e veivakatogani vakaca sara ki na Yalona.”³ E sega vakadua, me bau laiva tu e dua nai vakaraitaki ki na vakasama ni tamata ni sa tiko na duka, se *gagadre* kina, se dua na ca e vu mai vei Karisito, se me bau dua na ka e tu Vua me gadreva kina na ca.”⁴ Me vaka ni sega Vua na ca, e tiki ga ni Nona bula me gole tani mai na ca.”⁵

Na tikina eda vakadeuca tiko e tukuna, “...[Koya] sa dauveretaki vakatautauvata e na ka kecega...” ia e tukutuku dina koya. Ia me rawa ni da kila nai sau ni taro se *rawa vakacava*, e vinaka me da raica tale e dua nai tukutuku lavetaki e na vuku ni Turaga.

E sega ni tavi rawarawa vua na Ravouvou ni bula me qarava nai tuvatuva sa tekivutaka me vakabulai kina na tamata, ena nona vakaisulutaka na nona i tutu vakalou ena bula vakatamata. E nona tu na veivakalagilagi mai lomalagi, ka sa matau tu vua me tu vua na kaukauwa ni vakatulewa. E *sega ni rawarawa* Vua me maroroya tiko na bula vakatamata me vaka ga na kena dredre vua na tamata me uasivita

na bula lolovira vakatamata, ka *vakaivotavota tu ena bula vakalou.*”⁶

“Me ubia *tu na Nona i serau* ni sa gone ni kawa tamata sa bale tu, oqo e veivakavulici dredre ka lako curuma tu na Ravouvou ni bula.”⁷ Oqo na vanua e tiko kece kina na noda leqa. E dua na dredre levu vei keda me da vakatara na bula vakalou vei Karisito me vakavotukana ka vakaraitaki ena noda bula.

Me da vakadikeva mada na cava e tukuna vei keda nai tukutuku lavetaki oqo. E a sega ni ka rawarawa sara ga vei Karisito me vakaisulutaka na nona i *tutu vakalou ena bula vakatamata*. Na cava na vuna? “Ko Jisu e *sega ni vakaraitaka e dua nai vakaraitaki*, ka sega ni vakavotukanataka e dua na kaukauwa, e na sega ni *rawa vua na tamata me nona ena nodra vakabauti Koya*. Na nona bula e vinaka sara vakatamata sai koya me nodra ko ira kece era muri Koya, kevaka era vakarorogo vakadua vua na Kalou na Tamana me vakataki Koya ga.”⁸

Ko Jisu e kaya, “Au sa sega ni kitaka rawa e dua na ka vakai au ga...” Joni 5: 30.

E na matata kina ena “nona sa luvata yani na nona i sulu kei nai sala vaka tui” ko Karisito,”⁹ e sa taura me nona na bula vakatamata ‘me vaka a bulia koya kina na Kalou.’ “Ko Karisito e lako mai vuravura, taura na bula vakatamata ka mai bula tu me matataka na tamata, me vakaraitaka e na veivaluvaluti kei Setani ni tamata, *me vaka a buli koya kina na Kalou*, ni sema tiko vei Tamana kei Luvena e rawa ni muria na veika kece vakalomalagi.”¹⁰ “*E tekivu saraga e na vanua e tekivu kina nai matai ni Atama.*”¹¹ Ko Karisito, nai karua ni Atama, me gumatua ena vanua ka lutu ka malumalumu kina nai matai ni Atama, ena kaukauwa vata ga ka soli tu vua nai matai ni Atama. “Ena nona a veretaki ko Atama e Iteni e a se sega sara tu ga vua nai valavala ca...Ko Karisito ena vanua liwa ni veitemaki, e a tu ena i tutu nei Atama me sotava na veitemaki e a sega ni vorata ka qaqa rawa mai kina ko Atama.”¹²

E sega nai vakadinadina ena Vosa ni Kalou ni bula ena yago i valavala ca, e rawa ni talairawarawa vua na Kalou! Na i tukutuku ni Kalou vua na tamata, ni koya sa kawa ni dua na bula vauci tu ena yago ivalavala ca, ena sega ni vinaka rawa.

“Na nodra i votavota na kena gone nai valavala ca. Nai valavala ca sa tawasei ira mai vua na Kalou. Ko Jisu e solia Nona bula me rawa ni sema tale na i sema sa cavuka tu vua na Kalou. Ena vuku ni matai ni Atama, na tamata sa nona ga na bula sa beitaki tu kei na i votavota ni mate ka i sau ni valavala ca.”¹³

“Ni sa veimecaki(veivala) nai tovo vakayago kei na Kalou: *ni sa sega ni vakarogoca na vunau ni Kalou, ia sa dredre sara me vakakina.*” Roma 8: 7. Ko Karisito e sega vakadua ni tovolea me vakaraitaka vua e dua ni *bula i valavala ca vakatamata*, e rawa ni *bula vakatamata sega ni valavala ca*. Na Nona i tukutuku e dua tu ga, “...E dodonu mo dou sucu tale.” Joni 3: 7. “...Kevaka ena sega ni mate na vua ni sila ni sa lutu ki na qele, sa tiko duaduaga...” Joni 12: 24. “...drau sa rawata beka mo drau gunuva na bilo kau na gunuva, ka papitaiso talega ena ena papitaiso au na papitaiso kina?” Maciu 20: 22.

Kevaka me tiko vei Karisito na bula sega ni rawa ni valavala ca, ena rawa vakacava me temaki talega me vakataki au? Na cava na veitemaki? “Na veitemaki e vorati ena gauna sa kaukauwa saraga kina na sasaga vua na tamata me cakava na cala, ka ni sa kila ni rawa ni na cakava, e sasaga vakaukauwa ena vakabauta me kakua ena nona tautauri matua ki na kaukauwa vakalou.”¹⁴ Na veitemaki e na tikoga ni sa tiko e dua na “gagadre kaukauwa me caka cala.” “Ia sa dauveretaki na tamata yadua, ni sa vecei koya na nona garogaro ca ka bacani koya.” Jemesa 1: 14. E na rawa vakacava me temaki ko Karisito me cakava e dua na ca ni “veika kece sara e savasava ena nona i tutu ni bula Vaka-

lou, ka ni vakatarai me sotava na ca e mosi vakalevu sara ga Vua.”¹⁵ Ko Karisito e veimecaki sara ga vakaukauwa kei nai valavala ca. Ni sa bula tiko na Yalona e na bula ni tamata, sai koya duadua ga oqo na kaukauwa e na kauta na tamata me veimecaki kei nai valavala ca, oqo ga e dodonu me vulica na lewe ni lotu Vakarisito sucu vou taucoko.

Ko Karisito, me rawa ni temaki me vakataki keda, e dodonu me tiko vua na gagadre levu me cakava na ca, ia e vorata ka lako tani mai kina ena Nona vakararavi ga vei Tamana. E na rawa vakacava vei Setani me kunea e dua sa yacova nai vakatagedegede oqo? E sa vulica rawa ko Setani, ena gauna se gone kina ko Karisito, ni sega ni yaga me vakatovolei koya me malele mai kina. Kevaka mada ga e vakacacani, me vakatotogani, vakacudrui, se me cakava e dua *na ka e ca*, sa sega sara ga ni rawa Vua me bau vakananau kina.

“Ena vuku ni dredre kece e votai kina na kawa tamata, e sega ni dua na tikina me sega ni tovolea ko Karisito. E vuqa era tovolea me ra vakacacani Koya ena vuku ni Nona sucu, ka ena Nona gauna mada ga ni gone e sotava tu na nodra vakaraici koya vakaca kei na nodra dau vosa muri ka vakasolokakana tu baleti koya. Kevaka me a dau sausaumi lesu ena so na veivosaki, se ena rairai ni matana, me a soro vei iratou na tacina ena dua ga nai valavala tawa kilikili, ke sa sega ni rawa me i vakaraitaki vinaka sara vei keda. Ena sega ni rawa kina vua me vakayacora nai tuvatuva ni noda vakabulai.”¹⁶

Ko Setani e kila na kena dredre vua na tamata me bula tiko eke ena bula ni sucu-tale Vakarisito, ka me biuta ka vakota tiko na nona gagadre ni bula i valavala ca. E kila ni na gadreva me mate tiko na tamata ena veisiga (1 Koronica 15: 31)—na kena vakoti tikoga nai valavala ni bula vakatamata makawa. 2 Koronica 4: 10 – 12. E sa na veisau kina na nona i tuvatuva vei Karisito, ka temaki Koya me vakaraitaka na

Nona i valavala ni bula, koya a biuta vakatikitiki ni sa lako mai ki vuravura. Me vakaraitaka na nona bula dina vakalou ena vakacacana vakadua na i tuvatuva ni vakabulai ni kawa tamata, ni ko Karisito me vakayagataka ga na veika e tu vua na tamata.

E se sega vakadua ni sucu mai e dua na tamata me sega na nona i valavala ca me yacova ni sucu mai ko Karisito vei Meri. E se sega ni bau sucu tale e dua me vaka kina. Na veika e sa dau cakava tu ko Setani vei ira na gone dram idrami, i valavala ca, ira na gone qase cake, taba gone se qase sara e sega ni dua na kena yaga ni dau saga na bula vakatamata ka sega ni valavala ca. E sasaga vakaukauwa sara ena veigaunisala kece e rawata me vakaukauwataki Karisito me vakaraitaka na Nona i *tovo dina vakalou*. Ni sa kila ni dredre levu duadua nei Karisito ena nona tiko e vuravura me *ciqomi ni Mesaia* (Koya na lumuti), e sasaga ko Setani me vakayagataka na gagadre kei na dredre oqo ka tovolea ena nona veitemaki me vakavuna Vua me kauti Koya laivi mai na liga i Tamana ka sauma ena Nona vakayagataka na Nona kaukauwa vakalou koya e sa biuta tu yani vakatikitiki. Mai na Nona gauna ni gone me yaco sara ki Kalivari na gagadre kei na nakinaki oqo e sega vakadua ni lako tani mai kina ko Setani. Na nona veitemaki sa qai kaukauwa cake tiko ga me yaco ki na kauveilatai ka lako tiko vua na bolebole qo ena vica na yauwa, “Kevaka ko iko na Karisito, mo siro sobu mai ka keimami na qai vakabauta.” Ko Karisito e kila ni rawa ni cakava ena gauna ga koya ka vakaroti ira na vakacacani Koya tiko me ra ciqomi Koya me Turaga ka Tui, ia, e sega ni via cakava. E vakararavitaka vakaoti na Nona bula ena gauna oqo kei na veigauna se bera mai ki na liga i Tamana.

“Ni sa vakayacori tu vei Karisito nai valavala beci, sa lako mai vua na veitemaki kaukauwa me vakaraitaka na Nona valavala vakalomalagi. Ena dua ga na nona vosa se Nona i rairai e rawa kina Vua

me vakaroti ira na vakacacani Koya me ra tusanaka ni Turaga ka cecere vei ira na tui kei na i liuliu, bete kei na valenisoro. Ia sa dua nai colacola dredre vua me tiko ga ena i tutu ka sa digitaka me duavata kei na tamata.”¹⁷

Sa dua na veitemaki! E sega ni dua na tamata e rawa ni temaki me vaka na Nona a temaki!

E temaki vakacava me vakataki keda? Na lewe ni lotu Vakarisito sucu—vou e dodonu me mate e na *nona bula vakatamata makawa*, koya e *vauci tu ena ca*. “Ia ko ira era nei Karisito era sa vakota ki na kauveilatai nai tovo vakayago kei na kena dodomo ca kei na kena gagadre ca.” Kalatia 5: 24. Nai tukutuku oqo e tukuni vakavuqa ena Vosa ni Kalou. Na yalo ni dau nanumi keda ga vakataki keda e vakadeitaki ni wakatu ni valavala ca kece.¹⁸ Ena siga ni lewa nai valavala ca kece era tu ena ruku ni ulutaga levu ni daunanumi keda ga.¹⁹ “Na cava nai vakatakilakila ni yalo vou? Na bula sa veisau. E sa mate tiko ena veisiga, kei na vei aua na nanumi keda ga kei na dokadoka.”²⁰ Ena vakaraitaka vinaka na *nanumi koya ga* kevaka me vakayacora ko Karisito ena dua na gauna na *gagadre ga ni lomana*.

Me vakasama sara vakatitobu na yalomu kina kena titobu duadua e rawata, ko na kunea ni valavala ca kece na nanumi keda ga! Oqo na vuna ni dau sasaga ko Setani me bukivere-taka e dua na lewe ni lotu Vakarisito sucu-vou me caka ca, na bula makawa, koya sa vakota oti, e se vaka e veivakauqeti tale tiko me cakava na ca. E na rawa vakacava oqo ni sa vakoti oti ena kauveilatai na bula makawa? Oqo na vanua e vakaraitaki tiko kina nai vakarau ni cakacaka nei Setani. Ko Setani e vakayagataka tiko na nona bula vou e dua na lewe ni sucu-tale, ka sa tiko vua e dua nai vakarau ni bula vou, ka soli vua ena veivakadonui,ia e sega ni soli vua na i tovo vou e na gaunisala vata koya. Nai tovo e se gadrevi me tarai cake. Oqo e a dina vei Atama ka se vaka tiko kina vei keda na kawa tamata kece. Na Kalou e a buli Atama ni

vinaka sara na veika kece e baleti koya, ia e a dodonu me bucina cake nai tovo e vinaka sara, ia oqo a sega ni rawata. Oqo na vanua e gumatua kina ko Karisito ka sega vei Atama. Ko Karisito sa qai wilika vua na lewe ni lotu Vakarisito sucu-vou na Nona i tovo sega ni valavala ca. Oqo e *biu ki na bula* ni dua na lewe ni lotu Vakarisito e ciqoma oqo me ka dina vakaoti ka vakatarai Karisito me tekivutaka vua na cakacaka ni veivakatabui, sai koya na nona *veisautaka* ko Karisito na nona i *tovo* me rawa ni vakaraitaka nai tovo ka sa *solu ka vakadeitaki* vua ena veivakadonui.

Na cava na kena i sema oqo kina nona dau veitemaki vei keda ko Setani? Me da raica mada se cava dina sara nai tovo. “Nai tovo e dau vakaraitaki, sega ena caka vinaka ena so na gauna se caka ca ena so na gauna, ia ena kena sa dau vakatiko ga kina ena i vakarau ni vosa kei nai valavala ena veigauna kece sara.”²¹ Nai vakarau, sa yaco me noda i *tovo*. Sa yaco kina ni da bula tiko ena kena vauci tu na bula ena yagoi valavala ca, nai vakarau eda vakayacora e vakaraitaka tiko na bula ena *yago i valavala ca*.

Nai vakarau se nai tovo e sega ni rawa ni dau solu vakasauri ga; koya na vuna e sega kina ni rawa ni vakasauri ga na bula vakatabui.”²²

Ni se bula tikoga nai *tovo makawa* ena bula ni dua na lewe ni lotu Vakarisito sucu vou, dina ga se cakacaka tiko kina ko Karisito, e rawa ni da raica vinaka na nona tuvana toka ko Setani na vere me tarabe kina na tamata. E kila tiko ko koya ni sega vua na kaukauwa me vakabula tale mai na *bula vakayago makawa*, ka na sega talega ni na *kauta lesu mai* ko Karisito, sa i nuinui ga nei Setani na nona i vakarau ni bula. E biuta tu na dai, ka na rawa ni vakayagataka kina na tamata se na veika e sota kaya ena nona bula, me rawa ni basika ga mai kina na veika sa *matau tu ga* vua. Sa qai dau beitaki keda ni da dau sauma lesu, ni da vakayagataka ga na noda i valavala ni bula makawa me vakadinadinataka tu ni noda *bula makawa* e se sega ni mate. E nuitaka ni gaunisala oqo e na vakaukauwataki keda me da yalolailai ka cakava

vei keda me da *soro ka vuki tani mai vei Karisito*, ni da nanuma ni veika kece oqo e sega ni rawa ni da cakava me vaka e namaki kina. E na gaunisala oqo e da sa vakabula tale tiko kina na bula makawa. Ena gaunisala ga oqo e dau taura tale kina na vakatulewa ko Setani.

E sa rawa beka ni da raica ni ko Setani e temaki ira na Vakarisisito ena gaunisala vata saraga e temaki kina ko Karisito? Vei rau ruarua e tovolea tiko kina me vakaukautaka vei rau me rau vakayagataka ka vakaraitaka na *veika dina ni nodrau bula*. Na kena duidui oqo ni nona *bula dina na tamata* e ca, eda sega ni via vakaraitaka. Ko Karisito na nona *bula dina* e *vakalou*, ka *gadrevu* ko Koya me vakaraitaka. Vei rau ruarua e bibi me rau *solu rau vakaoti ki na kaukauwa vakalou* – *Ko Karisito vei Tamana kei keda vei Karisito*. Na Nona solu koya vakaoti ko Karisito e liutaki Koya ki Kalivari ka ra nanuma na tamata ni druka ka malumalumu. Na noda solu keda vakaoti e liutaki keda ki na bula tawamudu kei na tiko vakacegu kei na Kalou.

Na kocokoco, na wakana, oqo na takete. Ia e dua na duidui levu ni temaki nei Karisito kei na noda temaki. Kevaka eda druka, "...sa dua na noda Dautataro vei Tamada, ko Jisu Karisito, na yalododonu." 1 Joni 2: 1. Kevaka me a druka ko Jisu, e na yali *kece* vakadua na kawa tamata! Nai *tuvatuva taucoko* ni noda vakabulai ke a sega ni yaga ka na qaqa ga ko Setani.

Io, "...[Koya] sa dauveretaki vakatautauvata e na ka kecega ko koya, ia ka sega na nona cala." Iperiu 4: 15.

Nai Dusidusi:

- 1 The Review and Herald, November 8, 1887.
- 2 Testimonies, vol. 5, p. 422.
- 3 The Desire of Ages, p. 111.
- 4 The SDA Bible Commentary, Vol. 5, pp. 1128, 1129, Letter 8, 1895. (Italics supplied.)
- 5 Testimonies, vol. 2, p. 202.
- 6 The SDA Bible Commentary, Vol. 7, p. 930, The Review and Herald, April 1, 1875 (Italics supplied.)
- 7 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1081, Letter 19, 1901. (Italics supplied.)
- 8 The Desire of Ages, p. 664. (Italics supplied.)
- 9 The Review and Herald, June 15, 1905.
- 10 Signs of the Times, June 9, 1898. (Italics supplied.)
- 11 The Youth's Instructor, June 2, 1898. (Italics supplied.)
- 12 The Review and Herald, July 28, 1874.
- 13 Child Guidance, p. 475.
- 14 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1082, The Youth's Instructor, July 20, 1899.
- 15 The SDA Bible Commentary, vol 7A, p. 451, The Review and Herald, November 8, 1887.
- 16 The Desire of Ages, p. 88.
- 17 The Desire of Ages, p. 700. (Italics supplied.)
- 18 Child Guidance, p. 294.
- 19 Testimony Treasures, vol. 1, p. 518.
- 20 The Youth's Instructor, September 26, 1901.
- 21 Steps to Christ, pp. 57, 58.
- 22 The Sanctified Life, p. 10.

17.

MURI Au

“Sa qai kaya vei ira na nona tisaipeli ko Jisu, Kevaka e dua sa via muri au, me kakua ni muria na lomana, ia me colata na nona kauveilatai, ka muri au.” Maciu 16: 24

“Ko Jisu e vakamacalataka vei iratou nona tisa-ipeli ni Nona bula ni vakuwai-koya e sai vakaraitaki vei ira ena nodra bula. Ni kacikaci tiko vei ira na tu voliti koya, vei ira era mai tu volekati koya, e tukuna kina, ‘Kevaka e dua sa via muri au, me kakua ni muria na lomana, ia me colata na nona kauvei-latai, ka muri au.’ Na kauveilatai e i vakaraitaki tiko ni kaukauwa nei Roma. E i yaragi ni veivaka-matei kaukauwa ka veivakalolomataki. Ko ira na tamata ca ena gadrevi me ra colata na kauveilatai ki na vanua ni veivakamatei, ka vuqa na gauna ni sa vakarau me biu ena vunitabadra me ra colata; era dau veisaqasaqa ena i vakarau kaukauwa me yacova ga ni ra sa sega ni qai vorata rawa, ka sa qai dau vakacolati ga vei ira nai yaragi ni veivakamatei oqo. Ia ko Jisu e tukuna vei ira na muri koya me ra colata na kauveilatai ka muri Koya. Vei iratou na tisaipeli, na Nona vosa, dina ni sega ni ratou kila vinaka sara, e sa dusi tiko ki na nodratou soli yani me vakalolomataki,—soli iratou me yacova sara na mate ena vukui Karisito. E sega tale, na kena soli ga yani vakaoti na bula esa vakaiyaloyalotaki tiko ena nona vosa nai Vakabula.”¹

Eda na raica ni ko Luke e vakaikuritaka e dua tale na rai ena vosa “veisiga.” Na Webster e vakamacalataka na vosa na ‘abnegation’ me ‘soli keda yani’ se “solia laivi yani.” Ni da sa kila ni ‘soli keda yani oqo’ e yacova sara ga na mate, e sa na titobu sara na kenai balebale, vakabibi ni sa kuri tiko ena vosa “veisiga”. Na kena rorogo e dodonu meda sa via vakila, baleta ko Paula e a tukuna, “Au sa mate tiko e na veisiga.” 1 Koronica 15: 31, ka tomana, “Keitou sa colata e na yago i keitou e na veisiga kecega na mate i Jisu, me vakaraitaki talega kina na bula i Jisu e na yago i keitou. Ni keitou sa soli tiko e na veisiga, koi keitou sa bula voli, me keitou mate e na vuku i Jisu, me vakaraitaki talega kina na bula i Jisu, e na yago i keitou sa mate rawa. A sa vakakina, sa daucakacaka vei keitou na mate, ia na bula ga vei kemudou.” 2 Koronica 4: 10 – 12.

Sa dodonu kina, ni sa dua ga na gaunisala e rawa ni da vakaraitaka kina nai yaloyalo ni bula nei Jisu ka sai koya ni sega ni noda tovolea tiko, ia na noda mate tiko. Ni sa vakamatatataki vinaka oqo ena Vosa ni Kalou, ko Setani sa valuta sara ga ena nona kaukauwa taucoko na dina oqo. Sa vagolea kina na noda vakasama kina vosa nei Karisito e na vosa na “vakuwai”. Ia, sa cakava me da nanuma ni vakuwai keda (denying self) e tautauvata kei na noda veivakuwai (self-denial). Ena nona cakava ga me veisautaka nai tuvatuva ni vosa sa veisautaka saraga na kena i balebale ena vakasama ni tamata.

Me da bulataka na veivakuwai e rawa ni yaga vakalevu sara ena cakacaka ni kena tarai cake tiko na noda i tovo. Ia me kua sara ni vakatautauvatataki kei na vakuwai keda, sai koya na noda dau vakamatea na ‘Au’ ka tiko ga vakakina. Ni sa vakadaberi tiko ena veiliutaki ko Karisito ena bula sa na vakagalala tani tu na ‘Au’; ka ke sa vakadaberi tiko na ‘Au’ ena i tikotiko ni lewa, ko Karisito sa vakagalalataki tu. Na vakatulewa taucoko eda vakayacora e dodonu me vakayacori tiko ena yavu e vakayagataka ko Karisito, “Me kakua ni yaco na lomaqu, na lomamuni ga.” Nai Vakabula

e muria vakaoti sara na yavu oqo ka tukuna kina, "...A vosa kau sa vosataka vei kemudou, kau sa sega ni vosataka vakai au ga; ia ko Tamaqu keirau sa dua vata kaya, sa kitaka na cakacaka." Joni 14: 10.

Sai koya na ka vuni oqo e vulica ko Paula ka solia yani vei Timoci me yavu tu ni noda bula vata kei Karisito eke ena gauna sara ga oqo. E tukuna kina, "Sa dina na vosa: Kevaka eda sa mate kaya, eda na bula vata talega." 2 Timoci 2: 11.

Ko Jisu e sega walega ni tukuna vei keda me da dau vakuwai keda, ia me da colata talega na kauveilatai. E vei-vakurabuitaki ni vakayagataka ko Karisito na kauveilatai me i yaragi ni nona vauci vata na tamata vakabauta ki Vua.

"Nai vua kei na kauveilatai e vakatakarakarataka e duavata na ka, —na kena soli yani vakaoti na vakatulewa vua na Kalou. Na kena tokari nai vua e sa sema yani na tamata ena dua nai sema vua na daulomani na Luve ni Kalou. Na kena colati na kauveilatai e sa muduka laivi na gagadre mai na yalo, ka sa biuta na tamata ena vanua sa rawa ni vulica kina na kena colati nai vua nei Karisito. E sega ni rawa ni da muri Karisito kevaka eda sega ni colata na Nona i vua, ka colata na kauveilatai ka muri Koya." ²

"E na sega ni rawa ni da maroroya tikoga na yaloda ka curu ki na matanitu ni Kalou. Kevaka me na yaco me rawa ni da yacova na bula vakalou, ena rawa ga ni da solia laivi na vakatulewa ni lomada ka ciqoma na yalo e tiko vei Karisito." ³

"Na vuna levu e da sega ni tubu cake tiko kina ena bula vakayalo e vuqa vei keda enai taba gauna oqo e vuravura baleta ni da vakadewataka na loma ni Kalou me vaka ga na ka e da via cakava. Ni da muria tiko ga na lomada, eda vakaisini keda tu ga

ni da nanuma eda sa cakava tiko na loma ni Kalou. Na bula vakaoqo e sega kina na veileti kei na nona gagadre. E so e dau rawata e na so na gauna me gumatua ena nodra qaqa mai na nodra gagadre ga ni marau kei na bula rawarawa. Era yalodina ka lomakatakata, ia era sa laki malumu mai ena kena balavu tiko na sasaga, me mate tiko ena veisiga kei na sasaga e sega ni vaka me na oti rawa. Na bula wele e vaka me veisiwati mai, na kena vakamatei tiko na gagadre sa vaka me sega ni marautaki, era sa laki sogota ga kina na matadra, ka ra lutu yani kina veitemaki ka sega ni bau sasaga me vorata.”⁴

Nai tukutuku matata ka dodonu nei Karisito, ‘muri Au,’ e sa bau dredre vakavo eda vakila ka lako curuma na veika e a yaco ena tikina vata ga koya. E a sega ni veisureti tiko vei iratou na tisaipeli kei ira na muri koya voli me ra cakava na ka e a cakava ia me ra bula ga me vaka na Nona bula.

Na Tamana e cakava vakakina,vei Karisito, ena ka e talai Koya mai kina ki vuravura. Oqo e vakayacori rawa vei Karisito, e na Nona digitaka, ena veitiki ni gauna kece ni Nona bula, me vaka e dua na tiki ni qele ena liga i Tamana. Ena Nona yasana, na sorovaki vakaoti ni bula oqo, e solia nai nuinui duadua ga ni vakacegu ki na vuravura sa vauci tu ena veilecayaki, ka vu mai ena i valu nei Lusefa koya sa yaco me ko Setani. Ena noda yasana, na sorovaki vakaoti ni bula oqo, e na kauta mai nai nuinui duadua ga ni noda vakabulai vakatamata yadudua. Sa noda galala ena gauna oqo me da bulataka na bula e rawa Vua me vakayagataka me dua na makeneta kaukauwa, me uqeti ira na turaga kei na marama ena vuku ni *tuvatuva ni veivakabulai ni Kalou*. Nai tuvatuva oqo, sa vakadeitaki, na kena ga e rawa ni vakasamataki me rawa ni vakarautaka na tamata me bula tawamudu tiko ena na vanua e uasivi sara ena nodra koro na vakabulai.

“Na vakabauta sega ni vakayavalati rawa e na vosa i

Karisito sai koya na yalo malumalumu dina, na sorovaki vaka oti ni bula.”⁵ “Na sorovaki keda vakaoti sai koya na yavu levu ni vakavuvuli nei Karisito.”⁶ Ena gauna ga eda sa raica rawa kina na bibi ni noda vakabauti Karisito sara vakaoti, dina ga ni kena i rairai e na dredre ka sega ni rawa ni vakakina, sa rawa me da qai ciqoma na bibi ni vosa nei Karisito vei Nikotimo, “E dodonu mo sucu tale.”

E a sega ni dua na noda digidigi se vakatulewa enai matai ni noda sucu mai, ia na noda sucu vou ena vakatau vakalevu tiko e na noda vakayagataka na galala ni noda vakatulewa koya e rawa ga ni galala tiko ni da digitaka me da vakamatea tiko na ‘Au’ ka vakatarai Karisito me bula se veiliutaki e lomada.

Ko Maciu e mai sogota tiko na nona kosipeli ni cavuta tiko na vosa nei Jisu, “...Sa soli mai vei au na lewa [kaukauwa] kecega mai lomalagi kei vuravura. Maciu 28: 18. Oqo e solia mai na Tamana vua na Luvena ena vuku ni bula e sorovaki vakaoti ena nona tiko e vuravura oqo ena Nona bula tu ena yago vakatamata me vaka e sa mai tokara tu.

Ko Karisito e a soli vua e so na gaunisala e lekaleka. Ena vanua lala e loma ni veikau, ena i tekivu ni Nona cakacaka, e tovolea ko Setani me rawati Koya ena so nai valavala ni veisolisoliki. Ni vakaraitaka vua na veimatanitu kecega e vuravura kei na kedra lagilagi, e tukuna ko Setani, “...A ka kecega oqori kau na solia vei iko, kevaka ko na cuva sobu ka vakarokoroko vei au.” Maciu 4: 9. Sa dua na gaunisala lekaleka! Ia, na Nona digitaki me vakabauta ka vakararavi ga vua na Kalou, dina ga ni na kena gaunisala na kauveilatai, kei na Nona tu vakarau me mate, e rawata mai vei Tamana *na lewa[kaukauwa] kecega mai lomalagi kei vuravura*. Me da nanuma sara tiko, ni ko Karisito e cakava tu na digidigi oqo ena yago vakatamata ka *sega ena kaukauwa ka sega ni vakarautaki tu vei keda yadudua*.

“Ko Jisu e sega ni vakaraitaka e dua nai vakatage-degede ni bula, se vakayagataka e dua na kaukauwa,

e na sega ni rawata na tamata era vakabauti Koya. Na nona bula vakatamata koya e vinaka sara e rawa vei ira na muri Koya me nodra, kevaka era na vakararavi vakaoti ga vua na Kalou me vakataki Koya.”⁷

Nai lawaki qaseqase duadua beka nei Setani me solia vei Jisu e dua na gaunisala lekaleka sai koya enai tekitekivu ni Nona cakacaka ena loma ni veikau.

Ko Setani e tovolea me cakava me vakabauta ko Jisu, ni Kalou e sega ni gadrevi Koya me lako curuma na bula ni vakuwai koya kei na veika rarawa e namaki me lako curuma, ka sa talai mai lomalagi me mai solia vua nai tukutuku ni Kalou e tuvana ga nai tuvatuva me vakadeitaka na nona tu vakarau me vosota.

Ko Setani e tukuna vei Karisito ni gadrevi ga vua me butuka ga na yavana na gaunsala e tiriva tu na dra, ia me kua ni lako curuma. E tukuna talega ni ko koya na agilose ka tarova na liga i Eparama ni sa laveta tu nai sele me vakamatei Aisake, ka sa lako mai oqo me mai vakabulai Koya; ka sega ni gadrevi vua me lako curuma na mosi kei na via mate ni sega ni kana; ka me vukei koya ena so nai tavi enai tuvatuva ni veivakabulai.”⁸

Ko Setani sa lako mai vei ira kece na luvei Atama, mai nai vakatekivu, ena i tukutuku vata ga, “Ko Karisito sa mate ena vukumu mo kakua kina ni mate.” E rogorogo vinaka dina baleta e dina ga vakatikina. Ko Karisito e *mate dina* me vakabulai keda mai nai *sau ni valavala ca* sai koya na *mate tawamudu*. Ia, e bulataka e dua na bula ni soli Koya vakaoti se vakuwai koya (soli koya yani) me i vakaraitaki vei keda e na bula e dodonu me noda. Ko Setani e na tovolea me kauta tiko mai na veigainisala lekaleka eso vua e dua na lewe ni lotu Vakarisito e lako curuma tiko na dredre, ia

na gaunisala dina ga ki na matanitu ni Kalou sai koya na muri Jisu.

Nai Dusidusi:

- 1 The Desire of Ages p. 416-17.
- 2 The SDA Bible Commentary, vol. 5, pp. 1090-91, The Review and Herald, October 23, 1900.
(Italics supplied.)
- 3 Thoughts from the Mount of Blessing, p. 143.
(Italics supplied.)
- 4 The Acts of the Apostles, p. 565.
- 5 The Desire of Ages, p. 535.
- 6 The Desire of Ages, p. 523.
- 7 The Desire of Ages, p. 644. (Italics supplied.)
- 8 Selected Messages, book 1, p. 273.

18.

TIKO VEI Au

Nai ka tinikatolu ni wase ni vola nei Joni e solia vei keda nai yaloyalo ni soqo ni Kanavata ni Lako Sivia e marauta-ka ko Jisu kei iratou na Nona tisaipeli ena bogi ni bera na nona mate. Ena gauna ni vakayakavi oqo e dua vei iratou na lewe tinikarua e na biubiu kina ka sega ni bau mai lako vata tale kei iratou ena dua na gauna. Ko Jiutasa e laki beitaka na nona turaga ena nona nanuma ni tutaka tiko na matanitu ni Kalou e vuravura oqo. Ena gauna ni kanavata oqo e tukuna kina ko Jisu vei iratou ni sa na lako tiko ki na dua na vanua ka na sega ni rawa vei iratou me ratou muri koya kina. Me vaka ga na kena sa dau matau tu, ko Pita e taroga na taro e sega ni vakatitiqataki ni tiko kece ena nodratou vakasama, “Kemuni na Turaga, ko ni sa lako kivei? ka cava na vuna e sega kina ni rawa ni’u muri kemuni kina?” e muria sara ga mai e dua na vosa ni yalayala, “Au na solia na Noqu bula e na vukumuni.” Joni 13: 37. Ko Pita kei iratou na vo ni tisaipeli eratou cakava e so tale na vosaniyalayala ena bogi vata koya.

Na Marika 14: 30, 31 e wiliki kina , “A sa kaya vua ko Jisu, Au sa kaya vakaidina vei iko [Pita], E na siga oqo, e na bogi ga edaidai, ni sa sega ni tagi mada vakarua na toa, ko na cakitaki au vakatolu. 31 Sa qai kaya vakayalokatakata mai ko koya [Pita], Kevaka daru na mate vata, au na sega sara ni cakitaki kemuni. *Sa kaya vaka talega kina ko ira kecega.*

E kila ko Jisu ni nodratou i tukutuku oqo e vakaraitaka na yalo dina, ia e malumalumu na yago. Na vanua eratou malumalumu kina e na vakayagataka sara ga ko Setani me

yaragi gugumatua me vakayalolailaitaki iratou. Me rawa ni viribaiti iratou ena ka dina eratou na lako curuma, sa solia kina ko Jisu nai tukutuku talei e tiko e na Joni 14.

Ni laki cava na Nona i tukutuku eda raica kina e dua nai vakaraitaki matata: “Tou lako yani.” Ko Jisu e kila na vanua e lako tiko kina. Ko iratou na tisaipeli e ratou gadreva ga me ratou tiko vata kaya ka ratou muri koya. E sa bogi na vanua, ka namaki me sinai tu na tamata ena gaunisala ena vuku ni soqo ni Kanavata ni Lako Sivia. Ena gauna ni soqoni vakaoqo e dau sinai ena veidelana na vale laca, ni sa sega na vanua ni vakacegu ena loma ni koro ena vuku ni lewe levu ni tamata era mai tiko ena soqoni oqo.

E ratou biuta mai na taba vale e cake ko Jisu kei iratou na tisaipeli ka muria yani na gaunisala osooso oqo. E liutaki iratou yani ki na dua na tikina e dau matau kina ka vanua talei vua—na Ulunivanua ni Veiolive. Oqo e sega ni cavacava ni vanua e lako tiko kina, ia e taura ga na talei ni kena totoka tu nai rairai ni veivaini me solia tale e dua na lesoni vei iratou na nonai tokani ka dau lomani iratou sara vakalevu.

E cilava toka na vula na vaini ena nona mai tu vakadua kina ko Jisu ka rai matua tu yani kina. Ena sega ni da vakatitiqataka ni ratou rai talega vakakina na tisaipeli. E rorogo matata ka bibi mai na vosa e voroka na vakadirorogo ni bogi, “Koi au na vaini dina, ka sai vakatau-ni-were ko Tamaqu.” Joni 15: 1. Au rawa saraga ni rogoca na domo i Pita ena nona vuki vei Joni ka tukuna, “Ko rogoca na ka e tukuna? Au sega ni kila rawa, na tamata kece e kila ni ko Isireli na vaini!” E a rawa ni sauma mai ko Joni ena nona tukuna, “Au talega au sega ni kila rawa, ia daru vakarorogo mada. De na vakamacalataka ko koya.” E kuria ko Jisu na lesoni.

“A tabaqu kecega sa sega ni vua, sa kauta laivi yani ko Koya[Ko Tamaqu]: ia na tabaqu kecega sa vua, sa samaka ko Koya [Ko Tamaqu], me vua vakalevu sara.” Joni 15: 2.

Nai vosavosa na “vaini,” “tabana,” “vakatavia-ni-were,” “samaka,” kei na so tale e sa dau rogoci vakalevu ka matata tu vei ira, baleta na vei loga ni vaini e tu vakalevu vei ira ena vanua oqo. E ratou kila ka matata vei iratou na tisaipeli

ni samaki ni vaini e vakayacori ena kena i sele. E sega ni vakatititiqataki ni, tukutuku ni tabana e sega ni vua e tamusuki laivi vakadua, kei na tabana e sa vua e na tamusuki talega, ia sega ni tamusuki laivi sara, e sa matata tiko vei iratou oqo, dina ga kevaka e sega ni donu ena nodratou vakarau ni vakananau. Ko ira na Jiu e namaki ni sega ni dodonu me ra sotava na veika vakaoqo! Era Isireli—luve i Eparama! E a vuqa sara nai taba tamata era tiko ga vua na vaini, me yacova, ena nodra vakasama, era sa vaini sara ga.

E tovolea ko Jisu me vakayaloqaqataki iratou na turaga oqo ena nona kaya, “Dou sa qai samaki e na vuku ni vosa kau a vosataka vei kemudou.” Joni 15: 3. Na vosa oqo e rawa ni na kilai vinaka ena rarama ni vosa ni Kalou me vaka, “Me tiko vakalevu e na lomamudou na vosa i Karisito...” Kolosa 3: 16. “O koya oqo mo dou qai biuta tani na dukadukali kei na ka ca e uasivi tu, ka vakabauta e na yalomalua na vosa sa tei e na lomamudou, ko ya sa vakabula rawa na yalomudou. Ia dou muria na vosa ka kakua ni rogoca walega, ka vakaisini kemudou kina vakai kemudou.” Jemesa 1: 21, 22. E tukuna dina tiko ga ko Karisito, “Dou sa qai savasava ni dou sa vakabauta na vosa kecega au sa vosa kina vei kemudou.”

Nai colacola levu dina e tiko e na lomai Karisito e vaka-matatataki ena tikina ka tarava: “Dou tu vei au, kau na tu vei kemudou...” Joni 15: 4. E sa matata ni Turaga sa nanamaki tiko ki na Nona veilewai kei na nona vakoti, na gauna eratou na biuti koya kina Nona tisaipeli. E vakauqeti iratou ena veika dina eratou se bera ni raica. “Me vaka sa sega ni vua rawa na tabana vakai koya, kevaka sa sega ni tu vata kei na vaini; ena vaka talega kina koi kemudou, kevaka dou sa sega ni tu vei au.” Joni 15: 4. E se dina tikoga nikua; eda na sega ni rawata rawa e dua na ka vakavo ni da tikoga vei Koya. Kevaka mada ga ena vaka me dredre ka sega ni dua na ka e rawati tiko, nai tukutuku e tudei tikoga: “Tikoga vei Au; vakararavi tikoga vei Au.”

Nai tukutuku ni vaini kei na tabana ena kilai sara vakamatata ni umani vata kei na Roma 11. Eke e tiko kina na

vu ni olive sega ni vu ni vaini. Erau i vakaraitaki ruarua kei Isireli, ka dau rokovi ka cibitaki tu vei ira na Jiu. Na olive ni veikau e i vakaraitaki vei ira na matanitu tani, kei na olive vinaka e dusi ira na Isireli.

Na sema vata sai koya na kena sa mai veisau na veika ni veikau me ka vinaka ka uro, sa yaco kina me yaga vakalevu ka vinaka. Na cakacaka ni sema vata e vakatavulica na ka vuni ni kena bulataki na bula Vakarisito. Me vaka e vuqa na veika vinaka, e na gadrevi me da vakekeli vakalailai me rawa ni da kila na dina.

Ni vosa tiko na Roma 11: 24 ena vuku ni olive ni veikau kei na olive vinaka, e vosa tiko ko Paula ki na matanitu nei Setani kei na matanitu ni Kalou. Na gaunisala ga e rawa kina vua e dua na tabana mai na matanitu nei Setani me yaco me dua na tabana vei Karisito kei na Nona matanitu sai koya na gaunisala ni noda sema.

Nai Vakatawa-ni-were [Karisito] e lako voli me vakasaqa-ra na tabana [keda] e gadreva me rawa me tiki ni Nona matanitu. E tukuna ko Karisito, “Dou sa sega ni digitaki au, ia kau sa digitaki kemudou, ka lesi kemudou, mo dou lako ka vua...” Joni 15: 16. Ko Karisito ena Nona loloma sega ni vakamacalataki rawa, e kaciva kece na tamata, ia e lewe lailai ga e bau kauwai ena nona veikacivi ka gole Vua.

Ni bera ni rawa me cakava ko Karisito e dua na ka ena kena semati yani vua e dua na tabana, e na vakarautaka ko Koya na vu ni olive uro me ciqoma na olive ni veikau. E tukuna ko Paula ni oqo e sega ni kena i valavala. Ia e sega li ni levu na nonai valavala na tamata e duatani mai nai valavala nei Karisito? “Ni sa dua tani na noqu vakanananu ka dua tani na nomudou vakanananu, ka sa dua tani na noqu i valavala ka dua tani na nomudou i valavala, sa kaya ko Jiova.” Aisea 55: 8.

Na tamata e taura e dua na tabana vinaka ka sema kina dua na kau se wakana ni veikau ka yaco me vuataka na vua vinaka. Na Kalou e taura e dua na tabana ni veikau ka sema ki na dua na vuna e vinaka sa rawata kina na vua e vinaka

duadua e rawa ni rawati. Na tamata e sega ni rawa ni cakava na nona cakacaka e nai vakarau e cakava kina na Kalou na Nona cakacaka. E nai tuvatuva taucoko ni veivakabulai, na Kalou e cakacaka ga e na Nonai vakarau e na bula ni tamata, kei na nona vakatara na tamata me cakava na Kalou ena galala na nona cakacaka.

Kevaka e na cakava na tamata na nona veisemati ena kena i vakarau e cakava na Kalou, na veika ga e na rawa mai kina na vua ca. Oqo, duadua ga, e dodonu me vakavulici keda ni noda cakacaka duadua ga me da soli keda vakaoti vua ka nuitaka ga na Dauniveiqaravi Vinaka. “Kevaka dou vakadinata ka vakarorogo, dou na kania na veta ni vuata.” Aisea 1: 19. Na yalo rawarawa e noda; na talairawarawa, e na rawata ko Koya ena veiyalo yadudua e vakabauta.

Na Kalou e vakarautaka na Vu-ni-Olive vinaka me ciqoma na tabana ni veikau e Kalivari. Ia e da na tukuna, “Vakacava ko ira mai vei Atama ki Kalivari? Nanuma ni ko Karisito e. “...Lami sa vakamatei mai nai vakatekivu kei vuravura.” Vakata-akila 13: 8. Na veitabana ni veikau taucoko mai vei Atama me yacova ni lesu mai ko Jisu e dodonu me semati e Kalivari.

“Na rarama e cila mai ena kauveilatai e vakarai-taka tu na nona loloma na Kalou. Na Nona loloma e tuberi keda vakavoleka vua. Kevaka eda sega ni saqata na nona veivakauqeti tiko, eda sa na tuberi yani ki na ruku ni kauveilatai ena veivutuni ni valavala ca sa laki vakoti kina nai Vakabula. Sa na yaco kina vua na Yalo Tabu ni Kalou ena vuku ni vakabauta me vakatubura kina e dua na bula vou ena yalo ni tamata. Na vakanananu kei na gagadre sa na yaco me talairawarawa ga ki na loma ni Kalou. Na yalo, vakasama sa vakavoui me ucu Koya e cakacaka tiko vei keda me vesuka na veika kece ki Vua.”¹

Oqo ni da sa vagolei ki Kalivari, me da raica se gaunisala cava e cakava kina na nona veisemati na Vaka-tawa-ni-were.

Me vakataki ira na kena dau ni qarava na veika baleta na kau, na Vaka-tau-ni-were e taura nai sele ni kotikoti ka musuka laivi mai vakadua na tabana e gadreva me galala laivi mai na vanua e dau bula tiko kina. Nai matai ni cakacaka oqo e dau dredre ka gadrevi me vakayacora ga na Vaka-tawa-ni-were. Na noda i tavi ga me da gadreva ka lomasoli. Vua me cakava na cakacaka. Me da qarauna vinaka me da kua ni vosakudrukudru ena i vakarau ni Nona cakacaka.

Na vu ni Olive vinaka e dodonu me vakamavoataki me rawa ni sema yani kina e dua na tabana. Na mavoa koya sa vakayacori e Kalivari. Sa na gadrevi ga me vakarautaki na tabana me rawa ni rauta ka veiganiti vinaka kei na mavoa e yaco mai Kalivari. "...Ko ira kece era tusanaki. Au ni ra vakaivotavota ena Noqu i soro ena vukudra na yali tu ena tusanaki talega ni vakaivotavota ena lagilagi kei na nodra marau na vakabulai." ²

Ko Paula e tukuna, "Keirau sa vakoti vata kei Karisito...." Kalatia 2: 20 ka vakatalega kina, "...ko ira era nei Karisito era sa vakota ki na kauveilatai nai tovo vakayago kei na kena dodomo ca kei na kena gagadre ca." Kalatia 5: 24. Ni sa musuki laivi mai na tabana ena kena vu ni bula makawa, e sa musuki laivi mai na nona bula makawa. Ia na Vaka-tau-ni-were e sega ni laivi koya tu me mate. E biuta sara vakavinaka na tabana oqo ena mavoa nei Vu-ni-Olive vina-ka. E ubia vinaka nai sema oqo ena kena drega ni veisemati (Nona i sulu ni yalododonu). Na drega ni veisemati oqo e nakiti me tarova na veimate kei na veika tale eso e rawa ni tarova na kena bula.

"Na Tamana e tiko vakavolivoliti Karisito, ka sega ni dua na ka a yacovi Koya, na kena ga e vakatarai me kune kalougata kina ko vuravura. Oqo na vanua e kunea tu kina na vakacegu, ka me vakatalega kina vei keda. O koya e vakasinaiti tu e na Yalo i Karisito e sema tu ga vei Karisito. Na veika kece ka namaki, ka vagolei mai vei keda, e sotava ko Karisito. E sega ni qai gadreva me sasaga me

sabaya na ca, ni sa nona i sasabai tu ko Karisito. E sega ni dua na ka me tarai koya rawa, vakavo ke sa vakatara na Turaga, ‘sa veivuke na ka kecega me ra vinaka kina era sa lomana na Kalou.’ Rom 8: 28.”³

Na Vaka-tawa-ni-were e se bera tiko ni oti na Nona cakacaka. E sa na qai taura e so nai vesu ni veisemati kaukauwa ka vesuki rau vinaka kina na tabana kei na vuna. E vei taqataqavi vinaka sara me kua ni rawata rawa na cagi kei na veidraki ca ni bula me vakamalumulumutaka rawa nai sema sa caka oti. Na tabana me sa duabau kei na Vuni-Olive (se Vaini).

“Na veisemati ni tabana kei na vaini, e tukuna ko Koya, ni vakaraitaka na veimaliwai e dodonu mo qarauna ka semai iko kina vei Au. Nai tei (tabana) e sa semati kina vaini bula, na kena veitiki ni bula kece, sa tubu ka sema yani ki na vu ni vaini. Na bula nei vaini sa yaco me bula talega ni tabana.”⁴

Me yacova oqo, na Vaka-tau-ni-were se bera ni oti na Nona i tavi vei tabana, ni Nona nakinaki vei tabana me vakavuana. “...na vua ni Yalo *Tabu* na loloma, na reki, na vakacegu, na vosota vakadede, na yalomalua, na yal-ololoma, na vakabauta, na yalomalumulumu, nai valavala malua....” Kalatia 5: 22, 23. Qo sa kauti keda lesu tale ki nai sulu ni soqo ni vakawati, nai sulu ni yalododonu i Karisito sai koya na Nona i tovo, nai sulu e dodonu me da daramaka kece me rawa ni da vakarau tu ki na nona lesu mai na Turaga.

Me rawa vua na vuana me basika mai e dodonu me vakayacori tiko e so na veivakasavasavataki. Oqo talega e nona cakacaka na Vaka-tau-ni-were. E vuqa na gauna e dau basika mai e so na tubu vakasivia ka dodonu me musuki laivi me rawa ni solia na kaukauwa vua na tabana. Na kena dau levu sivia talega na drauna e dau solia nai yaloyalo cala ka vakaleqa talega na kena tubu vinaka mai na vuana.

E dua na ka e dau vakaraica vinaka na Vaka-tawa-ni-were na vei leqa eso e dau kune vakavuqa ena veitabaka kece —na kena dau rawa ni lutu se kala sobu vakasivia. Na leqa e tiko sai koya ena gauna e dau gole sobu kina na tabana ka tara na qele, e rawa ni dau tubu na wakana ka yaco me kauta tiko mai na kena kakana mai na rua na vanua. Ia ko Karisito e tukuna, “Sa sega e dua na tamata sa qarava rawa e le rua na turaga...” Maciu 6: 24.

Nai sele ni musumusumu ena vakayagataki me muduka na waka era tubu mai me rawa vua na tabana me dua ga na vanua e rawata tiko mai kina na nona vurevure bula. Ena nona maqosa e qarauna vinaka na Vaka-tawa-ni-were me laveta cake na tabana ka lutu sobu tiko oqo ka vesuka vinaka ki na Vatavata ena vanua e rawa kina me rawata na cagi bulabula ka vakasilimi tu ena matanisiga ni nona loloma na Kalou. Na vei valavala kece e da tubu vata mai kei na kena eda sa dau mai matau kina ka gole vakalevu tu ga ki na ca e musuki laivi ena cakacaka ni veivakasavasavataki ka yacana tiko na veivakatabui. Oqo na nona cakacaka na Vaka-tau-ni-were. Na tabana me sema tu ga ka laiva na Vaka-tawa-ni-were me cakava na Nona cakacaka e kila ni dui ganiti keda yadudua.

E na noda tu ga vua e rawa kina ni da lako e na bula e vinaka sara, ni bula e vinaka sara e Nona ka sega ni noda. E dodonu me da vakavinavinaka ni vakatara ko Koya me da vakaisulutaki ena Nona i sulu ni yalododonu.

Nai Dusidusi:

- 1 [The Desire of Ages](#), p. 176.
- 2 [The Desire of Ages](#), p. 357.
- 3 [Thoughts from the Mount of Blessing](#), p. 71.
- 4 [The Desire of Ages](#), p. 675.

APPENDIX A

Na Bula NEI KARISITO

Na bula vakatamata nei Karisito e bibi ka vakaibalebale sara vakalevu e na veika kece e baleti keda ka dodonu me uasivi duadua na noda dau vakadikeva ka vulica na ulutaga oqo.

“Ni da torova yani na ulutaga oqo, ena vinaka vei keda me da nanuma na vosa e cavuta ko Karisito vei Mosese ena vunikau kama, ‘Mo luvata tani nai vava mai na yavamu, ni sa qele tabu na vanua ko sa tu kina.’ Me da lako mai kina vuli oqo ena yalo-malumalumu me ni gone vuli, kei na yalo e kavoro. Vakakina na vuli ni nona liatamata ko Karisito e ulutaga vuavuai vinaka ni da vulica, ka na sauma vinaka na dauvakasaqaraqara e kelikeli vakatitobu sara ki na dina e vunitaki tu.” 1

Ena Iperiu 2: 16 eda wilika, “Ni sa sega sara ni mai vukei ira na agilose ko koya; sa mai vukei ira ga na kawa i Eparaama.” Ni dikevi ga vakatotolo na tikina oqo e na rawa vua e dua me nanuma ni kevaka me taura ko Jisu na kawa i Eparaama, ena sega kina ni rawa vua me karua ni Atama. Ia, na kawa tamata taucoko e tekivu mai vei Atama, sega ni agilose. Ko Paula, koya au vakabauta ni vola ruarua nai vola Vei ira na Kai Roma kei na Iperiu, e solia vei keda e dua tale na vuna e karua kina ni Atama ko Karisito. Na Roma 9: 6 e kaya, “...Ni ra sa sega ni Isireli dina ko ira kece sa maivei ira na Isireli.” Tikina e vitu e kaya, “...Na kawa i Aisake

ga ena vakatokai me nomu kawa.” Na luvei i Eparama, se nona kawa, sai ira na vosa ni yalayala. Ena tikina e walu eda wilika, “...O ira na luvena vakayago, era sa sega ni luve ni Kalou; ia na luve ni yalayala ga era sa vakabau me kawa.” Ko Karisito na Gone ni vosa ni yalayala, na Luve ni Kalou. E sa dodonu kina me kawa i Eparama ni a mai sucu ko Koya, sega ena gagadre vakayago. Joni 1: 13. E rua ga na yavu ni kena tekivu na tamata, na gagadre ga vakatamata se lako sara ga mai vua na Kalou. Ko Atama e a lako vakadodonu sara ga mai vua na Kalou ka vakakina nai karua ni Atama, ko Jisu Karisito.

“Ko Karisito e sega ni vakaiyaloyalotaka tu ga meda vakabauta ni mai bula vakatamata; e a kitaka saraga vakakina. E a mai taura sara ga ka bulataka na bula vakatamata. Me vakataka na gone ni ra vakaivotavota ena lewe kei na dra, e vakatalega kina ko Koya, e vakaivotavota talega kina. Ko Koya na luvei Meri; e kawa mai vei Tevita ko Koya enai tuvatuva ni kawa vakatamata.”²

Io, ko Jisu e a tamata dina me vakataki Atama ga, koya ka bulia ko Koya. Vakayalo, ko Koya e kawa i Eparama, vakayago, e kawa i Tevita.

Ena Roma 8: 3 ko Paula e sa via vakamatatataka sara, “...ni sa tala na Luvena e nai tovo ni yago sa tu kina na ca...” Nai vakamacala bibi vakayalo ena vuku ni tikina oqo e kaya, “Me vaka na kena laveti cake nai vakatakarakara e caka ka *tautauvata* kei na gata e veivakarusai tiko, me ra bula kina, ena vakatalega kina e Dua e caka me ‘vaka na yago i valavala ca’ me nodra i Vakabula.”³ Era kila na Isireli ni gata varasa e sega ni dua vei ira na gata e veivakamatei tiko, ia e caka me *vakataki* ira. Ko Jisu e bula me *vakataki* ira na wekana. Na tamata e buli me vakataka na Kalou, ia e sega ni Kalou.

Me sucu ena yago, me vaka na vosa nei Jisu vei Nikotimo, sai koya na vuna e bibi kina ka dodonu vua e dua me sucu vou. Joni 3: 1 – 6. Sa na matata kina ni tiko e dua na leqa ena i matai ni nona sucu mai na tamata. “Ko Karisito e vakatokai me karua ni Atama. Ena savasava kei na bula vakalou, e sema vua na Kalou ka lomani koya na Kalou, *e tekivu ko Koya e na vanua e tekivu kina ko Atama*. Ena lomasoli e lako curuma na vanua e bale kina ko Atama, ka vueta na malumalumu nei Atama.”⁴ Na Kalou e dodonu me vakadonui ni bulia na tamata ena bula *vakatamata sega nona valavala ca*, ni oqo na bula e rawai kina na tamata. Na taro me tarogi qo: E cala beka na Kalou ena Nona bulia na tamata, se e bale ga vua na tamata na nona lutu? Na Kalou e se sega vakadua ni tovolea se vakatututaka ni tamata *sa bale, ena bula vakatamata i valavala ca* e rawa ni qaqa vei Setani. Kevaka me rawa ni vakakina, na ka ga e na gadreva na tamata e dua nai vakaraitaki me muria, ka sega nai Vakabula koya ena kauveilatai e Kalivari “...e rawata tiko kina na dodonu me nodra daunitataro na tamata ena mata ni Tamana.”⁵ Ko Jisu e dodonu me vueta na malumalumu nei Atama, ka laveta na tamata kecega e tu vakarau me ciqoma na Nona i tuvatuva ni veivakabulai ena kena *teivaki na Nona yalododonu* vei ira ena kena soli vei ira e dua na *bula vou* ena rawa vua na Kalou me cakacaka vata, ni bula vou e sega ni veicati kei na Kalou. Oqo na veika kece e baleta na sucu vou.

“Ni galala sara ga ko Koya mai na tauvi duka ni valavala ca, *na savasava ni veika kece ni Nona bula vakalou* e yaco kina me dau mositi koya sara ga vakalevu enai vakatagedegede sega ni vakamacalataki rawa ni dau veitaratara kei na ca.”⁶ Kevaka me savasava ka vakalou na bula nei Karisito, e na donu kina, ena sega ni rawa ni vesuki ena i valavala ca. Oqo e rawa ga ni vosa tiko ena vuku ni Nona bula vakatamata ni *veika kece e vakila e sa vakavinakataki*. Me rawa vei Karisito me tekivu ena vanua e tekivu kina ko Atama e dodonu, ka bibi talega, me tiko vua na bula vakat-

amata ka tiko vei Atama ena nona tekivu bula e vuravura oqo. “Ko Karisito e lako mai ki vuravura oqo, taura na bula vakatamata ka tu me matataka na tamata, me vakaraitaka ena veivaluvaluti kei Setani ni tamata, me vaka a bulia na Kalou, ni sema tiko vei Tamana kei na Luvena e rawa me talairawarawa ki nai vakaro kece mai lomalagi.”⁷ E dodonu me vakatovolei ena bula “me vaka a bulia na Kalou” ka buli tu kina ko Atama. E a lutu nai matai ni Atama ena veivakatovolei, ia nai karua ni Atama e qaqa ka “Nona bula vakalou” e savasava.

Nai tuvatuva ni veivakamatatataki kei na veivakatovolei e tiki tiko ni kena tarai cake nai tovo e dodonu me vakayacora ena vuku ni tamata. Ena Nona mate sa rawata kina ko Koya na dodonu me teivaka nai tovo oqo vei ira kece era vakabauta ka ciqomi Koya me nodra Turaga ka i Vakabula.

Kevaka me tiko vei Jisu ka kawa mai ni bula i valavala ca, e na rawa vakacava Vua me tara cake e dua nai tovo e vinaka sara? Ko Paula e vakamatatataka sara vakavinaka “...Ni sa veimecaki nai tovo vakayago kei na Kalou: ni sa sega ni vakarogoca na vunau ni Kalou, ia sa dredre sara me vakakina.” Roma 8: 7. “Na mona ni tamata na koro-turaga ni yagona.”⁸ Me da na dikeva ka kunea se na mona, se vakasama, e tiki talega ni nona bula na tamata. E levu sara tiko na veicalati ni vakasama ena tikina oqo. E dua nai tukutuku matata vakayalo ka titobu sara e dodonu me veivuke vei keda.

“Na lotu e savasava e sema tiko kina vakatulewa. Na vakatulewa sai koya na kaukauwa e vu-ni-lewa tiko ena bula vakatamata, ka na vagolea kece na veika kece baleta na tamata ki vua. Na vakatulewa e sega ni veika e vinakati se gagadre, ia na kaukauwa ni vakayaco ka, koya e cakacaka ena luve ni tamata me talairawarawa kina vua na Kalou se talaidredre.”⁹

E na sega ni da vakatitiquataka ni vakatulewa e yaco tiko ena mona koya na koroturaga ni yagoda. Eda sa vulica ni vakatulewa na kaukauwa ni veiliutaki se na kaukauwa ni digidigi ka cakacaka ena tamata me talairawarawa se talaidredre. Eda sa vulica talega ni vakatulewa sai koya na kaukauwa ni veiliutaki ena *bula vakatamata*. Kevaka eda sa ciqoma ni kaukauwa ni vakatulewa, se kaukauwa ni digidigi, me tautauvata ga kei na mona, se vakasama, koya e koro turaga ni yago, eda sa rawata nai sau ni noda taro. Na noda mona e nonai tikitiko talega ni nona bula na tamata. Me vaka ni yalo kei na vakasama e rau tautauvata ga, e sa na muria ga yani ni noda sa na ciqoma na yalo vou, eda sa ciqoma talega na vakasama e vou, na bula kei na vakatulewa e vou.

Ena vuku ni vakasama vakayago e tukuna ko Paula, “Ni sa vu ni mate na gadrevi ni tovo vakayago; ia sa vu ni bula kei na vakacegu na gadrevi ni tovo vakayalo.” Roma 8: 6. O koya beka oqo na vuna e tagi yani kina ko Tevita e na Same 51: 10, “Kemuni na Kalou, mo ni bulia e lomaqu na yalo e savasava; Ka vakavouya e lomaqu na yalo sa dei tiko,” ka veivakasalataki talega ko Paula vei ira mai Filipai, “Me tiko e na lomamudou na yalo oqo ka tiko talega vei Karisito Jisu.” Filipai 2: 5.

Io, ko Jisu e tiko dina ena dua nai vakatagedegede vinaka cake mai vua na tamata i valavala ca, ia e sega ni vakakina vua e dua e sucu-vou ena bula Vakarisito.

“Ena vuku ni qaqa nei Karisito, nai vakatagedegede vinaka e tiko vua sa vakarautaki talega vua na tamata; me rawa ni vakaivotavota talega ena dua na kaukauwa mai vua ka levu mai vua, me vakaivotavota talega ena bula vakalou, koya e rawa ni qaqa mai kina ena ca koya e tu e vuravura ena vuku ni gagadre ca.”¹⁰

Nai vakarau ni bula e na vakatau kina nai tovo ena rawa ni tarai ka bucini cake. Na bula valavala ca se bula vakayago

ena solia ga mai nai tovo ca se tovo vakayago. E sega tale ni dua na ka e rawata. “Na vakasama ni rawa ga ni da cakacakataka ga na vinaka sa tiko rawa ena bula vakatamata, sa dua na veivakacalai levu.”¹¹

Ena gauna oqo sa rawarawa me da raica na vuna e bibi kina na sucu vou ena bula ni dua na tamata. Ia, ko Jisu e sega ni gadreva na sucu vou ni ko Koya “na ka tabu” se na Luve ni Kalou mai na i vakatekivu. Luke 1: 35. E da yaco me da luve ni Kalou, tagane se yalewa ena gaunisala ni sucu vou. E sega ni dua na noda i tavi enai matai ni noda sucu mai, ia e tiko vei keda na veika kece e baleta na karua ni noda sucu. “Sa vakayago ko koya sa sucu e na yago; ia sa vakayalo ko koya sa sucu e na yalo.” Joni 3: 6.

Nai tovo e vinaka vua na Kalou e rawa ga ni tarai cake mai ena bula sega ni valavala ca. Ko Jisu, nai karua ni Atama, e a sucu e na bula sega ni valavala ca. Ko keda me da sucu yani kina bula sega ni valavala ca.

Kevaka na vakasama vakayago, se kena bula, e “...sega ni vakarogoca na vunau ni Kalou...” Roma 8: 7, ia na vunau ni Kalou na lavelave ni Nonai tovo, ka sa na tiko vei keda e dua na leqa levu kevaka e noda i le tikoga ni ko Karisito e kawa mai ena bula i valavala ca.

Ni sa mai taura vua ko Karisito nai valavala ca kei vura-vura, e sega ni veisautaki koya me tamata i valavala ca, ni cakava ga ko Koya me kauta laivi vei keda. E taura talega na noda bula i valavala ca vakatamata ena gaunisala vata koya. Na vei malumalumu kece sara kei na kena revurevu taucoko, vakayago kei na vakasama, e taura ko Koya me rawa ni, ena gauna e “sega ni valavala ca ka cecere na nona bula, e vakadonuya ko Koya me taura na veika kece e baleta na kawa tamata, me mai duavata kei na kawa tamata sa bale tu.”¹² Na vosa na Habiliments e vakadewataki ena Webster me tautauvata “na veika kece e kilai kina.” E rawa kina ni da tukuna na veika kece e rawa ni da kunea ka i tovo kilai levu ni tamata.

Na cava e bibi kina vei keda me da kila na ka oqo? Na Nona i tuvatuva ni veivakabulai na Kalou e gadrevi vua na tamata me vinaka sara na nona i tovo, i a sega ni tiko vua na ka oqo me solia.

“E a rawa vei Atama, ni bera nona bale, me rawata na i tovo ni yalododonu ena nona talairawarawa ki na nona vunau na Kalou. Ia e sega ni cakava oqo, ka baleta na nona valavala ca sa lutu kina na bula ni tamata ka sega ni rawa ni da cakavi keda me da yalododonu. Ni da sa valavala ca, sega ni savasava, sa sega ni rawa ni da talairawarawa vakaoti ki nai vunau tabu. E sega na noda yalododonu vakataki keda me rawa ni sotava nai vakaro ni vunau ni Kalou. Ia ko Karisito sa cakava e dua na kena gaunisala me da dro rawa kina. . . . E bula taka ko Koya e dua na bula sega ni valavala ca. E mate ena vukuda, ka sa solia tu vei keda na digidigi me taura na noda i valavala ca ka solia vei keda na Nona yalododonu. . . . Nai tovo nei Karisito sa mai sosomitaka na nomu i tovo, ko sa vakadonui ena mata ni Kalou me vaka ga ko sega ni bau valavala ca.”¹³

Qo na cakacaka ni veivakadonui koya e solisoli loloma vei ira kece era na via ciqoma nai tuvatuva ni Kalou.

E sega ni dua vei ira oqo ena rawa kevaka me a kawa mai ni bula i valavala ca ko Karisito. Ia, sa vakavinavinakataki na Kalou, e yaco vakakina ka sa rawa me da kila ni “kena cati na ca me vaka koya e rawa ga ni kune ena *bula ka sega kina na ca ka savasava*, e vakavotukanataka ko Karisito ki vua na tamata i valavala ca ena loloma e rawata ga na vinaka sega ni vakaiyalayala.”¹⁴

“Na bula vakatamata nei Karisito e yacova na lolovira ni bula *malumalumu vakatamata*, ka vakaraitaki koya kei na malumalumu kei na veika e

gadrevā na tamata sa lutu, ia na Nona *bula vakalou e taura matua na Tawakune*. Na Nona cakacaka ni colata nai sau ni talaidredre ni tamata e sega ni solia vua na galala me kuria tikoga na voroki ni vunau ni Kalou, koya e cakava na tamata me dinau tu ki nai vunau, na dinau e sauma vakataki koya ko Karisito ena Nona vakararawataki. Na veidredre kei na vakararawataki nei Karisito me vakayavalata na tamata me kila na levu ni nonai valavala ca ena voroki tiko ni vunau ni Kalou, ka me tuberi koya ki na veivutuni ka talairawarawa ki nai vunau koya, ena talairawarawa me veivinakati kei na Kalou. *Na Nona yalododonu ena wilika vua na tamata*, ka na laveta cake na nonai tovo vua na Kalou, me rawa ena nona sasaga me muria nai vunau ni Kalou e na ciqomi. Na cakacaka i Karisito me vakaveivinakati-taka tale na tamata vua na Kalou ena Nona bula vakatamata, kei na Kalou vua na tamata ena Nona bula vakalou.”¹⁵

Mo raica qo: Ena nona bula vakatamata ko Karisito sa rawa kina me veivinakati tale na tamata kei na Kalou. Na Roma 8: 7 e tukuna vei keda, “Ni sa veimecaki nai tovo vakayago kei na Kalou: ni sa sega ni vakarogoca na vunau ni Kalou, ia sa dredre sara me vakakina.” *Na veivinakati tale ena gaunisala ni bula i valavala ca vakatamata e sega ni rawa vakadua*. Na leqa ni tamata e dau sasaga me walia na nona leqa ni valavala ca ni *kauti Karisito sobu mai ki na nona bula vakatamata i valavala ca*, ka sega ni vakatarai Karisito me laveta cake mai na tamata ena bula malumalumu i valavala ca ena Nona wilika vua na Nona yalododonu me tucake tu ena mata ni Kalou ena bula vou e rawa ni cakacaka kina na Kalou. Na bula vou e sega ni veimecaki kei na Kalou. Ia, na nona bula vou na tamata me tuberi ka vakamatatataki, ka oqo na cakacaka e rawata na veivakatabui.

E na dredre sara na noda vakabauta na veika sa cakava na bula i valavala ca ki na tamata.

“Na revurevu ni kena laukana na kau e kilai kina na ka vinaka kei na ka ca sa vakavotukana tu ena bula ni tamata kece sara. E sa tiko ena nona bula na gagadre ki na ca, na kaukauwa e rawa, ke sega ni vukei, ena sega ni rawa ni tarova. Me rawa ni vorata na kaukauwa oqo, me rawata nai vakatagedegede ena vu ni lomana ni oqo ga e uasivi, ena sega ni kunea e dua tale na veivuke ena dua ga na kaukauwa. Na kaukauwa sai Karisito.”¹⁶

“*Na nodra i votavota na gone na i valavala ca. Nai valavala ca sa tawasei ira mai vua na Kalou. E solia Nona bula ko Jisu me rawa Vua me sema lesu tale nai sema sa cavuka tu vua na Kalou. Me vaka vua na matai ni Atama, na tamata e sega ni dua na ka e rawata mai vua, na bula beitaki ga kei na noda i totogi ga na mate.*”¹⁷

Me rawa vei Karisito me sema lesu tale nai sema sa cavuka tu (e wili kina na kawa tamata taucoko), e dodonu me tiko vua e *duatani sara ga na bula mai na kena eda a sucu kina.*

“Na tamata e sega ni rawa ni vueta na tamata. E na *nona bula sa bale tu, valavala ca*, e sa yaco kina me i soro lolovira, ka veisosomitaki ena dua nai soro e beci mai vei *Atama ni se bera na bale*. Na Kalou e bulia na tamata e vinaka sara ka tu dodonu, ka ni oti na nona talaidredre sa sega kina ni dua nai soro ena vuku ni tamata e donu vua na Kalou, vakavo ke cabori nai soro e uasivi cake mai vua na tamata me vaka na nona se tu ena bula e vinaka sara kei na dodonu.”¹⁸

Na *bula i valavala ca*, na *bula sa bale e okati me valavala ca*, na *bula sa lutu*. Sai koya oqo na bula e soli sobu tiko mai ena veitaba yabaki ni kawa tamata. Sai koya na i vakatagedegede ni bula ena umani ka wili kina ko Jisu me dua talega nai soro e lolovira, kevaka me a *kawa mai ni bula i valavala ca*.

Nai soro kece e digitaki e dodonu me kua ni dua na kena ca ena ka kecega. “Ena nodra gauna na Isireli taumada nai soro kece a kau mai vua na bete levu e musu me dolavi ki na kena suitu me rawa ni laurai se vinaka tu ena uto.” 19. Ko Jisu Karisito e dodonu me savasava ka sega ni tauvi duka se dua na kena ca. 1 Pita 1: 19. Na ‘Webster’ e vakamacala taka na ‘blemish’ se na ca me “dua ga na ka e vakaleqa se vakacacana na vinaka.” Sa na dodonu, me matata na bibi ni *valavala ca*, na *bula sa bale*, kevaka me *vu mai kina ko Jisu*, sa na yaco kina vua me i soro sega ni savasava. Sa na yaco kina, nai soro sa na sega ni ciqomi mai vei Tamana. Ia, e a *ciqomi*, na *veisorovaki e vakayacori e vinaka sara – sega ni tauvi duka se dua na kena ca*.

“Na liatamata nei Karisito e yaco tu ena gauna oqo, ka na vakatukina ena veigauna kece ni sega ni kilai rawa. Na veika sa vakaraitaki, sa noda kei ira na luveda, ia me vakasalataki na tamata taucoko ena yavu ni kena yaco ko Karisito *me tamata, me dua ga vakataki keda; ni sega ni vakakina.*”²⁰

Me da vulica ni *bula vauci ena i valavala ca* e sega ni *rawa ni lewai tiko*, *veisautaki se vakavinakataki* ena dua ga na gaunisala. Na Veiyalayalati Makawa kei na Veiyalayalati Vou erau vakatavuvulitaka ruarua oqo.

Aisea 64: 6 “Ia keimami sa vaka na ka sa sega ni savasava koi keimami kecega; ka sa vaka nai sulu qeleqelewa na neimami valavala dodonu kecega....”

Joep 14: 4 “Ko cei me kauta rawa mai e dua na ka savasava mai na ka sa sega ni savasava? sa sega sara e dua.”

Same 51: 10 “Kemuni na Kalou, mo ni bulia e lomaqu na yalo e savasava; Ka vakavouya e lomaqu na yalo sa dei tiko.”

Isikeli 36: 26 -27 “Au na solia talega vei kemudou na yalo vou, io ka’u na vakacuruma ki na lomamudou na yalo vou: au na kauta tani talega maivei kemudou na yalo vatu ka solia vei kemudou na yalo vakalewe. Ka’u na vakacuruma ki na lomamudou na yaloqu, ka vagolei kemudou mo dou muria na noqu vunau, ia dou na vakabauta na noqu lewa ka cakava.”

Joni 12: 24 “E dina, e dina, au sa kaya vei kemudou, Kevaka ena sega ni mate na vua ni sila ni sa lutu ki na qele, sa tiko duaduaga; ia kevaka sa mate, sa vua vakalevu.”

2 Koronica 5: 17 “Ia kevaka sa tu vata kei Karisito e dua na tamata, sa qai buli vou: sa lako tani na veika makawa; raica, sa yaco me vou na ka kecega.”

Kalatia 5: 24 “Ia ko ira era nei Karisito era sa vakota ki na kauveilatai nai tovo vakayago kei na kena dodomo ca kei na kena gagadre ca.”

“Na bula ni Vakarisito e sega ni vakavinakataki ga se veisautaki ga e so na tiki ni bula makawa, *ia na kena veisautaki vakadua na bula*. E na yaco na mate vua na tamata kei nai valavala ca, ka basika e dua na bula vou. Na veisau oqo e rawa ga ni vakavotukana ena cakacaka vagumatua ni Yalo Tabu.”²¹

Kevaka me da raici Karisito tiko ena *bula i valavala ca* ena gadrevi vua me lako curuma talega na veiveisau vakaoqo. Ia na tevoru e sega ni bau raica rawa e dua mada ga na gagadre (vakananau) me rawa ni bucina cake kina na nona veitemaki ena nona temaki Karisito. Ena dodonu me yaco vakakina kevaka me a drodrovi Karisito sobu mai na kawa ni bula i valavala ca.

“Ni sa vakacuva na uluna ko Karisito ka mate, e kauta sobu vata kei Koya na duru ni matanitu nei

Setani ki na vuravura. E vakawabokotaki Setani ena i tutu ni bula vata ga e qaqa kina ko Setani mai Iteni. E vakadruka na meca ko Karisito ena Nona bula vakatamata.”²²

Ena Nona bulataka na bula ni tamata e vakadrukai Setani kina ko Karisito. Oqo, na bula valavala ca vakatamata e rawa ni cakava. Na (bula valavala ca) me mate ka vakaisosomitaki, ka me vakaivotavota na tamata e na bula vakalou i Karisito ni bera ni rawata na bula qaqa ka lagilagi.

“Qarauna vinaka, vakavinaka sara, nai vakarau ni nomu raica ka ciqoma na bula vakatamata nei Karisito. Mo kakua vakadua ni biuti Koya ena matedra na tamata me vaka e dua e tu vua na malumalumu [gagadre] ki nai valavala ca. Ko Koya nai karua ni Atama. *Na matai ni Atama e a buli ka savasava, tamata sega nona ca, ka sega ni dua na tiki lailai ni ca e kune vua; koya e a ucuya na Kalou.* E a rawa ni bale, ka bale dina ena vuku ni talaidredre. Ena vuku ni valavala ca na nona kawa era sa sucu vata mai kei na valavala ni *bula ni talaidredre*. Ia ko Jisu Karisito sa vakasucumi [duatani] me Luve ni Kalou. E taura Vua na bula vakatamata, ka temaki ena veitemaki kece e rawa ni temaki kina na bula vakatamata. E a rawa ni valavala ca; e a rawa ni bale, ia sega vakadua ena dua na gauna me kune vua e dua na gagadre se vakasama ni ca.”²³

Ko Karisito duadua ga na gone e bau sucu ena bula vakatamata sega vua na ca. Ena vakasama oqo, e duatani duadua ko Koya. Raica qo: Na tamata e *sucu vata mai na bula vakatamata i valavala ca*. Ko Karisito e *taura Vua na bula vakatamata*. “Na Kalou e gadreva me vakabulai keda, me sereki keda. Ia, baleta ni oqo e na gadrevi kina me veisau vakadua, *na kena vakavoui na noda bula taucoko*, me da soli

keda vakaoti ki Vua.”²⁴ Me vaka ni oqo e Nona gagadre, sa rawa me da kila na vuna, “*Me vaka Nona a tiko ko Jisu ena bula vakatamata, e vinakata vakakina na Kalou vei ira na muri Koya.*”²⁵ Ena gadreva beka na Kalou vei ira na muri Koya me ra vakaleqai tu ena bula malumalumu i valavala ca vakatamata? Na cava, nai sema nei Karisito ki na noda bula i valavala ca vakatamata?

*“E taura ki na Nona bula sega ni valavala ca na noda bula i valavala ca vakatamata, me rawa ni kila na veivuke vei ira na temaki.”*²⁶

E tiko na duidui ena Nona taura Vua ko Karisito, *na kena drodrova mai na kawa*, kei na kena e bolea me taura me rawa ni qaqa ka kauta lesu tale na tamata vua na Kalou. E vaka yalomalumulumutaki koya me yacova ni sa sega tale ni dua na vanua e lolovira tale me sirova. E yaco me sa laki vakamatautaki koya ka wiliki Koya vei ira na malumalumu sara. Na *noda malumalumu kece*, na *vanua e da leqa kina ena kena i vakatagedegede kece sara*, e tu vakarau ko Koya me taura. Ia, me da nanuma ko Karisito e tudei tu ga ena *Nona cata sara ga nai valavala ca*. Kevaka me a kawa mai ni bula i valavala ca ko Karisito ena yaco me tiko na *duidui sega ni ciqomi rawa* vei rau na *nona bula e rua*, mai na kena namaki na *vakacegu e vinaka*. O koya beka qo na ka e vinakata na Kalou vei ira na Luvena?

“Ko Karisito e na sega ni rawa ni rawata edua na ka ena Nona veiqaravi e vuravura me vakabulai ira na tamata ke a sega ni rau umanivata na bula vakalou kei na tamata. Na kena vakaiyalayala na veika e rawa ni rawata na tamata e sega ni rawa ni vakamacalataka rawa na veika talei ka veivakurabuitaki oqo—na nodrau duavata na bula e rua oqo, vakalou kei na tamata. E na sega ni rawa ni vakamacalataki rawa. Me vakanananu tu ga na tamata ka galu ga.

Ia e kalougata na tamata ni vakaiivotavota ena bula vakalou, ka ena vakasama oqo sa rawa kina vua na tamata ena so nai vakatagedegede me sema yani ki na veivakurabuitaki oqo.”²⁷

Ena sucu vou sa vakagalalataki kina na tamata mai na nona bula makawa ena nona mate ka ciqoma nai valavala ni bula vou ena nona sucu. Ena rawa ga e na bula vou oqo me vakaiivotavota e na bula vakalou. Mai na Nona se lailai sara ki nai bulubulu e tiko ga na duavata e talei sara vei rau na rua na bula nei Karisito.

Na veika kece e vakayagataka na tamata me ulubale ni valavala ca, e tu vakarau ko Jisu me colata—na veivakato-togani, galili, dravudravua, sega ni ciqomi, cati ena vuvale, vakatotogani vakayago kei na mosi, vakaogai na vakasama, druka tu ga ena i tuvatuva ni bula, cakitaki, coqati mai vei ira na volekati koya, e vaka sa biuti koya sara ga na Kalou vakataki Koya. Eda na kurabui beka ena veivakasalataki vakaoqo mai vua na Kalou. “E sega ni dodonu me tiko na noda lomatarotaro ena vuku ni kena vinaka sara na sega ni valavala ca ni bula vakatamata nei Karisito.”²⁸

“Na kena gauna dodonu ni kena sema vata na bula vakat-amata kei na bula vakalou, e sega ni dodonu vei keda me da kila.”²⁹ Me rawa beka ni vakatututaki mada yani e dua na ka e rawa ni solia e so na rarama ena vuku ni ulutaga oqo?

“Ko Setani kei na nona vavakoso taucoko—ni nona i le ko Setani ni koya e lotu—e vakadeitaka ni ko Karisito me kua ni vakayacora na veivakasalataki nei lomalagi. Ni oti na papitaiso nei Karisito, e cuva e na bati ni uciwai na Joritani; *se bera vakadua ni vakarogoca ko lomalagi e dua na masu me vaka e lako mai na tebenigusu tabu vakalomalagi.* E tokara Vua ko Jisu na noda bula. Na serau ni Kalou me vaka na ruve boro ena koula, mai cegu koto Vua, mai nai serau tawamudu e rogo mai kina na na vosa oqo,

‘Oqo na Noqu gone ni toko, Au sa dau marautaka vakalevu.’”³⁰

Ena sega ni veivakurabuitaki ni ko lomalagi se bera vakadua ni rogoca e dua na masu me vaka e lako mai na tebenigusu tabu vakalomalagi. Kevaka, ena gauna oqo, e taura kina ko Karisito nai otioti ni kabakaba ena Nona vakamalumalumutaki Koya, me da qai vakasamataka ena vakacava tu beka na masu koya—*na nona kerekere bibi vei tamana me vakatara na leqa kece ni valavala ca sa cakava na tamata kecega me sa wili Vua ka saumi Vua na kena i sau*. Ko ira kece na agilose kei ira na lewei lomalagi era kurabui ka sega ni ra ciqoma rawa ena nodra vakasama na vuna me soli vua na tamata sega ni vinaka na nona bula, sega ni dau veiciqomi, ka i valavala ca, me soli vua na galala ni bula ka taura ko Karisito na nonai votavota na tamata kei na nona beitaki. E dredre saraga me ra kila se ciqoma rawa.

Ko Atama e yaco me valavala ca ena nona digitaka me vakabauti Setani ka sega ni vakabauta na Kalou. Sa *veisau kina na nona bula mai na bula vakatamata sega ni valavala ca* ki na *bula vakatamata i valavala ca*. E digitaka ko Karisito me *taura Vua* nona beitaki ko vuravura ka wili kina na *bula vakatamata i valavala ca*. Na cakacaka ni veivakasavasavataki e dodonu *me yacova yani ka sivia sara na cakacaka ni tamata ka me yaco sara ga ki na vanua e vu mai kina—nai vakarau se vakasama ni tamata*. Ena *gaunisala oqo e rawa kina vei Karisito me solia vei keda e dua na yalo vou, vakasama se bula vou*. Na cakacaka oqo e rawata na *kena vakalesui vakadua na tamata* ena gauna vata koya e sega ni vakadukari koya na dau ni Veivakalesui, baleta na *beitaki e sega ni Nona e noda ga—e taura ga ena Nona digidigi*. Na talei kei na veivakurabuitaki ni Nona i tuvatuva ni veivakabulai na Kalou.

Na gauna e curuma kina ko Karisito na veikau ni veitemaki e colata tu nai colacola levu ni veibeitaki ni valavala ca ni kai vuravura. Oqo e dua nai colacola e sa sivia sara

ga vua e dua na tamata e lailai sobu mai vua na Kalou. Ko Karisito e Kalou ka tamata talega, e dua na ka veivakurabuitaki e sega ni rawa me yacova rawa na noda vakasama.

Kevaka me a tiko vei Karisito na bula i valavala ca vakatamata me *taura mai ni kena kawa, ena sega ni rawa kina Vua me i yaloyalo matata vinaka kei Tamana*. Na Webster e vakamacalataka na vosa na sinful me “full of sin” se valavala ca me “sinai ena ca.” Ko Koya vakataki Koya e kaya, “...*Ko koya sa raici au, sa raici Tamaqu...*” Joni 14: 9.

Na bula i valavala ca eda sucu kaya mai, e rawa ki na dua ga nai vakatagedegede, me tauri tiko me vakaiva-karau. Ia, sai koya beka oqo na galala e via solia tiko ko Karisito vua e dua e vakabauta? Ena rawa vakacava me da vakabulai mai na kaukauwa kei na i sau ni valavala ca? “*Ia kevaka ena sereki kemudou na Luvena dou na qai sereki dina kina.*” Joni 8: 36.

Kevaka e rawati na *bula ni talairawarawa e vinaka sara nei Karisito* ena kena qarauni vinaka ka vakaivakarautaki na Nona bula vakayago i valavala ca, sa dodonu kina ni Nona i vakaraitaki vei keda me da qarauna ka vakaivakarautaka vinaka noda bula vakayago i valavala ca. Ia, Nai Vola Tabu, e vakadeitaka na *bula vakayago e sega ni rawa ni veisau* ka na dodonu ga me mate, ka me da sucu vou tale. Na Nona gagadre na Kalou e vakamacalataki enai tukutuku lavetaki oqo: “E gadreva me rawa ni da vakila na veika baleta Nona loloma ena Nona solia na Luvena me mate me rawa ni valuta na ca, ka kauta laivi na duka ni valavala ca mai na cakacaka ni ligana na Kalou, ka vakalesui ira tale na sa yali tu, laveta cake ka vakacokotaka tale na yalo ena savasava e dodonu me tu kina ena vuku ni yalododonu i Karisito.”³¹ Na kena soli vei ira na yalododonu sai koya na cakacaka e vakayacori sara tikoga oqo vei ira era vakabauta dina. E vakarautaki ira tiko na turaga, marama, e na veivakadonui, ena nona taura ena yalovinaka na i colacola kece ni valavala ca e sa volai tu ena vukudra ka veisautaka nai tukutuku kece e volai tu baleti ira me wiliki kina “*me vaka ga e se sega ni bau valavala ca.*”

E na sega ni rawati rawa e dua na ka vei Karisito me ciqoma na bula vakatamata i valavala ca kei na kena sega vakadua ni vakavotukanataka mai e dua nai valavala ca. Nai vunau ni Kalou e veibeitaki ki nai valavala ca, sega walega e na veika eda cakava, ena vakasama talega.

“Nai vunau ni Kalou me vaka e vakaraitaki ena Vosa ni Kalou, e raba i levu ena kena i vakaro. Na vei yavu taucoko e savasava, dodonu ka vinaka. Nai vunau e vauca na tamata ki nai tavi vua na Kalou; ka tara talega yani na vakanananu kei na veika e tara na lomada; ka na vakayacora na veibeitaki ni valavala ca vei ira kece e vakila e lomana ni voroka na veika e vakarota na i vunau. Kevaka me vauca walega na veika ga e laurai e taudaku nai vunau, e na sega ni vakila na tamata na nona beitaki ena cala ni nona vakasama, gagadre se veika e tuvatuva kina. Ia nai vunau e vakarota na yalo me savasava kei na vakasama me dodonu, na vakanananu kei na gagadre me vaka nai vakatagedegede ni loloma kei na yalododonu.”³²

Na *bula vakatamata* e vauci tu kina na *tauvimate ni valavala ca*, na *valacala ca e revurevu ga ni tauvimate*. “... sa mate taucoko na ulumu, ka sa malumalumu taucoko na lomamu.” Aisea 1: 5. Kevaka me bulataka tu ko Karisito e dua na bula e vinaka sara ni *sucu ka vakaivotavota tiko ena bula vakatamata*, e na *dewa talega Vua na tauvimate ka na gadreva talega me dua na Nona i Vakabula*.

Kevaka na Nona bula sai koya na ka e rawa kina Vua me tarovi koya mai na *gagadre ni valavala ca*, ena sega ni rawa ni *bula vakatamata i valavala ca*. Kevaka e tiko Vua na *gagadre ni valavala ca*, ia e vorata rawa, ena vakadukadukalitaki Koya, baleta ena vakasama sa tiko kina na sore ni valavala ca.

E rawa vakacava vei keda me da walia na veika e tukuni ena Iperiu 4: 15? “Ni sa sega ni noda bete levu ko koya

sa sega ni lomani keda rawa ni da sa malumalumu; ia sa dauveretaki vakatautauvata e na ka kecega ko koya, ia ka sega na nona cala.”

Me rawa ni da vakasamataka rawa na noda gaunisala ena vuku ni leqa oqo e sa na gradrevi vei keda me da biuta vakatikitiki na kilaka sa tu rawa vei keda ka tovolea me da raica na valavala ca me vaka na rai ni Kalou. *Na nanumi keda ga, se qaravi keda ga me kalou tani e yavu tu ni valavala ca kecega.* (Raica na Testimony Treasures, vol. 1, p.518 kei na Great Controversy, p. 294). *E nai cabocabo ni soro oqo e qaravi kina na tamata kecega.* E na qaravi koya ga se cati koya ga. Ko Jisu e kaya, “O koya sa lomana na nona bula, ena vakayalia; ia ko koya sa cata na nona bula e vuravura oqo, ena maroroya ki na bula tawa mudu.” Joni 12: 25. Oqo nai tukutuku vata ga e tukuna ko Jisu vei Nikotimo ena Joni 3: 6, “Sa vakayago ko koya sa sucu e na yago; ia sa vakayalo ko koya sa sucu e na yalo.” E a temaki vakacava ko Jisu me vakataki keda ga, ia ka sega ni valavala ca? Kevaka e waka kece ni valavala ca na nanumi keda ga, sa kena i balebale *nai valavala ca duidui eso* e kedra *duidui ga na kau e ra tubu mai kina.* Ena dina kina ni na kena vunitaki vakavinaka ga na veika baleti keda ena veitemaki, na kena kaukauwa na veitemaki.

Eda sa kila oqo “...sa sega ni dauveretaki rawa na Kalou ki na ka ca...” Jemesa 1: 13. Ko Karisito, ena Nona tiko e vuravura e taucoko nona bula Vakalou vaka kina na bula vakatamata. Baleta ni nona bula vakatamata ko Karisito e sega ni valavala ca, e vakakina na bula nei Atama ena nona a buli, ka na nona bula vakalou ko Karisito e bula ga ni Kalou, e rau *duavata vakaoti na rua na Nona bula oqo – Nona bula vakalou kei na tamata.*

“Ko Karisito e tudei tu vakaoti ena Nona cata nai valavala ca...”³³ E cata nai valavala ca ena dua nai vakatagedegede e uasivi ka taucoko vakaoti.

“Ena dua na yalo e sega ni vakavoui ena tiko kina na gagadre ni valavala ca kei na gagadre me loma-

na tiko ka soli ulubale kina. Ena yalo sa vakavou ena kune kina na cata nai valavala ca kei na dei ni gagadre me valuta ka sabaya laivi.”³⁴

“Ena kena sa kilai vinaka ka ciqomi nai tovo nei Karisito, ena veitauraki kei na Kalou, e sa na sega ni vinakati ka cati vakalevu vei keda nai valavala ca.”³⁵

“Ko Koya [Kalou] e vinakata me kauta laivi mai vua na tamata na veika e sega ni vinaka ka cata ko Koya, ia na tamata me cakacaka veitokoni kei na Kalou. Me biu laivi nai valavala ca, me cati, ka ciqomi ena vakabauta na yalododonu i Karisito. Sa rawa kina ni rau veitokoni na bula vakalou kei na tamata.”³⁶

Ena rawa beka vakacava vua na Kalou me vakavurea vua na tamata me cata nai valavala ca ni valavala ni bula ni tamata me veimecaki kei na Kalou ka sega ni cata nai valavala ca? Roma 8: 7. Ena rawati rawa ga ena veivakasalataki nei Paula enai vola vata koya wase 12: 2, “Ia dou kakua ni vakatauvatani kemudou kei ira era sa vakavuravura: *ia dou mataliataki ga ni sa vakavou na yalomudou*, mo dou kila rawa kina na loma ni Kalou, sa yaga, ka vinaka, ka dodonu sara.” E sa na qai rawa kina “....Mo dou cata sara na ka ca; mo dou kabita sara na ka vinaka.” Roma 12: 9.

E sa na rawa kina me da vakadeitaka na ka dina oqo ni ko *Setani e sega ni rawa ni temaki Karisito me cakava e dua na ka e cata*. Na kena cati nai valavala ca e tiki ni bula dina ga nei Karisito. E sega ni vakakina vua na kawa tamata. E maile na keda veiyawaki; e na rawa vakacava me da temaki vakatautauvata.

E dodonu me da nanuma ni ena tikina vata oqo na tamata qaqa e sa bau buli e bale kina. Na nanumi keda ga e vakavotukanataki ena dokadoka, vuvu, veiqati, veidabui kei na talaidredre. Ko rau na vuda erau a lako curuma talega na

vetemaki vata ga. E temaki ko Ivi me taroga na vuna e tarova kina na Kalou na vua ni kau e kilai kina na vinaka kei na ca. E mai kaukauwa sara vakalevu ena nona nanuma ni sa rawata na gata me vosa ena nona kania na vua ni kau. “Na cava na vuna me’u kua kina ni kania na vua ni kau vinaka vaka oqo?” Oqo na nanumi keda ga me vaka sa dau matau tu vei keda. E nanuma ko Atama me wasea vata kei koya na nona leqa, ka nanuma ni oqo na vakaraitaki ni loloma dina. E tovolea me nanuma ni na vinaka na veika kece ena dua na gaunisala, me rawata ga na ka e vinakata. Oqo sara ga na nanumi koya ga! Nanuma vinaka, na veika kece oqo e vakayacori tiko ni o koya e cakava e se tu ena *bula sega ni valavala ca*. E tautauvata sara ga kei ira na *agilose era bale*. Oqo beka na gaunisala e vakayagataka talega ko Setani vei Karisito, ka vakakina vua na tamata. E na rawa vakacava me cakava vei Karisito me vakaraitaka na nanumi koya ga, koya ena sega ni laurai ni nanumi koya ga? Na kena i sau ena kune e nai tukutuku ceguvi ka lavetaki e tarava oqo:

“E sega ni tavi rawarawa vua na Ravouvou ni bula me qarava nai tuvatuva sa tekivutaka me vak-abulai kina na tamata, ena nona vakaisulutaka na nona i tutu vakalou ena bula vakatamata. E nona tu na veivakalagilagi mai lomalagi,ka sa matau tu vua me tu vua na kaukauwa ni vakatulewa.E a *sega ni rawarawa Vua* me maroroya tiko na bula vakatamata me vaka ga na kena dredre vua na tamata me uasivita na bula lolovira vakatamata, ka vakaivotavota tu ena bula vakalou.”³⁷

“Me vunitaka tu na nona i serau ni luve ni kawa ni tamata sa bale, sa veivakavulici dredre e vakatara tu na Ravouvou ni bula me lako curuma.”³⁸

Na bula vakalou sa vakatikitikitaka ko Koya e sega ni valavala ca, e vinaka sara ka matau vua me tu vua na kau-

kauwa kece. E a dredre sara vei Karisito, e na nona tiko e vuravura, me maroroya tiko na Nona bula vakalou me kua ni vakaraitaki mai ena Nona bula vou vakatamata sega ni valavala ca. Na bula vakaoqo sa vakamalumalumutaki tu mai ena loma ni va na udolu na yabaki ni valavala ca. Ena noda sucu tale ka solia vei keda ko Karisito e dua na bula sega ni valavala ca, e dredre sara vei keda me da maroroya tiko na noda bula sa vakoti ka buluti, na bula vakatamata i valavala ca koya e sinai tu ena valavala ca, talaidredre ka *vutucoqa tu ena dokadoka* me vakaraitaki koya mai ena noda *bula ni sucu-vou*.

Na nona veitemaki tikoga ko Setani vei Karisito ena gauna kece ni Nona bula vakatamata e *veitemaki me vakaraitaka kina na bula vakalou*.”Kevaka sai kemuni na Karisito, mo ni vakaraitaka.” Oqo na vosa era vosataka na tamata, vakakina ko Setani, vei Jisu. E sega vakadua ni galala ko Jisu ena veitemaki oqo. Na Nona matavuvale kei iratou na tisaipeli volekati Koya era vakauqeti Koya ena ka oqo.

Ko ira nai liuliu, bete kei nai liuliu era vakayagataki vei Setani me ra tovolea me ra vakaukauwataki Koya *me kauti Koya laivi mai na liga i Tamana ka vakayagataka ga na Nona kaukauwa*. E dodonu vei Jisu, dina ni matau me tu vua na kaukauwa taucoko, me dina tu ena i tutu sa digitaka, “*Au sa sega ni kitaka rawa e dua na ka vakai au ga....*” Joni 5: 30.

Ko Setani sa dautemaka tiko na lewe ni lotu Vakarisito sucu-vou, *dina ga ni sa tiko vua e dua na bula vou e duavata kei na Kalou, me vakaraitaka na bula makawa koya sa vakoti oti*. E dautemaki keda ena veitiki ni bula makawa ka dau valavala tu ni noda bula ena gauna balavu ni bera ni da sucu tale. Nai valavala vakaoqo sai koya na noda i *tovo ca kei na veika sa dau matau tu ga vei keda*. E kila vakavinaka ko koya ni a vakavulici keda kina. E dau vakayadrata na bula makawa me basika tale mai ena so na veika kei na draki ni bula eso e vakavuna ga mai ko koya. E kila ko koya ni *sega ni rawa* ni vakabula tale mai na bula

makawa sa vakoti oti, ka na *sega talega ni vakabula tale* mai ko Karisito. *Ko keda ga e rawa me da temaki me da cakava.* Ena noda i tovo makawa ka sega ni soli laivi vei Karisito, e cakacaka vagumatua kina ko Setani me tovolea me vakaukauwataki keda me da vakaraitaka na noda bula makawa. Kevaka e rawa ni vagolei keda vakavuqa ki nai tovo makawa ni bula ni nanumi keda ga, e sa kila kina ni na rawa ni gole na lomada me *yalo lailai ka malumalumu.* Ena gauna eda *tiko kina ena vanua vakaoqo eda dau kauti keda tani mai ena vakatulewa nei Karisito, ka vuqa na gauna, ena talaidredre, eda vukitani mai vua na Kalou.* Oqo, e sega ni vakatitiqataki, na vuna e *sega ni rawa me yalolailai kina* ko Karisito.

E dau temaki vakavuqa ko Karisito me cakava na veika vinaka e dau cakava ena Nona kaukauwa ga – me vaka ni da temaki tikoga me da kauti keda tani mai vei Karisito ka da “cakava ga na veika eda vinakata” se vinaka se ca.

Na soli keda vakaoti saraga e sasabai ka vu ni kaukauwa duadua ga nei Jisu, ka vakatalega kina koi keda. Na veitemaki taucoko e, me vaka ga ena veigauna sa oti, e veitemaki me *vakaraitaki na nanumi keda ga* ena dua ga na kena i vakatagedegede vakaoqo se vakakoya. *Na nanumi keda ga e veitawasei mai vua na Kalou. Oqo ga na usutu ka gagadre nei Setani.*

Kevaka me vakayagataka ga ko Karisito na Nona kaukauwa ena Nona digidigi, ena sega kina ni rawa me i vakaraitaki vinaka vei keda meda muria, sa na sega ni gumatua kina na i tuvatuva ni veivakabulai, ni sega ni vakaraitaka na vakararavi vakaoti vei Tamana.

“Ko Jisu e sega ni vakaraitaka e dua nai vakatagedegede ni bula, se vakayagataka e dua na kaukauwa, koya e na sega ni rawata na tamata era vakabauti Koya. Na nona bula vakatamata koya e vinaka sara e rawa vei ira na muri koya me nodra, kevaka era na vakararavi vakaoti ga vua na Kalou me vakataki Koya.”³⁹

Na vakararavi vakaoti sai koya nai vakamacala taucoko ni vakadonui ena vakabauta!

Me rawa ni vakaugeti na tamata ki na vakararavi vakao-ti vua na Kalou, nai tuvatuva ni veivakabulai ni Kalou e vakadeitaka e dua na veimaliwai ena kedrau maliwa na vuvale vakatamata kei na Kalou koya e na sega ni oti rawa. “Me vakadeitaka vei keda na tudei ni nona vosa ni yalayala ni vakacegu, na Kalou e solia na Luvena e duabau ga ka vakatubura me mai duabau kei na vuvale vakatamata, me tawamudu na Nona taura tu na bula vakatamata.”⁴⁰

“Na Luve ni Kalou sa tiko oqo ena liga i matau nei Tamana, ka kerekere tikoga ka matataka tiko na tamata. *E se taura tikoga na Nona bula vakatamata*, ka nodra i Vakabula tikoga na kawa tamata.”⁴¹

“...E solia na Luvena e duabau ga ka vakatubura me lako mai ki vuravura, me mai taura na bula vakatamata, sega ni vica walega na gauna ni Nona bula, ia me taura tiko na bula oqo enai tikotiko mai lomalagi, na tawamudu ni nona yalayala kei na Nona yalodina na Kalou.”⁴²

“Ni lako curuma tiko mai na veigauna kece ni Nona Vakalolomataki, ko Jisu e *sega ni vakayalia na Nona bula vakatamata*....E sega vakadua ni guilecava ni Koya e matataki keda tiko, ka tokara tiko na noda bula.”⁴³

“Me mai taura ko Karisito na *bula vakatamata*, ena bula ni yalomalumulumu e laveta na tamata enai vakarau ni tovo e vinaka vua na Kalou: Me colata na Nona bula sa mai tokara ki na Nona i tikotiko vakatui na Kalou, ka me laki soli ira na luvena vei Tamana, me solia vei ira na veivakacerecerei e sivia na kena e soli vei ira na agilose, oqo na veivakurabuitaki ni vanua vakalomalagi, na veika sega ni kilai era gadreva tu na agilose me ra raica.”⁴⁴

“Na cakacaka nei Karisito me *vakaveivinakatitaka tale na tamata vua na Kalou ena Nona bula vakatamata, vakakina na Kalou vua na tamata ena Nona bula vakalou*.”⁴⁵

“Na Kalou e gadreva me vakabulai keda, me sereki keda. Ia, me vaka ni na gadrevi kina e dua na veisau vakaoti, na vakavoui ni bula taucoko, e dodonu me da soli keda vakaoti Vua.”⁴⁶

“Mai lomalagi era tukuna na agilose dauveiqaravi: Na cakacaka a soli vei keimami me keimami qarava sa vakayacori oti. Keimami sa vakasukai ira laivi na agilose ca. Keimami sa solia yani na rarama kei na cina ki na yalo ni tamata, vakayadrata na nodra vakasama ena vuku ni Nona loloma na Kalou e vakaraitaka ko Jisu. E tarai sara vakabibi na lomadra ena nodra kila na nodra valavala ca e vakoti kina na Luve ni Kalou. Era vakadrukai. Era raica nai kabakaba me tauri ena bula ni veisau; ka ra vakila na kaukauwa ni kosipeli; e vakamalumalumutaki na yalodra ni ra raica na kamikamica ni loloma ni Kalou. Ia, vei ira e vuqa, sa ka wale kecega. *Era sega ni via solia laivi na nodra i valavala kei na nodra i tovo ni bula.*”⁴⁷

“Ena vuku ni lagilagi nei Karisito ka sa solia tu vua na tamata na galala vata koya; me rawa ni vakaivotavota talega ena dua na kaukauwa e lako mai vua ka cecere mai vua, me vakaivotavota talega ena bula vakalou, koya ena qaqa kina mai na ca sa tu e vuravura ena vuku ni gagadre ca.”⁴⁸

“*Na veika kece e dau vinaka kina na tamata e tawayaga ena mata ni Kalou.* E sega ni marautaka ko Koya e dua na tamata e *maroroya tikoga na nona bula makawa*, ka sega ni vakavoui ena yalomatua kei na loloma me tamata vou vei Karisito.”⁴⁹

“E vinakata ko Koya me da kila edua na ka ena Nona loloma ena Nona solia na Luvena me mate, me rawa ni vakamalumalumutaka na ca, me kauta laivi

na dukadukali ni valavala ca mai na cakacaka ni liga ni Kalou, ka vakalesuya tale na ka sa yali, laveta tale ka vakacokotaka tale na yalo ki na kena savasava e dodonu ena vuku ni yalododonu i Karisito.”⁵⁰

Oqo na cakacaka e dodonu me vakayacori ka rawati vei ira kece na sucu-vou ena lotu Vakarisito ena vuku ni solisoli levu ni Kalou ena veivakadonui ena vakabauta.

Na taro ka dodonu me saumi sai koya: Kevaka me tiko vei Karisito na bula vakatamata i valavala ca, ena gadrevi li me maroroya tiko na bula oqo ki na gauna tawamudu? Kevaka e na sega, sa na dodonu kina me vakagalalataki mai na bula i valavala ena dua na gauna. Na gauna cava e yaco kina oqo?—sa matata ni sega ni ko Kalivari! Ko Koya e dua nai soro e savasava—sega vakadua ni dua na leqa e tu Vua. Kevaka me a vakatara ko Karisito e dua na vakanananu ca, me vakadua madaga, ena sega ni rawa ni rawata ko Koya e dua na ka me siviti ira kina na tamata era cakacaka vakabete e vuravura oqo. Na tamata kece e cakacaka vakabete, ena nodra sucu, sa tauvi duka tu ena bula vakatamata i valavala ca. Sa na dodonu kina me ra cabora tiko e dua nai soro me baleti ira ena veiyabaki (Iperiu 9: 7) ni bera ni rawa ni veiqaravi me vakataki Karisito. Sa dodonu kina me da ciqoma ena vakacegu “*Ko Karisito e vakadrukai Setani ena bula vata ga e qaqa kina ko Setani mai Iteni.*”⁵¹ Na bula koya, sa na matata, e bula vakatamata sega ni valavala ca, me vaka e buli kina ko Atama. Ko Atama e a vakadrukai ena bula vakatamata sega ni valavala ca.

Kevaka me tu vei Karisito, ena kauveilatai, na bula ka tu vei Atama ena nona buli, ena sega ni rawa ni tiko talega vua na bula vakatamata i valavala ca ena gauna vata koya. Na vale e tawase tiko e sega ni rawa ni tudei. Na Nona bula vakatamata sega ni valavala ca e sega ni vakacegui Koya mai na veika dredre ka rarawa e sotava ena kauveilatai se ena Nona bula taucoko. E kauta vata kei Koya na Nona bula vakatamata sega ni valavala ca ki lomalagi ka na tiko vua

me tawamudu, ka duavata ka wili tu kei na kawa tamata ki na gauna tawamudu.

“Ko Karisito e sega ni vakawaletaka na veivakalolomataki kei na veivakamaduatiki. E vakila tu na kena mosi. E vakila ko Koya na kena titobu kei na bibi mai na noda lako curuma na dredre, baleta na *Nona bula e cecere ka savasava, mai na kawa tamata i valavala ca e mai vakaogai tu ena vukudra.*”⁵²

Eda vakabulai mai na noda bula vakatamata i valavala ca ena bula ni sucu vou eda na bulataka. Ia, ko Karisito e sega ni gadreva na sucu vou. E sucu mai ko Koya ena bula e vinaka sara me vaka a buli kina ko Atama. Na papitaiso nei Karisito e sega ni kena i balebale na mate, bulu kei na tucake tale ki na bula vou. Na Nona papitaiso e laiva vei keda ko Koya e dua nai vakarau me da muria. Na tamata taucoko e dodonu me vakagalalataki mai na bula i valavala ca vakatamata koya e “veimecaki kei na Kalou” (Roma 8: 7) ni bera ni rawa ni dau muria na Kalou. Na veisau oqo e sega ni gadreva ko Jisu, ni ko Koya na i karua ni Atama.

Na bula vakatamata i valavala ca sa na yaco me ka ni gauna sa oti ena vuravura vou. Ki vua na lewe ni lotu Vakarisito sucu-tale—na galala mai na bula vakatamata i valavala ca—ena nona i tuvatuva ni veivakabulai na Kalou—sa rawa kina vei lomalagi me tekivu rawa eke ena vuravura oqo. Sa dodonu kina me da vakavinavinaka tiko ni noda i Vakabula sa vakatakilakilataki Koya vua na kawa tamata ena nona maroroya ka taura tu na bula vakatamata me tawamudu.

Nai Dusidusi:

- 1 The Youth's Instructor, October 13, 1898.
- 2 The Review and Herald, April 5, 1906.
- 3 The Desire of Ages, pp. 174, 175. (Italics supplied.)

- 4 The SDA Bible Commentary, vol 7A, p. 650, The Youth's Instructor, June 2, 1898.
- 5 The Desire of Ages, p. 745.
- 6 The SDA Bible Commentary, vol. 7A, p. 655, The Review and Herald, November 8, 1887.
- 7 The SDA Bible Commentary, vol. 7A, p. 650, The Signs of the Times, June 9, 1898.
- 8 Messages to Young People, p. 236.
- 9 Messages to Young People, p. 151.
- 10 The Signs of the Times, January 16, 1896.
- 11 Steps to Christ, pp. 18, 19. (Italics supplied.)
- 12 The Signs of the Times, April 25, 1892.
- 13 Steps to Christ, p. 62.
- 14 Patriarchs and Prophets, p. 140. (Italics supplied.)
- 15 Selected Messages, book 1, pp. 272, 273. (Italics supplied.)
- 16 Education, p. 29.
- 17 Child Guidance, p. 475. (Italics supplied.)
- 18 The SDA Bible Commentary, vol. 7A, p. 665, The Spirit of Prophecy, vol. 2 (1877 ed.) pp. 9,10. (Italics supplied.)
- 19 The SDA Bible Commentary, vol. 1, p. 1110, Manuscript 42, 1901. (Italics supplied.)
- 20 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1129, Letter 8, 1895. (Italics supplied.)
- 21 The Desire of Ages, p. 172. (Italics supplied.)
- 22 The SDA Bible Commentary, vol. 7A, p. 651, The Youth's Instructor, April 25, 1901.
- 23 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1128, Letter 8, 1895. (Italics supplied.)
- 24 Steps to Christ, p. 43. (Italics supplied.)
- 25 Testimonies, vol. 8, p. 289. (Italics supplied.)
- 26 Medical Ministry, p. 181. (Italics supplied.)
- 27 The SDA Bible Commentary, vol. 7, p. 904, Letter 5, 1889.
- 28 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1131, The Signs of the Times, June 9, 1898. (Italics supplied.)

- 29 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1129, Letter 8, 1895.
- 30 Temperance, p. 284. (Italics supplied.)
- 31 The Review and Herald, November 8, 1892. (Italics supplied.)
- 32 Selected Messages, book 1, p. 211. (Italics supplied.)
- 33 The SDA Bible Commentary, vol. 7, p. 904, The Signs of the Times, January 20, 1898.
- 34 The Great Controversy, p. 508.
- 35 The Desire of Ages, p. 668.
- 36 Testimonies, vol. 5, p. 632.
- 37 The SDA Bible Commentary, vol. 7, p. 930, The Review and Herald, April 1, 1875.
- 38 The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1081, Letter 19, 1901.
- 39 The Desire of Ages, p. 664.
- 40 The Desire of Ages, p. 25.
- 41 The Signs of the Times, July 15, 1908. (Italics supplied.)
- 42 Selected Messages, book 1, p. 258. (Italics supplied.)
- 43 Testimonies to Ministers, p. 19. (Italics supplied.)
- 44 Sons and Daughters of God, p. 22. (Italics supplied.)
- 45 The Review and Herald, August 4, 1874. (Italics supplied.)
- 46 Steps to Christ, p. 43. (Italics supplied.)
- 47 Christ's Object Lessons, p. 318. (Italics supplied.)
- 48 Signs of the Times, January 16, 1896. (Italics supplied.)
- 49 God's Amazing Grace, p. 66, The Review and Herald, August 24, 1897. (Italics supplied.)
- 50 The Review and Herald, November 8, 1892. (Italics supplied.)
- 51 The SDA Bible Commentary, vol 5, p. 1108, Questions on Doctrines, p. 651, The Youth's Instructor, April 25, 1901.
- 52 The Review and Herald, September 11, 1888. (Italics supplied.)

APPENDIX B

NA VAKATULEWA *Ni Tamata*

Na Kaukauwa ni Vakatalewa

“Ni sega na *galala ni digidigi*, na nona [tamata] talairawarawa ena sega ni rawa ni solia ena yalorawarawa, ena yaco me veivakaukauwataki. Ena sega ni rawa kina ni dua nai tovo e tarai cake.” Patriachs and Prophets, p. 49.

‘E lewe vuqa era vakatataro tiko, ‘E na rawa vakacava vei au me’u soli au yani vakaoti vua na Kalou?’... Na ka o gadreva mo kila na kaukauwa dina ni vakatalewa... *Oqo na kaukauwa e tiko ena bula ni tamata, na kaukauwa ni kena soli na lewa se digidigi.*” Steps to Christ, Pg 47.

Na vakatalewa na vanua e tiko kina na kaukauwa vua na tamata, era gole kece mai vua na gacagaca kece e cakacaka kina na tamata. Na vakatalewa e sega ni ka e vinaka vei keda se na vanua e gole tu kina noda gagadre, ia, e tiko vua na kaukauwa ni digidigi o koya e cakacaka vei ira na luve ni tamata me ra talairawarawa kina vua na Kalou se me ra talaidredre” Testimonies, vol. 5, p. 513.

Na Vakatalewa Kaukauwa

“Ni ko sa vakatusa e matadra na turaga kei na marama na nomu vakararavi tudei tu vua na Kalou, e vakaikuritaki tale mai vei iko na kaukauwa. Vakadeitaka e lomamu mo vakalagilagi Koya. *Na kena tudei tu na veivakadeitaki e kauta mai na kaukauwa,...*” The SDA Bible Commentary, vol. 3, p. 1143. Manuscript 116, 1902

“E sega tale ni dua na ka e dredre vakalevu vei ira na tiko vei ira na vakatalewa kaukauwa mai na nodra solia laivi na

nodra gagadre, ka vakarorogo ki na nodra lewa e so tale.” Gospel Workers, p. 447.

Na gugumatua, yalo dei, sega ni vakayavalati e vakaraita-ka na kaukauwa ni vakatulewa ka na kauta mai na kalougata ni vakayagataki donu.

NA BULA NI TAMATA

Vakayago, Tamata, Valavala ca

“Na gauna sa talaidredre kina na tamata ena i vunau vakalomalagi, na nona bula *sa veisau me ca*, sa yaco me *duavata* tu ka *sega na veileti vei Setani*. Sa sega ni kune na *veimecaki* [veicati] ena kedrau maliwa na *tamata i valavala ca* kei koya e *tekivuna na valavala ca*. E rau sa ca ruarua ena vuku ni vukitani.” The Great Controversy, p. 505.

“Na vosa [Vola Tabu] e *vakarusa na tamata, bula vakavuravura*, ka solia e dua na bula vou ena vuku i Karisito Jisu. Na Yalo Tabu e lako mai ki na yalo ni tamata me Dauniveivakacegui. Ena vuku ni Nona loloma sa saumaka na tamata, ka yaco me basika nai yaloyalo ni bula ni Kalou vei ira na tisaipeli; sa yaco me *tamata vou*. The Desire of Ages, p. 391.

“Ke yaco vei rau [Atama kei Ivi] me rau malele ki na veitemaki, na *nodrau bula sa na yaco me malumalumu saraga* me rau sa *sega ni kunea rawa na kaukauwa* vakataki rau *se dua na i tutu ni bula* me rawa ni rau *tarovi Setani*. Patriarchs and Prophets, p.53.

“Ko Atama e *buli ka sega ni valavala ca*, ucuya kai tovo vata na Kalou, ko Seci, vakataki Keni, *sa kawa mai ni tamata sa bale* mai vei rau nai tubutubu.” Patriarchs and Prophets, p. 80.

“Ia ni sa sega ni rawarawa ki na vunau, ni sa malumalumu e na vuku ni tovo vakayago,”—e sega ni rawa ni vakadonuya na tamata, baleta ena nona bula vakatamata i valavala ca e sega ni rawa ni muria na vunau.” Patriarchs and Prophets, p. 373.

Vakayago, Kalou, Sega ni Valavala ca.

“Ni sa mai bula na tabana ni sa sema kei na vaini, sa vaka-kina na tamata i valavala ca ni sa sema ki na *bula vakalou* ena nona sema vei Karisito.” Testimonies, vol. 4, p. 355.

“...Na tamata a buli me ucuya na Kalou, *Na nona bula e a duavata tu kei na loma ni Kalou.* Patriarchs and Prophets, p. 45.

“Kevaka sa lomani au e dua,’ e kaya ko Karisito, ‘ena talairawarawa ki na noqu vosa; ena qai lomani koya ko Tamau, ia keirau na lako mai kivei koya, ka tiko ga vua. Joni 14: 23. E dua na kaukauwa veivakurabuitaki, na vakasama e vinaka sara, ena tu vei keda;ni tiko vei keda e dua nai sema e bula tu vua na vu ni kaukauwa levu duadua. *Ena noda bula vakalou eda sa na duavata tu vei Jisu Karisito.* Sa na sega tale ni da bulataka na bula ni nanumi keda e dau matau tu vei keda, ko Karisito ga sa bula e lomada. Christ Object Lessons, p. 61.

Na vosa na “bula vakatamata” e rawa ni vakayagataki vei rau na bula sega ni valavala ca (bera na valavala ca), se na bula ni sucu-tale. E rawa talega ni vakayagataki ena bula vakatamata i valavala ca ka na vakatau ga na i vakarau ni kena vakayagataki.

Nai Tovo

“Nai tovo e vakaraitaki, sega ena kena basika na vinaka e na so na gauna, se na ca e na so na gauna, ia nai vakarau ga sa matau vei keda e na vosa kei nai valavala.” Steps to Christ, pp. 57, 58.

“Na veika e caka tiko e yaco me i valavala, kei nai valavala me i tovo....” Fundamentals of Christian Education, p. 194.

“Sa yaco kina ni veika e caka tiko ena veigauna me i valavala, nai valavala sa basika kina nai tovo, enai tovo sa vakatau kina na noda i tinitini ena gauna oqo kei na gauna tawamudu.” Christ Object Lesson, p. 356

Na Veivakadonui

“Kevaka ko solia nomu bula Vua, ka tauri Koya me nomu Vakabula, sa na yaco, ena bula i valavala ca ko tu kina, ena Vukuna ko sa wili mo yalododonu. Na i tovo nei Karisito sa sosomitaka na nomu i tovo, ko sa ciqomi ena mata ni Kalou me vaka ga ko sega ni bau valavala ca. Steps to Christ, p. 62.

“Dina ga ni tamata i valavala ca e na sega ni rawa ni vakabulai koya, e tiko e so na ka e dodonu me cakava me vakadeitaka kina na veivakabulai. ‘Koya sa lako maivei Au,’ tukuna ko Karisito, ‘Au na sega vakadua ni biuta tani.’ Ia e dodonu me da *lako* mai Vua; ena gauna eda sa veivutuni kina mai na noda i valavala ca, me da vakabauta ni sa ciqoma ko Koya ka vosoti keda. Na vakabauta e i solisoli ni Kalou, ia na kaukauwa ni kena vakayagataki e noda... Ko Jisu e mate ena vukuda baleta ni da malumalumu ka sega ni rawata me cakava vei keda oqo. E tiko Vua na noda i nuinui, noda vakadonui, noda yalododonu.” Patriarchs and Prophets, p. 431.

“Na gaunisala duadua ga e rawa kina vua [tamata i valavala ca] me rawata na yalododonu sai koya na vakabauta. Ena vakabauta sa rawa kina vua me kauta mai vua na Kalou na vinaka nei Karisito, me wilika kina na talairawarawa nei Luvena ki na bula ni tamata i valavala ca. Na yalododonu nei Karisito sa ciqomi me sosomitaka na bula druka ni tamata, sa veiciqomi kina na Kalou, veivosoti, veivakadonui, na tamata sa veivutuni, ka vakabauta, ka ciqomi koya me vaka ga e yalododonu, ka lomani koya me vaka ga na Nona lomana na Luvena.” The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1073, The Review and Herald, November 4, 1890.

Na Bula Vakatabui

“...Na bula vakatabui... e sega tale ni dua na ka me lailai sobu mai na mate tiko ni gagadre ni tamata, ka cakava tikoga na loma ni Kalou ena veisiga kece. Na vakatabui ni bula nei Paula e kune kina na veileti kei na lomana ena veigauna. E tukuna ko koya, ‘Au mate ena veisiga.’ Na

nona vakatalewa kei na nona gagadre e veisaqasaqa kei na loma ni Kalou ena vesiga kece. Mai na nona muria ga na nona gagadre, e cakava ga na loma ni Kalou, se vakacava na kena dredre kei na kena veivakatotogani ki na nona bula.” Testimonies, vo. 4, p. 299.

“Na bula vakatabui sai koya na kena sa matau ga ka tiki ga ni noda bula ena veigauna kece na sema tiko ka veitauraki tiko kei na Kalou.” The SDA Bible Commentary, vol. 7, p. 908, The Review and Herald, March 15, 1906.

“...E dodonu me da dau kauwaitaka na nona vosa nai apositolo ena nona vakamamasu vei kemudou, na veiwekani, e na vuku ni loloma vakavuqa ni Kalou, mo dou solia na yagomudou ‘mei madrali bula, me savasava, me vinaka vua na Kalou.’ Oqo na bula vakatabui dina. E sega ni dua walega na vakasama, vakarau ni yalo, se so ga na vosa, ia e dua na ka e bulataki, vakaraitaki e matana votu, ka tiki ni bula tu ena veisiga kece sara.” Counsels on Diet and Foods, pp. 164,165.

“‘Vuli vei Au,’ e kaya ko Jisu; niu sa yalomalua ka yalomalumalumu: dou na kunea kina na vakacegu ni yalomudou.’ Me da curu ki na koronivuli nei Karisito, me da vulica mai Vua na yalomalua kei na yalomalumalumu. Na kena vakalesui tale na bula sai koya na cakacaka ni kena tuberi ka vakavulici na yaloda ki lomalagi. Na vuli oqo sai koya na kilaka baleti Karisito. E kenai balebale na veivakagalalataki se veisereki mai nai vakarau ni vakanananu, nai valavala kei nai veika eso e da rawata ena noda vulica mai na koronivuli nei ravouvou ni butobuto. Na yalo me sereki ka vakagalalataki mai na veika kece e veisaqasaqa ki na yalodina kei na talairawarawa vua na Kalou.” The Desire of Ages, p. 330.

Me Wili ki Vua – Impute

Na Webster College Dictionary, 1973, e vakamacalataka na vosa na impute me “wili vua e dua na tamata se dua nai tuvatuva.”

Ena kedra maliwa ni lewe vuqa ni lewe ni Vakarisito, na vakaloloma ni tovo ni kena voroki tu nai vunau ni Kalou e sega tu ni ra kila. E sega tiko ni se matata ni noda vakabulai e na rawati wale ga e na vuku ni dra i Karisito, ena vuku ga ni Nona wilika me noda na *Nona yalododonu*, ia oqo walega ena rawa kina me vakalesuya na tamata sa bale tu ki na nona i tutu dodonu, ka vakalagilagi koya me yaco me lewe ni Matavuvale Vakataui.” The Review and Herald, November 8, 1892.

Ena veivakadonui, nai tovo nei Karisito e wili ki vua (sa tokitaki ki vua na tamata vakabauta). Sa yaco kina me veisau na nonai tutu ena mata ni Kalou.

Me Soli Yani – Imparted

Na Webster New College Dictionary, 1973 e vakama-calataka na imparted me “solia, vakadewataka, se ciqoma wale mai vua se me vaka mai na dua na sitoa.”

“Ko Karisito e solia yani na Nona yalododonu vei ira era vakadonuya ka vakatara Vua me kauta laivi na nodra valavala ca. Eda sa dinau tu vei Karisito ena vuku ni loloma [Nona i tovo] sa vakavuna me da taucoko tale ena Vukuna.” The SDA Bible Commentary, vol. 7, p. 972, Manuscript 40, 1900.

“Na yalododonu koya eda vakadonui kina e wili vei keda me noda; na yalododonu koya e na vakatabui keda e soli yani. Na kena i matai e da wili kina ki lomalagi, na kena i karua e vakarautaki keda se rawa ni da wili tikoga ki lomalagi.” Messages to Young People, p. 35.

“Ena bula vakatabui nai tovo nei Karisito e soli yani (se soli vua na tamata vakabauta ka sa yaco me tiki ni nona bula). Sa yaco me veisau na nona i valavala.

Me Mate na Noda Gagadre – Death to Self

“Ni sa vakoti se vakarusai na noda gagadre ka sa bula e lomada na Karisito, na nuitaki ni reki, eda sa na vakaraitaka, ena vakasama, vosa, kei na cakacaka na kena i vakaraitaki dina ni noda vakabauta na dina. Testimonies, vol. 7, p.116.

“Na vosa e sega ni rawa ni vakamacalataka na vakacegu kei na marau e taukena ko koya e tauri Karisito ena Nona vosa. Na veivakatovolei e sega ni vakaogai koya, na veileqa eso e sega ni vakayavalati koya, na nona gagadre sa vakoti ka mate.” *Messages to Young People*, p. 98.

“Ni da sa kila oqo, ni rau sa lauvako vata *kaya* ki na kauveilatai na noda tamata makawa, me takali kina na yago ni valavala ca, me da kakua tale ni bobula ki nai valavala ca.” Roma 6: 6.

“Keitou sa colata e na yago i keitou e na veisiga kecega na mate i Jisu, me vakaraitaki talega kina na bula i Jisu e na yago i keitou. Ni keitou sa soli tiko e na veisiga, koi keitou sa bula voli, me keitou mate e na vuku i Jisu, me vakaraitaki talega kina na bula i Jisu, e na yago i keitou sa mate rawa. A sa vakakina, sa daucakacaka vei keitou na mate, ia na bula ga vei kemudou.” 2 Koronica 4: 10 – 12.

Solia Yani – Surrender

“E tiko e lewe vuqa era dau vakasaqaqara, ka vakasaqara tikoga, na mataniciva talei. Ia era sega ni bau *solia laivi yani nai valavala kece e sega ni vinaka*. Era sega ni via *vakamatea laivi na nodra gagadre* me rawa ni bula e lomadra ko Karisito. Era sega kina ni raica rawa na mataniciva talei.” Selected Messages, book 1, p. 399.

“Na vakabauta dina na vosa nei Karisito na yalomalum-alumu dina, na i vakaraitaki dina ni noda sa soli keda yani. The Desire of Ages, p. 523.

“Ni sa soli koya yani vakaoti e dua na yalo vei Karisito, *e dua na kaukauwa vou sa taura na vakatulawa ni yalo vou*. E dua na veisau sa yaco koya e sega ni rawata na tamata me cakava vakataki koya. *E dua na cakacaka veivakurabuitaki, e kauta mai e dua na ka veikurabuitaki ki na bula vakatamata*. Na yalo e sa vakalakala vei Karisito sa yaco me Nona i tikitiko kaukauwa, koya e taura tu ena vuravura talaidredre oqo, ka sega ni namaka me dua tale na vakatulawa me kilai kina na Nona duadua ga. Na yalo

sa taura ka maroroi tiko vei ira na lewe i lomalagi e sega ni rawa ni vorata ko Setani.... Nai sasabai duadua ga mai na ca sai koya na kena tiko ka bula e na loma ni tamata na Karisito ena vakabauti ni Nona yalododonu. Vakavo kevaka eda yaco me sema vakaoti saraga vua na Kalou, eda na sega ni rawa ni tarova na revurevu ca e kauta mai na noda dau nanumi keda ga, noda cakava tu ga na lomada, kei na veitemaki ki na valavala ca. *Ena rawa me da sa biuta laivi e so nai valavala sega ni vinaka, e na rawa ena so na gauna me da sa veitalatala kei Setani; ia kevaka ke sega nai sema e dei saraga vua na Kalou, ena kena soli yani vakadua Vua na bula ena veigauna kece, ena rawa ni da rawai ka bale.* ” The Desire of Ages, p. 324.

Na noda soli keda yani kei na kena mate na gagadre vakatamata e rau tautauvata ga.

Sucu Tale

“Ena gauna sa taura kina na lewa ni bula ni tamata na Yalo ni Kalou, sa veisautaka na bula.....*Na veivakalougatataki sa lako mai ena gauna, ena vakabauta, na yalo sa soli koya vua na Kalou.* Sa yaco, na kaukauwa, koya e sega ni raica rawa na mata ni tamata, sa bulia vou na tamata me ucuya na Kalou..... Na kena veivakurabuitaki e sega ni yacova rawa na vakasama vaka tamata; *ia ko koya sa lako curuma na mate ki na bula vou ena vakila ni oqo na dina vakalou.* ” The Desire of Ages, p. 173.

“*Ena gaunisala cava eda na vakabulai kina? ‘Me vaka na nona laveta cake na gata ko Mosese ena loma ni veikau,’ sa laveti cake vakakina na Luve ni tamata, ka, vua na tamata yadudua sa vakacalai ka kati koya na gata me rai kina ka bula. ‘Raica na Lami ni Kalou, ko koya sa kauta tani na nodrai valavala ca na kai vuravura!* Joni 1: 29. Na rarama e cila tiko mai na kauveilatai e vakaraitaka na loloma ni Kalou. Na Nona loloma e tuberi keda tiko ki Vua. Kevaka eda sega ni vakasugusugu kina Nona veituberi tiko oqo, eda sa na tuberi ki na ruku ni kauveilatai ena veivutuni ena vuku ni valavala ca sa mai vakoti kina nai Vakabula.

Sa na yaco, na Yalo ni Kalou ena vuku ni vakabauta, sa vakauraka e dua na bula vou ena yalona. The Desire of Ages, pp. 175, 176.

“‘E dua na ka se vo vei iko,’ e tukuna ko Jisu. Kevaka ko sa vinakata mo vinaka sara, mo lako, mo volitaka na nomui yau, ka solia vei ira sa dravudravua, ko na qai vakaiyau mai lomalagi: ia mo lako mai, mo muri au.’ E wilika tu ko Karisito na yalona na turaga vutuniyau oqo. *E dua walega na ka sa vo tiko vua, ia koya saraga na ka bibi.* E gadreva na loloma ni Kalou e na yalona. Na leqa oqo, vakavo kevaka me soli mai ena rawa ni vakavu leqa sara vua; na nona bula taucoko ena yaco me sa dukadukali. Ni vakayacora tikoga na lomana, na nanumi keda ga sa na kaukauwa tiko. *Me rawa ni soli vua na loloma ni Kalou, na nona lomani koya ga me soli laivi yani.*” The Desire of Ages, p. 519.

“Na sucu vou e dua na draki ni bula e dredre me da vakila e vuravura ena gauna oqo. Oqo na vuna e levu tu kina na dredre kei na leqa ena lotu. E levu, ka lewe levu sara, era cavuti tu ena yaca i Karisito e sega ni vakatabui tu na nodra bula ka sega na bula savasava. Era sa papitaiso, ia era bulu bulabula. E sega ni mate na tamata, ka sega kina ni ra tucake e na bula vou vei Karisito.” The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1075, Manuscript 148, 1897.

Na bula ni sucu-tale e na gadrevi kina na kena soli yani vakadua na bula, na mate ni tamata makawa me rawa ni sucu vou e dua ena kaukauwa ni Kalou. E sega ni dua na noda digidigi ena i matai ni noda a sucu mai, ia na sucu vou ena dodonu me noda digidigi.

Vakabauta – Faith

“Na vakabauta e gaunisala duadua ga e rawa ni rawati kina na veivakadonui, ia na vakabauta e sega walega ni noda vakabauta ga, na vakararavi talega.” Selected Messages, book 1, p. 389.

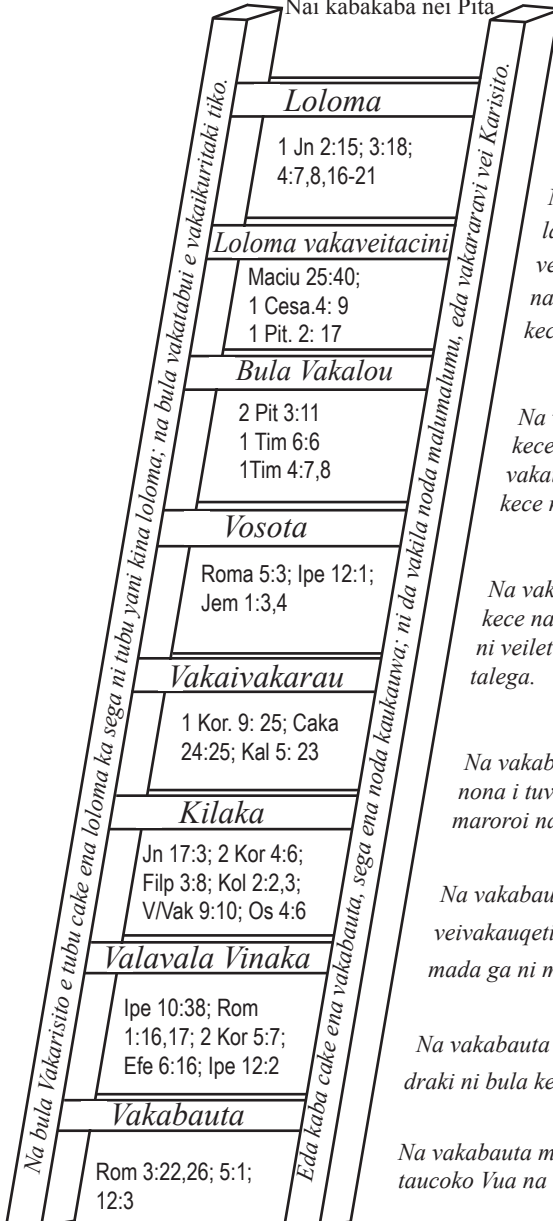
Na vakabauta sai koya na noda ciqoma saraga na Kalou ena Nona vosa.

APPENDIX C

Veivakatabui Nona i Tuvatuva Na Kalou

Na Nona i tovo na Kalou e vakaraitaki e nai valavala Vakarisito

Nai kabakaba nei Pita

Na vakabauta me da vakatara na loloma levu nei Jisu me lako curumi keda.

Na vakabauta me'u biuta laivi kece na vakasama ni veisisivi me da vakaraitaka na vakabauta ni tamata kece e tautauvata.

Na vakabauta me'u solia kece na noqu vakatulewa me vakataki Jisu ena nona solia kece na nona vakatulewa.

Na vakabauta me'u ciqoma kece na veidraki ni bula ka sega ni veileti kina, ena vakasama talega.

Na vakabauta me'u ciqoma na nona i tuvatuva na Kalou ena kena maroroi na yagoqu me valetabu.

Na vakabauta me'u ciqoma na veivakaugeti vakayalo, ke'u sega mada ga ni matata vei au.

Na vakabauta me'u dei tu Vua ena draki ni bula kece sara se vinaka se ca.

Na vakabauta me'u vakararavitaka taucoko Vua na noqu vakabulai.

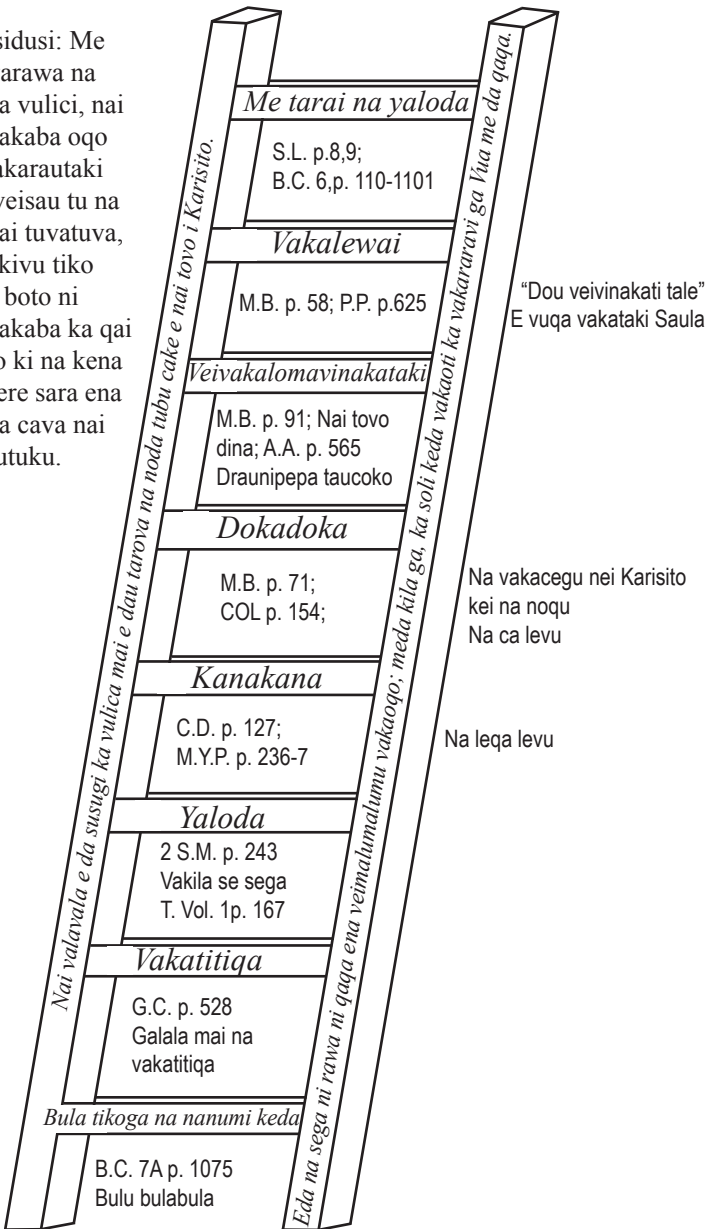
"Ogo na sala, dou mai lako tu ga kina." Aisea 30: 21

Nai Tuvatuva Vakailawaki Nei Setani

Na veika e vakasusugutaka na lako tiko e na gaunisala

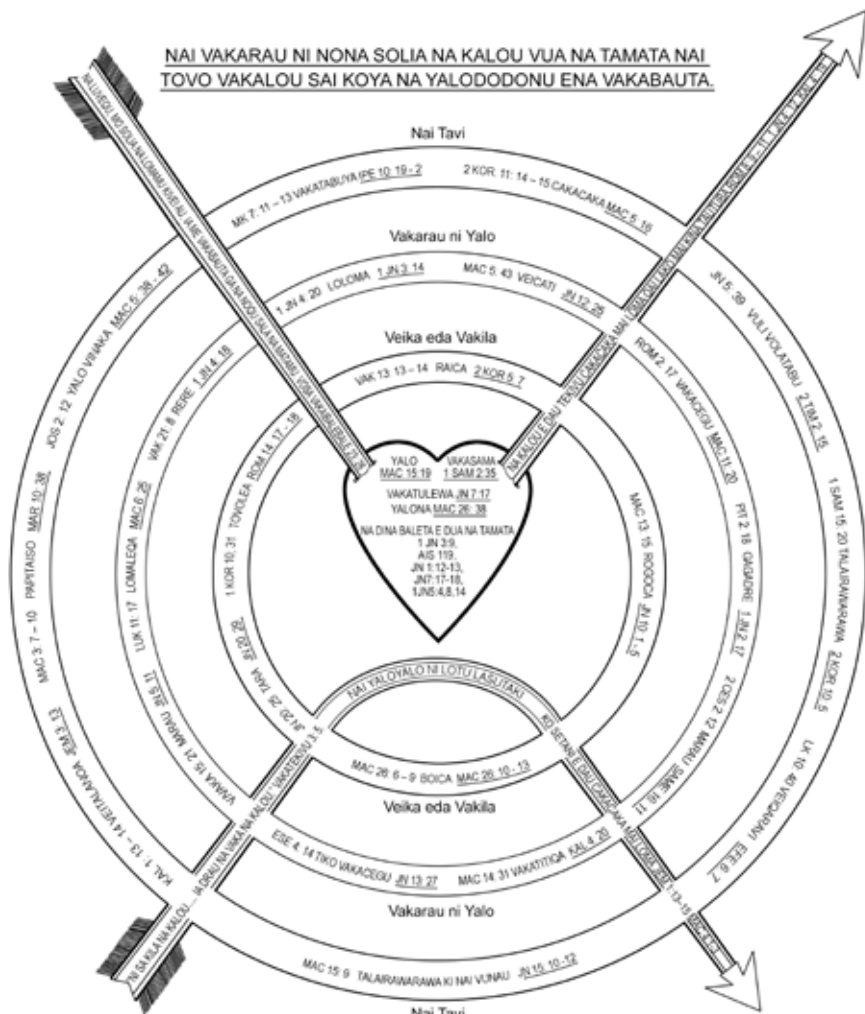
Dusidusi: Me rawarawa na kena vulici, nai kabakaba oqo e vakarautaki ka veisau tu na kenai tuvatuva, e tekivu tiko ena boto ni kabakaba ka qai lako ki na kena cecere sara ena kena cava nai tukutuku.

“Sa dua na sala sa rairai dodonu... Vosa Vakaibalebale 16: 25

APPENDIX D

NAI VAKARAU NI NONA SOLIA NA KALOU VUA NA TAMATA NAI TOVO VAKALOU SAI KOYA NA YALODODONU ENA VAKABAUTA.

NAI TAVI
NA YALODODONU E YAVUTAKI ENA NODA CAKACAKA E NONA I LAWAKI KO SETANI ENA KENA VAKAVINAKATAKI NA BULA NI TAMATA

DUSIDUSI:TUVATUVA NEI SETANI--TUVATUVA NI KALOU

HELPFUL LINKS ON THE INTERNET:

Ellen White Estate:

www.ellengwhite.org (download materials)

Path to Prayer:

Learn about Prevailing Intercessory Prayer
www.path2prayer.com

David Gates:

www.gospelministry.org (sermons and books)

The Crucified Walk

www.thecrucifiedwalk.com (bible studies)
thecrucifiedwalk@gmail.com

upavision.com

ruben@upavision.com

Justified Walk Ministries

www.justifiedwalk.com (see below)
justifiedwalk@justifiedwalk.com

For our address and phone number (see copywrite page)
All materials are free of charge and download for free from the internet.

Other materials available from Justified Walk Ministries:

His Robe or Mine in other languages and English large print:

Spanish, Portugese, Chinese, Malagasy, French, Korean, as well as Russian, Romanian, Dutch, Malawi, Lou, German is almost ready for print. If you would like to translate this book into your language please call Justified Walk Ministries.

Dying to self websites in other languages:

Chinese: www.xinxiangyuan.com

French: www.lamarchejustifiee.com

French e-mail: info@lamarchejustifiee.com

You can find the series listed below on the web at www.justifiedwalk.com. You can listen to them on-line or download them. You can also find the associated handouts for the Justified Walk series as downloadable pdf files. This book, His Robe Or Mine, is also available as a downloadable pdf file. (All sermons are now online.)

The Justified Walk series,

(9 sermons on-line, CDs, Cassette, MP3)

The Justified Walk handout materials, (on-line & pdf)

The Branch & The Vine series,

(6 sermons on-line, CDs, etc.)

Righteousness By Faith series, (10 sermons on-line, MP3)

His Robe or Mine (on-line, pdf and print)

God's Last Effort by Dart (the little red book)

(online and in print)

New Sermon Series available:

The Atonement (Audio 13 part series online, CDs)

Child Guidance (7 part series, online, CDs)

The Cross of Christ (3 part series, online, CDs)

Christ Our Righteousness (26 part series, CDs)

Last Week of Christ's Life (8 part series, CDs)

Impending Conflict (14 part series, CDs)

How Righteousness by Fatih Worked in Bible Characters

Lives (12 part series, CDs)

Along with **other books and sermons** from speakers who expound on the dying to self message.

Like this book: God's Last Effort to Awaken His People (in English, French, Spanish, and Chinese.)

May God richly bless you as you share this message and these materials with others. To help them gain the saving knowledge and heart experience you have found in this message through God.

HELPFUL LINKS ON THE INTERNET:

Ellen White Estate:
www.ellengwhite.org (download materials)

Path to Prayer:
Learn about Prevailing Intercessory Prayer
www.path2prayer.com

David Gates:
www.gospelministry.org (sermons and books)

upavision.com
ruben@upavision.com

Justified Walk Ministries www.justifiedwalk.com (see below) justifiedwalk@justifiedwalk.com

For our address and phone number (see copywrite page)
All materials are free of charge and download for free from the internet.

Other materials available from Justified Walk Ministries:

His Robe or Mine in other languages and English large print: Spanish, Portugese, Chinese, Malagasy, French, Korean, as well as Russian, Romanian, Dutch. German is almost ready for print. If you would like to translate this book into your language please call Justified Walk Ministries.

Dying to self websites in other languages:
Chinese: www.xinxiangyuan.com
French: www.lamarchejustifiee.com
French e-mail: info@lamarchejustifiee.com

You can find the series listed below on the web at www.justifiedwalk.com. You can listen to them on-line or download them. You can also find the associated handouts for the Justified Walk series as downloadable pdf files. This book, *His Robe Or Mine*, is also available as a downloadable pdf file. (All sermons are now online.)

The Justified Walk series,
(9 sermons on-line, CDs, Cassette, MP3)

The Justified Walk handout materials, (on-line & pdf)

The Branch & The Vine series,

(6 sermons on-line, CDs, etc.)

Righteousness By Faith series, (10 sermons on-line,
MP3) *His Robe or Mine* (on-line, pdf and print)

God's Last Effort by Dart (the little red book) (online
and in print)

New Sermon Series available:

The Atonement (Audio 13 part series online, CDs) *Child
Guidance* (7 part series, online, CDs)

The Cross of Christ (3 part series, online, CDs) *Christ
Our Righteousness* (26 part series, CDs) *Last Week of C
hrist's Li fe* (8 part series, CDs) *Impending Conflict* (14
part series, CDs)

*How Righteousness by Fatih Worked in Bible Characters
Lives* (12 part series, CDs)

Along with other books and sermons from speakers who
expound on the dying to self message. Like this book:
God's Last Effort to Awaken His People (in English,
French, Spanish, and Chinese.)

May God richly bless you as you share this message and
these materials with others. To help them gain the saving
knowledge and heart experience you have found in this
message through God.

To order:

read, or
listen for free

to this and other sermons CDs, Books and download and
print handouts from the work of Frank Philipps
on the internet at:

www.justifiedwalk.com

Justified Walk Ministries
PO Box 233
Berrien Springs, MI 49103-0233
Call: (269) 471-9224

or
email us at:

justifiedwalk@justifiedwalk.com